

Aabenraa Kommune
Digital annonce

Plan, Teknik & Miljø

Miljø

Skelbækvej 2
6200 Aabenraa
Tlf.: 7376 7676

Dato: 20-05-2022
Sagsnr.: 21/33157

Kontakt: Tina Ketelsen
Direkte tlf.: 7376 7864
E-mail: tket@aabenraa.dk

Miljøgodkendelse af husdyrbruget på Hyndingholmvej 7, 6372 Bylderup-Bov

Aabenraa Kommunes Team Miljø har den 20. maj 2022 meddelt miljøgodkendelse til husdyrbruget på Hyndingholmvej 7, 6372 Bylderup-Bov efter husdyrbrugloven¹.

Ejendommen meddeles miljøgodkendelse til følgende stalde, produktionsarealer, gulvtyper og dyretyper:

---

¹ Lovbekendtgørelse nr. 520 af 1. maj 2019 om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. med senere ændringer

Stald	Produktion	Staldstørrelse m ²	Produktionsareal m ²
Nordside, stald fra 2008	Malkekøer, kvier og stude. Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	1.806	125
	Malkekøer, kvier og stude. Dybstrøelse		52
	Malkekøer, kvier og stude. Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)		1.230
Sydside, stald fra 2008	Malkekøer, kvier og stude. Dybstrøelse	1.968	1.626
Ny kalvestald	Kalve, (under 6 mdr.). Dybstrøelse	1.657	1.259
Ungdyrstald i tidl. malkestald og ungdyrstald	Malkekøer, kvier og stude. Fast drænet gulv med skraber og ajlefløb	1.219	460
	Malkekøer, kvier og stude. Fast drænet gulv med skraber og ajlefløb		485
Ungdyrstald øst	Malkekøer, kvier og stude. Fast drænet gulv med skraber og Ajlefløb	1.353	500
	Malkekøer, kvier og stude. Fast drænet gulv med skraber og ajlefløb		500
Ny kostald	Malkekøer, kvier og stude. Fast drænet gulv med skraber og ajlefløb	6.595	4.496
Malkecenter	Malkekøer, kvier og stude. Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	2.502	624
Sum			11.357

Der godkendes følgende gødnings- og ensilageopbevaringsanlæg:

- Eksisterende gyllebeholder på 3.500 m³, overfladeareal på 786 m²
- Ny gyllebeholder på 6.000 m³, overfladeareal på 1.337 m²
- Eksisterende gyllebeholder (anvendes fremover til ensilagesaft/restvand) på 2.050 m³, overfladeareal på 489 m²
- Ny møddingsplads på 250 m³

- Udvidelse af plansiloanlæg (ensilageplads) til i alt ca. 8.100 m² foruden forpladser og kørearealer på sammenlagt ca. 3.000 m².

Desuden meddeles der miljøgodkendelse til følgende øvrige anlæg:

- Ny vaskeplads
- Ny silobygning/foderlade ved ensilagepladsen på 579 m²
- Eksisterende maskinhus mod nord

Miljøgodkendelsen kan ses i sin helhed jf. nedenstående

Afgørelser efter husdyrbrugloven kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet af:

- Afgørelsens adressat
- Miljøministeren, når væsentlige nationale eller internationale interesser er berørt
- Enhver, der har en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald
- Sundhedsstyrelsen
- Danmarks Fiskeriforening, Ferskvandsfiskeriforeningen i Danmark, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd og Forbrugerrådet, alle i henhold til lovens § 85
- Lokale foreninger og organisationer, lovens § 86
- Landsdækkende foreninger og organisationer, lovens § 87.

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, kan du klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Du klager via Klageportalen, som du finder et link til på forsiden af www.naevneneshus.dk. Klageportalen ligger på www.borger.dk og www.virk.dk. Du logger på www.borger.dk eller www.virk.dk, ligesom du plejer, typisk med NEM-ID. Klagen sendes gennem Klageportalen til Aabenraa Kommune, der har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for kommunen i Klageportalen. Når du klager, skal du som privatperson betale et gebyr på kr. 900. For virksomheder og organisationers vedkommende er gebyret på 1.800 kr. Du betaler gebyret med betalingskort i Klageportalen.

Miljø- og Fødevareklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til Aabenraa Kommune, der har truffet afgørelse i sagen. Aabenraa Kommune videresender herefter anmodningen til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Afgørelsen annonceres offentligt den 22. maj 2022 på Aabenraa Kommunes hjemmeside. En eventuel klage skal være modtaget senest den 17. juni 2022, der er dagen for klagefristens udløb.

Der kan i øvrigt henvises til godkendelsens afsnit C "Offentlighed og klagevejledning".

Venlig hilsen

Tina Ketelsen
Landmålingstekniker

Miljøgodkendelse af husdyrbruget Hyndingholmvej 7, 6372 Bylderup-Bov

§ 16a, stk. 1

Lovbekendtgørelse nr. 520
af 1. maj 2019 om
husdyrbrug og anvendelse af
gødning m.v. med senere
ændringer

Godkendelsesdato:
20. maj 2022

Aabenraa Kommune
Plan, Teknik & Miljø
Team Miljø
Skelbækvej 2
6200 Aabenraa
Tlf. 73 76 76 76

Baggrund og læsevejledning

Kommunens afgørelse, vilkår der gælder for husdyrbruget samt de generelle juridiske forhold omkring afgørelsen, herunder klagevejledningen, og bilag kan læses i kapitel A, B, C og D.

Som følge af VVM-direktivet skal der ved ansøgning om miljøgodkendelse foretages en miljøkonsekvensvurdering, der er en proces, som bl.a. indebærer krav om inddragelse af offentligheden og udarbejdelse af en miljøkonsekvensrapport. Selve miljøkonsekvensrapporten kan læses i kapitel E. Kommunen skal stille de nødvendige vilkår, der vurderes at være nødvendige for at sikre, at husdyrbruget ikke medfører en væsentlig virkning på miljøet.

Husdyrbruget på Hyndingholmvej 7, 6372 Bylderup-Bov har en ammoniakemission på mere end 3.500 kg NH₃-N pr. år. Det har dermed en størrelse, der lovgivningsmæssigt er defineret som intensiv husdyrproduktion, der er VVM-pligtigt. Ansøgeren har ansvaret for at udarbejde miljøkonsekvensrapporten, og at miljøkonsekvensvurderingen er fuldstændig og af tilstrækkelig høj kvalitet i forhold til oplysninger om husdyrbruget og vurderinger af miljøpåvirkningerne. Den vedlagte miljøkonsekvensrapport er et resultat af dialogen imellem ansøger og Aabenraa Kommune i forbindelse med sagsbehandlingen. Miljøkonsekvensrapporten danner grundlag for kommunens afgørelse og de stillede vilkår.

Indholdsfortegnelse

A.	Afgørelse	5
	Baggrund og særkender for afgørelsen	6
	Historik	7
	Ansøgning	7
	Landskabelige værdier og særkender	7
	Erhvervsmæssigt nødvendigt	9
	Begrundelse for de stillede vilkår og øvrige krav	9
	Natur	9
	Jord, grundvand og overfladevand	12
	Lugtgener	13
	Øvrige emissioner og gener	14
	Bedste tilgængelig teknik (BAT)	15
	Øvrige krav	16
	Samlet vurdering	17
	Lovgrundlag	17
	Udnyttelsesfrist	17
	Revurdering af miljøgodkendelsen	17
	Retsbeskyttelse	17
	Ophævelse af eksisterende godkendelse	18
	Andre tilladelser og dispensationer	18
B.	Vilkår for husdyrbruget	19
	Afgørelse	19
	Indretning og drift	19
	Lugt	23
	Øvrige emissioner og gener	23
	Bedste tilgængelige teknik (BAT)	24
	Jord, grundvand og overfladevand	25
	Egenkontrol	28
	Beredskabsplan	29
C.	Offentlighed og klagevejledning	30
	Annoncering	30
	Annoncering og afgørelse	30
	Klagevejledning	30
D.	Kommunens bilag	32
	Lugtkonsekvenszonen	32
E.	Miljøkonsekvensrapport	33

Datablad

Husdyrbrugets adresse: Hyndingholmvej 7, 6372 Bylderup-Bov

Ansøger: Lønholm Agro ApS

Ansøgers CVR-nummer: 40992405

Godkendelsesmyndighed: Aabenraa Kommune

Godkendelsesdato: 20. maj 2022

Sagsbehandler: Jon Kjær Jensen

Kvalitetssikring: Laura Klaver

Ansøgningsmateriale: Britt Bjerre Paulsen, LandboSyd

Sagsnr.: 21/33157

Kortmateriale: Aabenraa Kommune, Geodatastyrelsen og Styrelsen for Dataforsyning og effektivisering, Skærmkort, WMS – tjeneste.

Lovgrundlag: Lovbekendtgørelse nr. 520 af 1. maj 2019 om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. med senere ændringer (husdyrbrugloven).

A. Afgørelse

Aabenraa Kommune meddeler miljøgodkendelse til husdyrbruget efter husdyrbruglovens § 16a, stk. 1 på Hyndingholmvej 7, 6372 Bylderup-Bov, matr. nr. 42 Nr. Hostrup, Egvad m.fl. til hold af malkekvæg med de stillede vilkår. Miljøgodkendelsen omfatter hele husdyrbruget. Det vil sige både de eksisterende og evt. nye anlæg.

Der godkendes følgende stalde og produktionsarealer:

Stald	Produktion	Staldstørrelse m ²	Produktionsareal m ²
Nordside, stald fra 2008	Malkekøer, kvier og stude. Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	1.806	125
	Malkekøer, kvier og stude. Dybstrøelse		52
	Malkekøer, kvier og stude. Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)		1.230
Sydside, stald fra 2008	Malkekøer, kvier og stude. Dybstrøelse	1.968	1.626
Ny kalvestald	Kalve, (under 6 mdr.). Dybstrøelse	1.657	1.259
Ungdyrstald i tidl. malkestald og ungdystald	Malkekøer, kvier og stude. Fast drænet gulv med skraber og ajlefløb	1.219	460
	Malkekøer, kvier og stude. Fast drænet gulv med skraber og ajlefløb		485
Ungdyrstald øst	Malkekøer, kvier og stude. Fast drænet gulv med skraber og Ajlefløb	1.353	500
	Malkekøer, kvier og stude. Fast drænet gulv med skraber og ajlefløb		500
Ny kostald	Malkekøer, kvier og stude. Fast drænet gulv med skraber og ajlefløb	6.595	4.496
Malkecenter	Malkekøer, kvier og stude. Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	2.502	624
Sum			11.357

Der godkendes følgende gødnings- og ensilageopbevaringsanlæg:

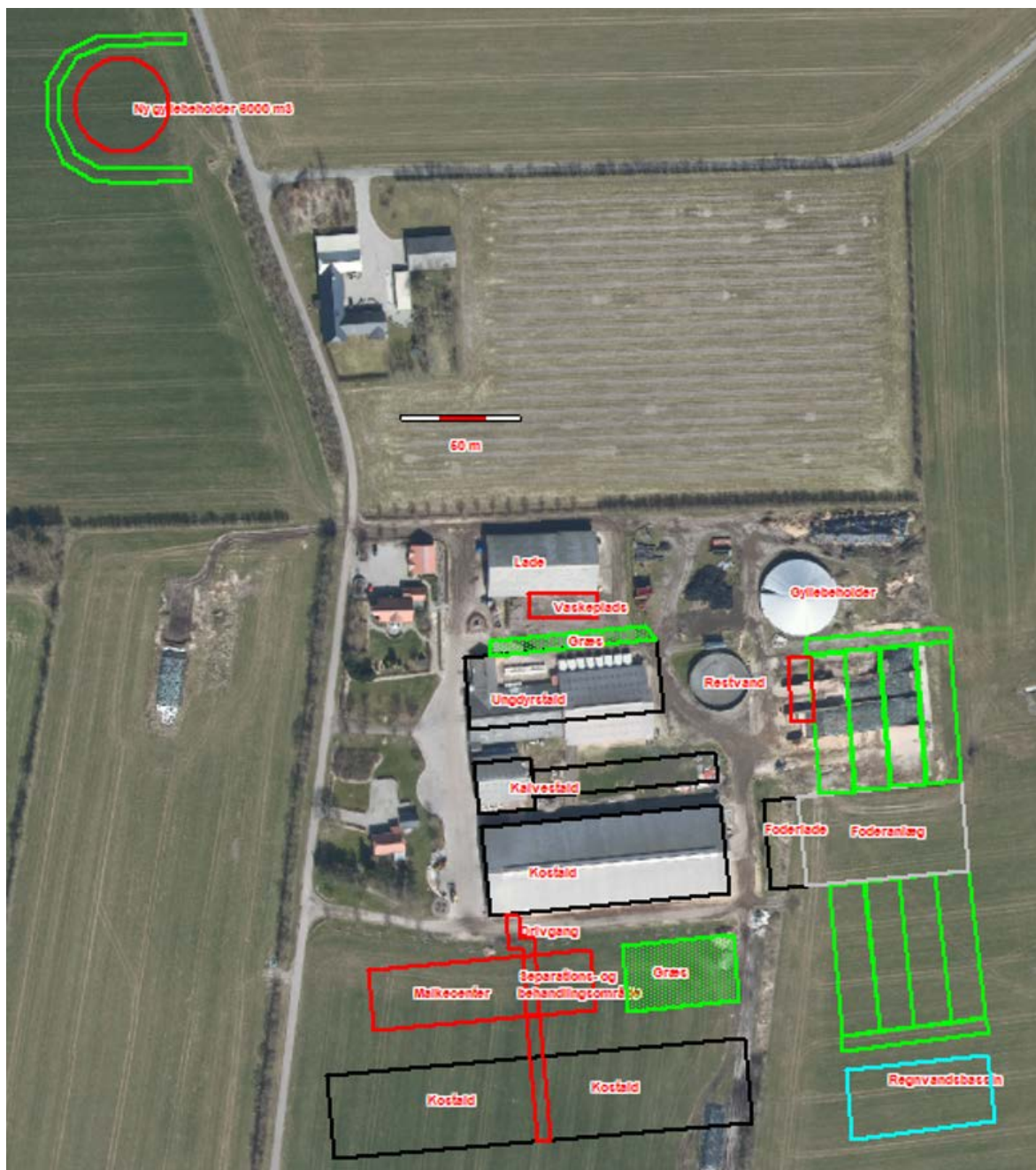
- Eksisterende gyllebeholder på 3.500 m³, overfladeareal på 786 m²
- Ny gyllebeholder på 6.000 m³, overfladeareal på 1.337 m²
- Eksisterende gyllebeholder (anvendes fremover til ensilagesaft/restvand) på 2.050 m³, overfladeareal på 489 m²
- Ny møddingsplads på 250 m³

- Udvidelse af plansiloanlæg (ensilageplads) til i alt ca. 8.100 m² foruden forpladser og kørearealer på sammenlagt ca. 3.000 m².

Øvrige anlæg:

- Ny vaskeplads
- Ny silobygning/foderlade ved ensilagepladsen på 579 m²
- Eksisterende maskinhus mod nord

Det godkendte staldanlæg kan med denne miljøgodkendelse udnyttes fuldt ud inden for grænserne for dyrevelfærdsreglerne. En oversigt over husdyrbrugets anlæg fremgår af Figur 1 nedenfor.

Figur 1: Oversigt over husdyrbrugets anlæg i ansøgt drift

Baggrund og særkender for afgørelsen

Aabenraa Kommune meddeler miljøgodkendelse til husdyrbruget, idet det vurderes, at ansøger har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forurening

ved anvendelse af den bedst tilgængelige teknik, og det vurderes, at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne. Aabenraa Kommune vurderer, at miljøgodkendelsen med de stillede vilkår for lokalisering, indretning og drift af husdyrbruget sikrer, at husdyrbruget ikke vil medføre en væsentlig påvirkning på miljøet eller medføre andre væsentlige gener.

Historik

Husdyrbruget blev miljøgodkendt den 13. september 2010, jf. § 12, stk. 2 i den dagældende husdyrbruglov. Godkendelsen blev påklaget, og stadfæstet i 2012. Siden er der meddelt et tillæg vedr. udskiftning af udbringningsarealer i 2013, og et tillæg i august 2017, som er delvist udnyttet.

Den 16. juli 2021 blev der meddelt anmeldeafgørelse efter husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 11 til etablering af 2 nye ensilagepladser.

Den 16. juli 2021 blev der meddelt anmeldeafgørelse efter husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 10 til etablering af et siløhus i forbindelse med etablering af 2 nye ensilagepladser.

Ansøgning

Aabenraa Kommune har den 22. oktober 2021 modtaget ansøgning om miljøgodkendelse efter husdyrbruglovens § 16a til husdyrbruget på Hyndingholmvej 7, 6372 Bylderup-Bov. Ansøgningen om miljøgodkendelse omhandler en ny kostald, ny malkestald med behandlings- og separationsafsnit, ny kalvestald, ombygning/fornyelse af eksisterende ungdyrstald, udvidelse og renovering af ensilageanlæg, ny møddingsplads, ny vaskeplads og en ny fritliggende gyllebeholder med fast overdækning. Der søges også om tilladelse til at anvende slagge i fundamenter og asfalterede pladser. I forbindelse med opførelse af den nye stald tages dybstrøelsesafsnit i det tidligere maskinhus ud af drift. Ligeledes lovliggøres et større dybstrøelsesafsnit i sydsiden af den eksisterende kostald, der oprindeligt er godkendt først til sengestald med spalter (8-årsdrift), siden fast gulv med dræn og skrabning (nudrift).

Denne godkendelse er baseret på oplysningerne, der er redegjort for i miljøkonsekvensrapporten, skema 229226 version 5 og miljøansøgningen i kapitel E.

Landskabelige værdier og særkender

Nybyggeri og placering af anlæg

Ejendommen ligger på Hyndingholmvej 7, ca. 2 km fra Ravsted i den vestlige del af Aabenraa Kommune. Området er fladt, åbent landbrugsområde, og af samme grund er området udpeget som *Større Sammenhængende Landskab* i Aabenraa Kommunes kommuneplan. Landskabet er karakteristisk ved åbne marker, levende hegn og spredtliggende gårde. Ejendommen ligger ca. 300 m fra Hvirlå. Jorden ned til vandløbet er dyrket, og er udpeget som *Skovrejsning Uønsket* for at bevare det åbne landskab langs med vandløbet. Vandløbet og arealerne langs med vandløbet er udpeget som *økologisk forbindelseslinje*, idet vandløbet og 2m-bræmmen fungerer som spredningskorridor og ledelinje i landskabet. Arealerne langs med Hvirlå er udpeget som *Lavbundsarealer*.

Ejendommen ligger ved en meget lidt befærde vej, midt inde i området mellem Hynding, Ravsted, Bredevad og en skov, der ligger på grænsen til Tønder Kommune.

Anlægget fremstår ryddeligt og præsentabelt med beboelse og gårdsplads ud mod vejen, og en ensartethed i byggeriet med bygningernes gavlender, der ligger på linje ud mod et større køreareal. Byggestilen og ensartetheden videreføres så vidt muligt i det nye byggeri, idet alle driftsbygningerne holdes i samme materialer og farver med grå elementer og sort tag. Den nye kostald flugter med bagenden i forhold til den nuværende kostald. En stor

del af byggeriet opføres ved udskiftning af eksisterende bygninger og udfyldning af plads imellem bygningerne, hvorved byggeriet ikke kommer til at virke så meget anderledes. Den nye staldbygning, der placeres syd for, ønskes opført med gavlenden 15 m fra vejen, hvilket vil gøre, at den fremstår mere synlig og dominerende, når man kommer syd fra. Den opføres i umiddelbar tilknytning til de øvrige staldbygninger, og i samme byggestil og farver, så den passer til de øvrige bygninger på ejendommen.

Ensilageanlægget renoveres og udvides. Der vil være indsyn til bagenden af ensilagestakkene fra syd, hvilket ikke afviger væsentligt fra, hvordan det er i dag. Der er ingen naboer, der har direkte indsyn fra syd, da der er et kraftigt levende hegn mod syd. Ejendommen er synlig på en kortere strækning langs Hyndingholmvej, hvor der ikke er levende hegn langs østsiden af vejen.

Gyllebeholderen på 6.000 m³ er relativt stor, og ligger ikke i tilknytning til de eksisterende bygninger, hvorfor det er vigtigt at imødegå landskabelige påvirkninger. Det levende hegn ud mod vejen bevares, ligesom den flerrækkede beplantning over for nabobeboelsen Hyndingholmvej 5, der ejes af ansøger. Der etableres afskærmende beplantning rundt om beholderen, som vil skærme yderligere efterhånden som det vokser til. Beholderen opføres min. 15. m fra vejen i sædvanlige farver og materialer, idet beholderen udgøres af grå elementer, og overdækningen af en grå kegleformet teltdug. Beholderen vil i sig selv være ca. 2,5 m over terræn, og teltdugen vil være ca. 6 m høj, i alt knapt 9 m. Der er ingen særlige beskyttelsesinteresser ved den ansøgte placering, ud over den brede udpegning af større sammenhængende landskaber. Placeringen af gyllebeholderen begrundes i, at en placering ved de eksisterende beholdere vil være mindre end 100 m fra åbent vandløb/grøft, hvilket både vil kræve en dispensation fra afstandskravet og samtidig udgøre en potentiel risiko for vandløbet.

Aabenraa Kommune vurderer, at der i tilstrækkelig grad er redegjort for nybyggeri og bygningsmæssige ændringer, samt at der er gjort de nødvendige tiltag for at indpasse disse i landskabet. Det vurderes videre, at der i tilstrækkelig grad er redegjort for den valgte placering af nye anlæg og for mulige gener og påvirkninger relateret til disse. Der stilles vilkår til valg af materialer samt til skærmende beplantning for at sikre de landskabelige værdier.

Bygge- og beskyttelseslinjer og kommuneplaner

Bygge- og beskyttelseslinjer:

Ingen nye eller eksisterende anlæg er beliggende inden for bygge- og beskyttelseslinjer.

Kommuneplanområder:

Dele af husdyrbrugets eksisterende anlæg er beliggende inden for udpegningen "Lavbundsarealer der kan genoprettes".

Idet der er tale om eksisterende anlæg, vurderer Aabenraa Kommune, at det ansøgte ikke er i konflikt med udpegningens retningslinjer.

Øvrige udpegninger

Dele af husdyrbrugets eksisterende anlæg er beliggende inden for udpegningen "Lavbund klasse I".

Idet der er tale om eksisterende anlæg, vurderer Aabenraa Kommune, at det ansøgte ikke er i konflikt med udpegningens retningslinjer.

Grænseoverskridende virkninger

Husdyrbruget er beliggende ca. 13 km fra den dansk/tyske grænse, hvorfor det vurderes, at der ikke vil forekomme grænseoverskridende virkninger.

Hyndingholmvej 7, 6372 Bylderup-Bov er beliggende ca. 900 m fra kommunegrænsen til Tønder Kommune, der derfor har haft ansøgningsmaterialet i høring. Tønder Kommune har ikke haft bemærkninger til det ansøgte.

Erhvervsmæssigt nødvendigt

Ansøger redegør i miljøkonsekvensrapportens afsnit 3.18 for projektets erhvervsmæssige nødvendighed. Af tungtvejende årsager nævnes det, at flere dele af det eksisterende anlæg er nedslidt, ligesom der mangler plads til opstaldning af kalve på husdyrbruget. Yderligere er det erhvervsmæssigt nødvendigt, at der sikres den lovpligtige opbevaringskapacitet, og at denne placeres, hvor det er nemt at køre til.

Aabenraa Kommune vurderer, at der i tilstrækkelig grad er redegjort for det ansøgte erhvervsmæssige nødvendighed, og at fornyelsen af anlæg samt udvidelsen af produktionen er nødvendig for at sikre gode miljøforhold samt sikre husdyrbrugets fortsatte udvikling som en moderne og attraktiv arbejdsplads. Videre vurderes det erhvervsmæssigt nødvendigt, at der sker en forøgelse af opbevaringskapaciteten til husdyrgødning, og at denne kapacitet placeres hensigtsmæssigt i forhold til både natur og logistik.

Begrundelse for de stillede vilkår og øvrige krav

Natur

Ammoniakfølsom natur

For at beskytte biologisk værdifulde og kvælstoffølsomme naturarealer mod en tilstandsændring forårsaget af en næringsberigelse, der overskrider naturens tålegrænse, må den luftbårne ammoniakdeposition fra husdyrbrug til naturarealer omfattet af § 7 i husdyrbrugloven ikke overstige fastlagte beskyttelsesniveauer, som kan findes i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3.

De naturområder, der er omfattet af § 7 i husdyrbrugloven, er inddelt i 3 kategorier efter deres ammoniakfølsomhed jf. nedenstående tabel.

Tabel 1. Tabel over ammoniakfølsom natur der er beskyttet efter husdyrbruglovens § 7.

Naturtyper	Fastsat beskyttelsesniveau
Kategori 1. Ammoniakfølsomme naturtyper beliggende indenfor internationale naturbeskyttelsesområder.	Maks totaldeposition afhængig af antal øvrige husdyrbrug i nærheden: 0,2 kg N/ha/år ved > 1 øvrige husdyrbrug 0,4 kg N/ha/år ved 1 øvrigt husdyrbrug 0,7 kg N/ha/år ved 0 øvrige husdyrbrug
Kategori 2. Ammoniakfølsomme naturtyper beliggende udenfor internationale naturbeskyttelsesområder, i form af højmoser, lobeliesøer, heder >10 ha og overdrev >2,5 ha.	Maks totaldeposition på 1,0 kg N/ha/år.
Kategori 3. Heder, moser og overdrev, der er omfattet af § 3 i naturbeskyttelsesloven og ammoniakfølsomme skove større end 0,5 ha.	Maks merdeposition på 1,0 kg N/ha/år. Kommunen kan ved en konkret vurdering tillade en merdeposition på >1,0 kg N/ha/år indenfor de angivne tålegrænser ¹ , men kan ikke stille krav om merdeposition på <1,0 kg N/ha/år.

¹ Notat fra DCE – National Center for Miljø og Energi af den 6. september 2018 om opdatering af empirisk baserede tålegrænser

Det fremgår af husdyrbruglovens regelsæt, at som udgangspunkt er beskyttelsesniveauet, der er fastlagt i lovgivningen, tilstrækkeligt til at sikre natur og miljø og skabe overensstemmelse med habitatdirektivsforpligtelserne.

Nærmeste kategori-1 natur ligger i habitatområdet Draved Skov, der ligger ca. 7,5 km mod nordvest. Skovene i Draved Skov er udpegningsgrundlag for habitatområdet, og bliver dermed beskyttet i kategori 1. Ammoniakafsætningen her er 0,0 kg N/ha/år, dvs. at på den afstand kan der ikke registreres nogen påvirkning fra husdyrbruget på Hyndingholmvej 7. Der er ikke andre nærmere kategori 1-arealer, der bliver påvirket af produktionen.

Nærmeste kategori-2 natur er et overdrev, der ligger ca. 2,7 km syd for anlægget. Her er ammoniakafsætningen 0,1 kg N/ha/år. Derved er beskyttelsesniveauet overholdt for overdrevet. Der er ikke andre nærmere kategori 2-arealer, der bliver påvirket af produktionen.

Nærmeste kategori-3 natur er beliggende 250 m mod nordvest, og består af en mose, der er besigtiget af Aabenraa Kommune både i forbindelse med godkendelsen i 2017 og senest forud for ansøgningen om denne miljøgodkendelse. Af besigtigelsesnotatet fremgår det, at alle dele af mosen forekommer kraftigt eutrofierede, og på trods af den våde august i 2021 er udtørringen tydelig. Mosen vurderes i sin nuværende tilstand ikke at være sårbar eller kvælstoffølsom, idet den primære kvælstofpåvirkning stammer fra de tilstødende omdriftsarealer. Totalpåvirkningen med ammoniak fra anlægget er på 6,4 kg N/ha/år, og merdepositionen som følge af udvidelsen er på 1,8 kg N/ha/år. Da baggrundsbelastningen set som et gennemsnit over 3 år ligger på 17,34 kg N/ha/år og totaldepositionen med det ansøgte er 6,4 kg N/ha/år vurderes det, at den samlede belastning på mosen med 23,7 kg N/ha/år ikke overskrider tålegrænsen for naturtypen, som vurderes at være på ca. 30 kg N/ha/år.

Længere mod vest findes to andre beskyttede mosearealer. Her er totaldepositionen 0,3-0,4 kg N/ha/år, og merdepositionen på 0,1-0,2 kg N/ha/år. Dermed er beskyttelsesniveauerne overholdt her.

Der er flere områder registreret som potentielt ammoniakfølsom skov i husdyrbrugets nærhed. De nærmeste er beliggende ca. 450 m vest for og 750 m sydvest for husdyrbruget. I forbindelse med, at der blev meddelt en tillægsgodkendelse til husdyrbruget i 2017, blev skovene besigtiget og vurderet som ikke-ammoniakfølsomme, idet skoven mod vest ikke opfylder alderskriteriet på ca. 200 år for at kunne være ammoniakfølsom, eftersom den først kan konstateres på luftfotos fra 1954 (ses ikke fra 1945 og tidligere). Skoven sydvest for anlægget er etableret mellem 1964 og 1968 og opfylder dermed heller ikke alderskriteriet for at være ammoniakfølsom. Der er ikke øvrige potentielt ammoniakfølsomme skove, der modtager en merdeposition på mere end 1,0 kg N/ha/år.

Tabel 2. Tabel over ammoniakdepositionen til nærliggende ammoniakfølsom natur, der er beskyttet efter husdyrbruglovens § 7.

Naturpunkt	Kategori	Merdeposition, kg N/ha/år	Totaldeposition, kg N/ha/år
Kat. 1 mod vest	1	0,0	0,0
§ 7 kat 2 overdrev	2	0,0	0,1
Mose mod vest	3	1,8	6,4
Mose mod vest	3	0,1	0,3
Mose mod sydvest	3	0,2	0,4
§ 3 Vandhul, Ø	Ingen kategori	2,8	8,7
Potentielt ammoniakfølsom skov	3	0,4	0,8

Idet at husdyrbruglovens depositionsgrænser til øvrig ammoniakfølsom natur er overholdt for det ansøgte, vurderer Aabenraa Kommune, at der ikke vil forekomme tilstandsændringer i disse naturarealer.

Beskyttet natur

Det ansøgte vil medføre en merdeposition på over 1 kg N/ha/år til et § 3-beskyttet vandhul, der ligger øst for ejendommen i en afstand af ca. 200 m fra centrum af staldanlægget. Da ferske overfladevande generelt ikke er kvælstofbegrænsede, og da vandhullet er helt omgivet af dyrket mark vurderer Aabenraa Kommune, at kvælstofdepositionen fra landbruget ikke vil forårsage en tilstandsændring i vandhullet. Da merdepositionen for de resterende § 3-naturarealer er under 1 kg N/ha/år, hvorunder der ikke forventes tilstandsændringer i ammoniakfølsom natur som følge af atmosfærisk deposition, vurderer Aabenraa Kommune, at det ansøgte ikke vil medføre tilstandsændringer i beskyttet natur.

Den ammoniakfølsomme beskyttede natur er beskyttet efter husdyrbruglovens regler og behandles under afsnittet om ammoniakfølsom natur.

Fredede områder & kommunalplaner

Ingen af husdyrbrugets anlæg ligger overlappende med de kommunale udpegninger for områder med særlige økologiske forbindelser, særlige naturbeskyttelsesinteresser eller fredninger

Internationale beskyttelsesområder

Da husdyrbruget ikke ligger i, eller i nær tilknytning til, et Natura 2000-område, vurderer Aabenraa Kommune, at ansøgningen ikke har en væsentlig indvirkning på internationale beskyttelsesområder. Det nærmeste Natura 2000-område er nr. N98 'Tinglev Sø og Mose, Ulvemose og Terkelsbøl Mose', der består af fuglebeskyttelsesområde F62 ca. 6,4 km sydøst for ejendommen.

Beskyttelsen af habitatnaturen i habitatområdet er indarbejdet i husdyrbruglovens regler for ammoniakfølsom natur, som vurderes i ovenstående afsnit om ammoniakfølsom natur. Det vurderes, at det ansøgte ikke har en væsentlig indvirkning på habitatområdet, da det ikke medfører tilstandsændringer i områdets natur.

Planter og dyr

I forhold til plantearter optaget på habitatdirektivets bilag IV b) vurderer kommunen, at der ikke sker nogen ødelæggelse af disse som følge af projektet, da ingen af de syv plantearter er registreret på stedet eller vurderes at findes der.

Området er præget af landbrugsdrift, og der er ikke egnede yngle- eller rasteområder for bilag IV-arter, som kommunen heller ikke har kendskab til skulle findes inden for eller i nær tilknytning til projektområdet. Der er observeret løvfrø og spidssnudet frø (habitatdirektivets bilag IV) i vandhuller omkring ejendommen, men det er meget tvivlsomt, at de vil benytte projektområdet som yngle- eller rasteområde. Det vurderes dog, at der jf. de tidligere vurderinger som følge af det ansøgte ikke sker en tilstandsændring i områdets natur, der vil medføre en forværring af paddernes levevilkår.

Det kan ikke udelukkes, at der forekommer beskyttede flagermus omkring gården. Da der hverken fjernes gamle træer eller tomme bygninger i forbindelse med det ansøgte eller forekommer tilstandsændringer i naturarealer, vurderer Aabenraa Kommune, at områdets dyre- og planteliv ikke forværres af det ansøgte.

Aabenraa Kommune har ikke kendskab til, at der er registreret andre dyre- eller plantearter, som er beskyttet af habitatdirektivets bilag IV eller V i husdyrbrugets nærhed.

Jord, grundvand og overfladevand

Da arealet hvor den nye stald etableres stort set er plant, er det primært den øverste del af muldlaget, der skal rømmes af. Den nye stald forventes etableret i omtrent samme terrænkote som de eksisterende stalde. Jordbundstypen er sandjord. I forbindelse med etableringen af ensilagepladserne er der behov for at benytte fyldmateriale for at få etableret pladserne med det korrekte fald. Der vil blive anvendt slagge til at opbygge fundamentet under ensilagepladserne og også under kørearealer og staldfundamenter. Slaggen støbes ind i fundamenterne, så den er indkapslet, og ikke kan give anledning til forurening. Meldgård leverer slaggen, og indsender særskilt ansøgning med detaljeret angivelse af hvor slaggen placeres og i hvilken tykkelse. Jævnfør kortet på Figur 2, som er udarbejdet af Meldgård, vil der blive lagt 1 m slagge under kørearealer og ny stald syd for det eksisterende anlæg, og 35 cm slagge under asfaltbelægning mellem de eks. bygninger. Tagvand og pladsvand fra arealer med slagge vil blive ledt bort på overfladen og vil ikke komme i kontakt med slaggen. Ansøger betragter anvendelsen af slagge som ressourcebesparende, idet alternativet er at anvende nye råstoffer (sand og grus), der kunne anvendes til andre formål.

 = 0,35 m
 = 1 m

Sag:	Lenholm Agro ApS	Sagsnr.:	22-002
Emne:	Oversigtsplan	Tegnr.:	00-001
Bygherre:	Lenholm Agro ApS Hyndingholmvej 7-9 6372 Bykørup-Bov	MÅL:	1:1000
Dato:	18.03.2022	Rev.:	-

 BYG Bygningens 2. etage med
Gulv og væg
18.03.2022

Figur 2: Der udlægges slagge til bundsikring i områderne markeret med henholdsvis grøn og rød

Hvor der udlægges slagge vil arealet blive kortlagt på vidensniveau 2 og komme til at fremgå af bl.a. kortlag på Danmarks Miljøportal. Hvis bygninger og anlæg, på steder hvor der er udlagt slagge, senere fjernes, skal slaggen opgraves og håndteres som affald. Øvrige arealer vil efter fjernelse af stalde og anlæg umiddelbart kunne benyttes til fx dyrkning af afgrøder.

Brugen af slagge er yderligere beskrevet i miljøkonsekvensrapportens afsnit 3.4.1.

Der er registreret en jordforurening (V2-kortlægning) under den eksisterende kostald, hvor der tidligere er udlagt restprodukt. Arealet må ikke berøres i forbindelse med anlægsarbejdet.

Overskudsjord fra udgravningen til de nye pladser, stalde og gyllebeholdere forventes lagt i lavninger på markarealer på ejendommen. Lavninger er ofte vandlidende og den landbrugsmæssige drift af arealet kan øges ved at lægge ny jord i lavningerne. Der er indsendt anmeldelse af placering af overskudsjord i lavninger på husdyrbrugets dyrkede arealer, hvilket har en jordforbedrende effekt. Aabenraa Kommune har meddelt accept af terrænregulering på landbrugsjord.

Aabenraa Kommune vurderer på baggrund af det beskrevne i miljøkonsekvensrapportens afsnit 3.1 om indretning og drift af anlægget herunder opbevaring og håndtering af husdyrgødning, afsnit 3.13 om risici, afsnit 3.4.1 om jordarealer og jordbund, afsnit 3.9 om reststoffer, affaldsproduktion og ressourceforbrug og husdyrbrugets forventede indvirkninger på miljøet, at der ikke forekommer en væsentlig virkning på den miljømæssige tilstand af jord, grundvand og overfladevand, såfremt de generelle regler og husdyrbrugloven med tilhørende bekendtgørelser samt vilkårene i denne miljøgodkendelse overholdes.

For at modvirke risiko for forurening fra stald- og opbevaringsanlæg er der stillet vilkår til indretning og drift.

For at modvirke risikoen for olieforurening, har Aabenraa Kommune vurderet, at det er nødvendigt at stille vilkår til placering af olietanke og forholdsregler ved uheld, herunder at der på ejendommen skal være materiale til opsamling af spild.

For at modvirke risikoen for forurening fra uheld, er der stillet vilkår om altid at have en opdateret og tilgængelig beredskabsplan.

Lugtgener

Lugtgener er beskrevet i miljøkonsekvensrapportens afsnit 3.7. I ansøgningskemaet er lugtgenerne beregnet på baggrund af markører indsat ved lugtberegningspunkterne for nærmeste nabo uden landbrugspligt, samlet bebyggelse, lokalplanlagt område i landzonen udlagt til erhvervsformål, lettere industri, mindre håndværks- og servicevirksomhed, engroshandel, lager og kontorformål i tilknytning hermed og nærmeste byzone. Nærmeste lokalplanlagte område i landzone er indsat af kommunen, idet de pågældende områder er beskyttet på lige fod med samlet bebyggelse og er beliggende nærmere husdyrbruget end den nærmeste samlede bebyggelse.

Ansøger har indsat lugtgenemarkører for nærmeste nabo uden landbrugspligt ved både Hyndingholmvej 11 og Hyndingholmvej 12, idet de ligger i omtrent tilsvarende afstande fra husdyrbruget. Hyndingholmvej 5 ejes af ansøger, og figurerer derfor ikke som nabo i denne sammenhæng.

Aabenraa Kommune vurderer, at lugtgenemarkørerne er korrekt indsat i ansøgningen med undtagelse af lugtgenemarkøren for byzone, der af ansøger er placeret ved Ravsted. Aabenraa Kommune har tilføjet lugtgenemarkør for byzone ved Øster Højst og lugtgenemarkør ved nærmeste lokalplanlagte område i landzonen. Det vurderes videre, at der ikke er kumulation med andre husdyrbrug i forhold til lugt, da der ikke ligger husdyrbrug med en ammoniakemission på over 750 kg NH₃-N inden for henholdsvis 100 m fra nabobeboelse og 300 m fra samlet bebyggelse og byzone.

Tabel 1. Lugtberegning – uddrag fra husdyrgodkendelse.dk, ansøgningssekema nr. 229226.

Adresse	Område status	Kumulation	Korrigeret geneafstand (m)	Vægtet gennemsnitsafstand (m)	Genekriterie overholdt
Hyndingholmvej 11	Nærmeste nabo uden landbrugspligt	0	317,1	399,1	Ja
Hyndingholmvej 12	Nærmeste nabo uden landbrugspligt	0	317,1	401,1	Ja
Ravsted Hovedgade 7	Nærmeste samlede bebyggelse	0	875,4	1.912,4	Ja
lokalplan nr. 4.02	Lokalplanlagt område i landzone	0	875,4	1788,1	Ja
Byzone, Øster Højst	Nærmeste byzone	0	1.166,8	4.225,5	Ja

Da den ukorrigerede geneafstand til nærmeste byzone er større (1.166,8 m) end lugtkonsekvenszonen (855 m), og da kommunen skal vurdere lugt ud fra en worst case-betragtning, har Aabenraa Kommune udarbejdet et kort med en udvidet lugtkonsekvenszone på 1.167 m, svarende til den ukorrigerede geneafstand for byzone. Kortet er vedlagt som bilag 1 i afsnit D. Kommunens bilag.

Der er stillet driftsvilkår til renholdelse af staldarealer for at undgå forurening med ammoniak, som går ud over forudsætningerne i beregningerne i husdyrgodkendelse.dk.

Øvrige emissioner og gener

Støjgener

Aabenraa Kommune vurderer på baggrund af redegørelse og vurdering i miljøkonsekvensrapportens afsnit 3.8.1 og 3.8.6, at støjgener forbundet med driften er tilstrækkeligt beskrevet. På baggrund af afstanden til nærmeste naboer vurderes det, at støj ikke vil medføre væsentlige gener.

Aabenraa Kommune stiller dog vilkår til, at husdyrbruget skal overholde de generelle støjgrænser for det åbne land og for samlet bebyggelse, som angivet i Miljøstyrelsens vejledning nr. 5/1984 "Ekstern Støj fra virksomheder". Aabenraa Kommune gør opmærksom på, at støjgrænserne i det åbne land skal være overholdt ved nærmeste nabos udendørs opholdsarealer, dog maksimalt 15 meter fra beboelsen. Ved samlet bebyggelse, skal støjgrænserne være overholdt i hele området, så ved en evt. klage over støj, vil støjen blive målt ved nærmeste naboskel.

Støvgener

Aabenraa Kommune vurderer på baggrund af redegørelse og vurdering i miljøkonsekvensrapportens afsnit 3.8.3, at støvgener forbundet med driften er tilstrækkelig beskrevet. På baggrund af afstanden til naboer vurderes det, at støv ikke vil medføre væsentlige gener for de omkringboende.

Rystelsesgener

På baggrund af redegørelse og vurdering om rystelser og vibrationer i miljøkonsekvensrapportens afsnit 3.8.2 vurderer Aabenraa Kommune, at der ikke vil være væsentlige gener for omkringboende eller væsentlige indvirkninger på miljøet som følge af rystelser og vibrationer fra husdyrbrugets drift.

Flue- og rottegener

Aabenraa Kommune vurderer, at bekæmpelse af fluer og rotter har et sådant omfang, at der ikke vil være væsentlige gener for omkringboende ud fra det beskrevne i miljøkonsekvensrapportens afsnit 3.8.5 om skadedyr.

Aabenraa Kommune stiller vilkår til, at arealerne omkring staldene skal holdes ryddelige, således at rottetilhold forebygges. Der stilles derudover vilkår til, at fluebekæmpelse skal ske efter gældende retningslinjer fra Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi.

Transportgener

Aabenraa Kommune vurderer på baggrund af miljøkonsekvensrapportens afsnit 3.8.6 om transport, at antallet af transporter og husdyrbrugets til- og frakørselsforhold er tilstrækkelig beskrevet. Det vurderes videre, at der med nedbringning af gyllemængden via udsprinkling af pladsvand er gjort de nødvendige foranstaltninger for at begrænse antallet af transporter, og at den forventede stigning i antallet af transporter er begrundede og realistiske.

Lyspåvirkninger

I miljøkonsekvensrapportens afsnit 3.8.4 har ansøger redegjort for eventuelle påvirkninger på landskab og gener for omkringboende forårsaget af husdyrbrugets udendørsbelysning.

Aabenraa Kommune vurderer på baggrund af redegørelsen, at der ikke vil forekomme påvirkninger på oplevelsen af landskabet, og at naboerne grundet den store afstand ikke vil opleve gener som følge af udendørsbelysningen.

Uhygiejniske forhold

Ud fra redegørelse og vurdering om affald i miljøkonsekvensrapportens afsnit 3.9.2 og afsnit 3.9.1 "Døde dyr", samt afsnit 3.8.5 "Skadedyr" vurderes det, at husdyrbrugets indsats for at undgå uhygiejniske forhold er tilfredsstillende.

Aabenraa Kommune vurderer at der, når det beskrevne efterleves og vilkårene overholdes, ikke vil ske en væsentlig indvirkning på miljøet som følge af uhygiejniske forhold på baggrund af husdyrbrugets drift.

Miljøbeskyttelseslovens affaldshierarki

Idet Aabenraa kommunes affaldsregulativ for erhvervsaffald overholdes, vurderes det, at miljøbeskyttelseslovens affaldshierarki er efterlevet.

Bedste tilgængelig teknik (BAT)

BAT Ammoniakemission

Der er krav om vurdering af de væsentlige virkninger på miljøet og anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT) for ammoniakemissionen, når husdyrbruget har en ammoniakemission på mere end 750 kg NH₃-N pr. år.

Anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT) i forhold til ammoniak er omsat til et bestemt krav til størrelsen af ammoniakemissionen, der må komme fra husdyrbruget. Beregningerne i husdyrgodkendelse.dk viser, at kravet til den maksimale ammoniakemission fra staldanlægget er overholdt med de valgte gulvtyper og staldsystemer, samt ved etablering af teltoverdækning på nye såvel som eksisterende gyllebeholdere.

Aabenraa Kommune stiller vilkår til, at staldafsnit med dybstrøelse skal strøs med halm eller andet tørstof i mængder, der sikrer, at dybstrøelsesmåtten altid er tør i overfladen, da det indgår i forudsætningen for ammoniakemissionsberegningen. Der er stillet driftsvilkår til renholdelse af staldarealer for at undgå forurening med ammoniak, som går

ud over forudsætningerne for beregningerne i husdyrgodkendelse.dk. Der er stillet teknologivilkår til gulvtypen *fast drænet gulv med skraber og ajle afløb* og til teltoverdækning på gyllebeholdere.

Øvrige krav

Opbevaringskapacitet samt opbevaring og håndtering af husdyrgødning

Opbevaring og håndtering af husdyrgødning fremgår af miljøkonsekvensrapportens afsnit 3.1.2 samt ansøgers beregninger af opbevaringskapacitet.

Aabenraa Kommune vurderer ud fra det beskrevne, at husdyrgødning opbevares og håndteres efter gældende regler.

Der stilles vilkår til, at hvis gyllen ikke suges direkte over i gyllevogn med påmonteret læssekran, skal påfyldning af gylle foregå på støbt plads med afløb til opsamlingsbeholder. Pladsen skal rengøres for spild umiddelbart efter en periode med daglig påfyldning er afsluttet. Begrundelsen for vilkåret er at undgå forurening med gylle i form af ammoniak- og lugtemission og nedsivning af næringsstoffer.

Aabenraa Kommune vurderer ud fra ansøgers beregninger, at der er tilstrækkelig opbevaringskapacitet med etableringen af en ny gyllebeholder og ved udsprinkling af ensilagesaft/restvand, når det er muligt. Der stilles ikke vilkår hertil, da forholdet reguleres af husdyrgødningsbekendtgørelsens generelle regler.

Vurdering af om afstandskrav er overholdt

Ansøger redegør for overholdelse af afstandskrav jf. husdyrbruglovens §§ 6 og 8 i miljøkonsekvensrapportens afsnit 3.4.

Aabenraa Kommune vurderer, at der i tilstrækkelig grad er redegjort for afstandskravene, og at samtlige afstandskrav er overholdt.

Alternative løsninger

Ansøger har i afsnit 3.17 i miljøkonsekvensrapporten redegjort for de alternative løsninger der har været vendt i forbindelse med, at ansøgningsmaterialet til denne miljøgodkendelse blev udarbejdet.

Aabenraa Kommune vurderer, at ansøger har begrundet det ansøgte projekt tilstrækkeligt. Da der til dels er tale om eksisterende stalde, er mulighederne for indførsel af teknologi begrænset i forhold til de økonomiske omkostninger, der er forbundet hermed. Af væsentlige alternativer til teknologi, teknik og foranstaltninger kunne der teoretisk set være valgt forsuring af gyllen i spaltestalden. Der er valgt fast gulv med dræn og skrabning i de øvrige stalde, der renoveres eller bygges nyt, fordi det er en langt mere gennemprøvet teknologi, der er gode erfaringer med. Det vil derfor ikke give mening at installere forsuring i den eksisterende spaltestald, hvor der kun er sengebåse med spalter i den ene side, og dybstrøelse i den anden. En ombygning af stalden med nye omrøringsbrønde, syretank mv. ville typisk koste mellem ½ og 1 million kroner, plus løbende udgifter til service og indkøb af syre. Dette er ikke proportionalt i forhold til den beskedne ammoniakbesparelse, der vil være ved at ombygge denne halve stald til forsuring. Den forsurede gylle vil ikke kunne leveres til biogasanlæg, idet forsøg har vist, at forsuret gylle har en negativ effekt på biogasproduktionen i biogasanlæg, når der modtages mere end 20 % forsuret gylle, idet den lave pH hæmmer den anaerobe forgæring i biogasanlægget. Hvis gyllen ikke kan hentes sammen med den øvrige gødning, vil det kræve et særskilt opbevaringsanlæg til den forsurede gylle på ejendommen, idet forsuret og ikke-forsuret gylle ikke må blandes sammen, da det giver problemer med lugt og ødelægger virkningen af forsuringen, når pH bliver for høj.

I forhold til placering af nye anlæg vurderes det, at der er valgt den mest hensigtsmæssige placering i forhold til at holde bygningsmassen og de højeste anlæg (staldene) samlet.

Samlet vurdering

Vurdering af VVM og BAT

På baggrund af de stillede vilkår og ovenstående begrundelse for og særkender på husdyrbruget er det Aabenraa Kommunes samlede vurdering, at det ansøgte projekt overholder anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT), og at projektet ikke indebærer væsentlige indvirkninger på miljøet, herunder i forhold til omgivelsernes sårbarhed og kvalitet, i forhold til navnlig:

- Landskabelige værdier.
- Natur med dens bestande af vilde planter og dyr og deres levesteder, herunder områder, der er beskyttet mod tilstandsændringer eller fredet, udpeget som internationalt naturbeskyttelsesområde eller udpeget som særligt sårbart overfor næringsstofpåvirkning.
- Jord, grundvand og overfladevand.
- Lugt-, støj-, rystelser-, støv-, flue-, transport-, og lysgener, uhygiejniske forhold, affaldsproduktion mv.

Samspillet mellem faktorer og sårbarhed i forhold til risiko for større ulykker m.v.

Aabenraa Kommune vurderer på baggrund af det beskrevne i miljøkonsekvensrapportens afsnit 3, at der ikke er væsentlige negative virkninger på miljøet på nedenstående faktorer, hverken når de vurderes enkeltvis, eller når der vurderes på samspillet imellem 2 eller flere af faktorerne.

1. Befolkningen og menneskers sundhed
2. Biologisk mangfoldighed med særlig vægt på kategori 1- og 2 natur samt bilag IV arter
3. Jordarealer, jordbund, vand, luft og klima
4. Materielle goder, kulturarv og landskabet
5. Samspillet imellem to, flere eller alle faktorer efter nr. 1-4 og
6. Sårbarhed i forhold til risici for større ulykker eller katastrofer som følge af ovenstående 5 faktorer

Lovgrundlag

Ansøgningen er behandlet i henhold til kravene i Lovbekendtgørelse nr. 520 af 1. maj 2019 om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. med senere ændringer (husdyrbrugloven) med tilhørende bekendtgørelse nr. 2225 af 27. november 2021 om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug (husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen).

Husdyrbruget er omfattet af husdyrbruglovens § 16a, stk. 1. Husdyrbruget er godkendelsespligtigt, og Aabenraa Kommune er godkendelses- og tilsynsmyndighed.

Udnyttelsesfrist

Miljøgodkendelsen skal være udnyttet inden 6 år fra godkendelsen er meddelt. Godkendelsen anses som udnyttet, når byggeriet er færdigmeldt. Hvis godkendelsen eller tilladelsen kun er udnyttet delvist, bortfalder den del, der ikke er udnyttet.

Revurdering af miljøgodkendelsen

Miljøgodkendelser givet efter § 16a, stk. 1 skal ikke revurderes.

Retsbeskyttelse

Med denne miljøgodkendelse følger der 8 års retsbeskyttelse af husdyrbrugets indretning og drift. Retsbeskyttelsen gælder indtil den 20. maj 2030.

Ophævelse af eksisterende godkendelse

Den eksisterende miljøgodkendelse af Hyndingholmvej 7, 6372 Bylderup-Bov ophæves ved udnyttelsen af denne miljøgodkendelse. Miljøgodkendelsen blev meddelt den 13. september 2010 efter § 12 i den dagældende husdyrbruglov. Ligeledes ophæves tillægsgodkendelserne til miljøgodkendelsen, der blev meddelt henholdsvis 2013 og 2017.

Andre tilladelser og dispensationer

Aabenraa Kommune gør opmærksom på, at den meddelte godkendelse udelukkende omfatter forholdet til husdyrbrugloven.

B. Vilkår for husdyrbruget

Vilkårene i denne miljøgodkendelse skal, hvis ikke andet er anført, være opfyldt fra det tidspunkt, hvor miljøgodkendelsen udnyttes.

Vilkår, der vedrører driften, skal være kendt af de ansatte, der er beskæftiget med den pågældende del af driften.

Denne miljøgodkendelse meddeles på nedenstående vilkår. Konkrete bestemmelser i lovgivningen og bekendtgørelser, der generelt er gældende for alle husdyrbrug, er ikke stillet som vilkår for godkendelsen.

Afgørelse

Vilkår 1. Virksomheden skal placeres, indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der fremgår af det vedlagte ansøgningsmateriale, version 5 af skema nr. 229226, første gang modtaget i Aabenraa Kommune den 24. februar 2021, og med de vilkår, der fremgår af miljøgodkendelsen.

Vilkår 2. Denne miljøgodkendelse skal altid være at finde på husdyrbruget, enten udskrevet eller digitalt, og være tilgængelig for ejer og medarbejdere. Dens indhold skal være driftsleder bekendt. Relevante vilkår skal være medarbejderne bekendt.

Indretning og drift

Husdyrhold, produktionsareal og staldsystem

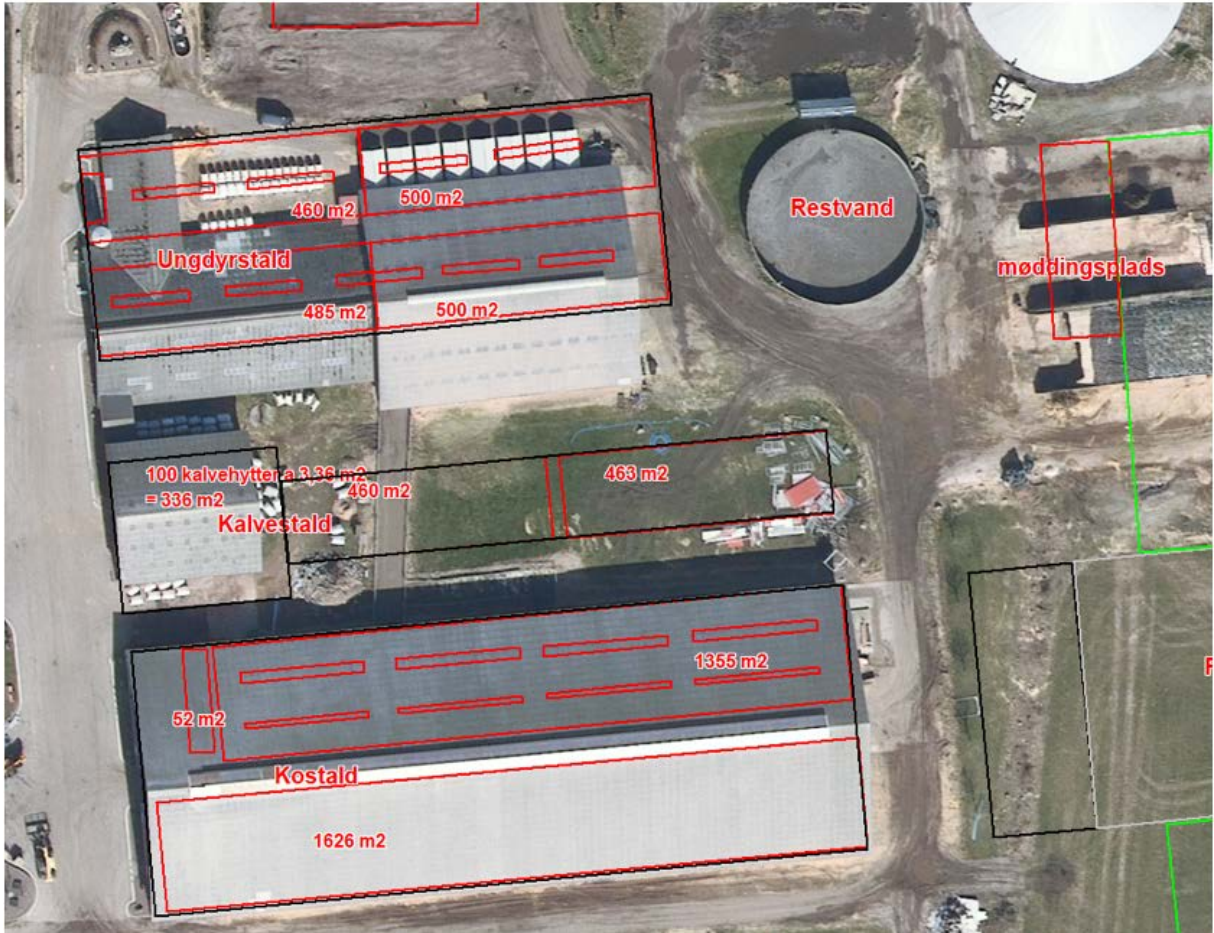
Vilkår 3. Husdyrbrugets stalde, gulvtyper og produktionsarealer skal være i overensstemmelse med nedenstående tabel:

Stald	Produktion	Staldstørrelse m ²	Produktionsareal m ²
Nordside, stald fra 2008	Malkekøer, kvier og stude. Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	1.806	125
	Malkekøer, kvier og stude. Dybstrøelse		52
	Malkekøer, kvier og stude. Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)		1.230
Sydside, stald fra 2008	Malkekøer, kvier og stude. Dybstrøelse	1.968	1.626
Ny kalvestald	Kalve, (under 6 mdr.). Dybstrøelse	1.657	1.259
Ungdyrstald i tidl. malkestald og ungdystald	Malkekøer, kvier og stude. Fast drænet gulv med skraber og ajleafløb	1.219	460
	Malkekøer, kvier og stude. Fast drænet gulv med skraber og ajleafløb		485
Ungdyrstald øst	Malkekøer, kvier og stude. Fast drænet gulv med skraber og Ajleafløb	1.353	500
	Malkekøer, kvier og stude. Fast drænet gulv med skraber og ajleafløb		500
Ny kostald	Malkekøer, kvier og stude. Fast drænet gulv med skraber og ajleafløb	6.595	4.496
Malkecenter	Malkekøer, kvier og stude. Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	2.502	624
Sum			11.357

Vilkår 4. Staldanlæg skal indrettes med produktionsarealer og staldtype som vist på de nedenstående kort. Indretning af produktionsarealerne er af vejledende karakter. Der tillades fleksibilitet til at indrette produktionsarealerne anderledes end angivet, såfremt dyretype og staldsystem ikke ændres, og når produktionsarealet ikke øges i forhold til det, der fremgår af vilkår 3.

Produktionsarealer ny ungdyrstald, kalvestald og kostald

Produktionsarealer nye bygninger

Vilkår 5. Drivgange og separationsafsnit skal rengøres min. 2 gange om dagen med fejerobot.

Håndtering af fast husdyrgødning, dybstrøelse og kompost

Vilkår 6. I staldafsnit med dybstrøelse skal der strøs med halm eller andet tørstof i mængder, der sikrer, at dybstrøelsesmåtten altid er tør i overfladen.

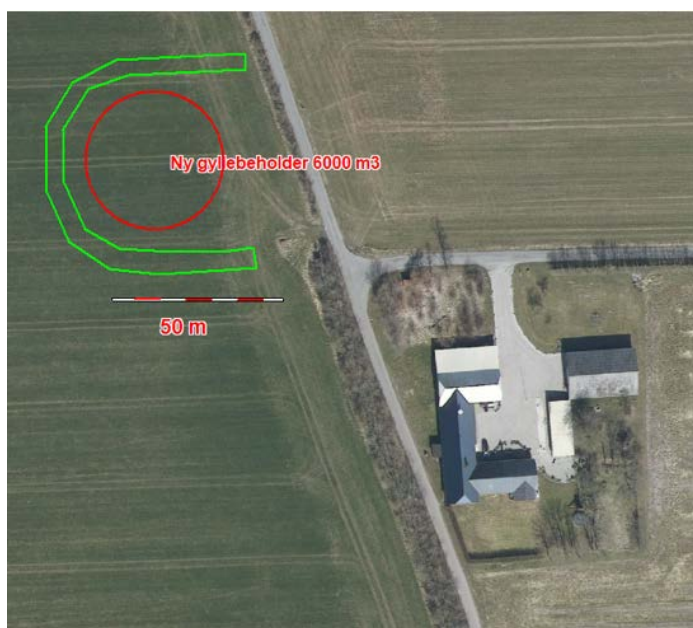
Opbevaring og håndtering af flydende husdyrgødning

Vilkår 7. Hvis gyllen ikke suges direkte over i gyllevogn med påmonteret læssekran, skal påfyldning af gyllevogn foregå på støbt plads med afløb til opsamlingsbeholder. Pladsen skal rengøres for spild af flydende husdyrgødning umiddelbart efter en periode med daglig påfyldning er afsluttet.

Placering og konstruktion af anlæg

Vilkår 8. Den nye stald skal opføres i materialer og farvevalg som beskrevet i denne miljøgodkendelse.

Vilkår 9. Der skal etableres skærmende beplantning omkring gyllebeholderen ved Hyndingholmvej jf. nedenstående kortudsnit. Beplantningen skal bestå af egnstypiske træer og buske, der skal være karakteristiske for området. Beplantningen skal foretages den førstkommande plantesæson efter etableringen af gyllebeholderen.

Vilkår 10. Den nye såvel som den eksisterende gyllebeholder skal forsynes med fast overdækning i form af teltoverdækning. Farven på teltdugen skal være grå, eller en anden farve, der på forhånd er accepteret af Aabenraa Kommune.

Lugt

Vilkår 11. Der skal til stadighed opretholdes en god staldhygiejne. Det skal bl.a. sikres at gulve holdes tørre, at gødnings- og foderrester i staldene fjernes, og at fodringssystemer holdes rene.

Øvrige emissioner og gener

Støj

Vilkår 12. Bidraget fra landbruget på Hyndingholmvej 7, 6372 Bylderup-Bov til det ækvivalente, korrigerede støjniveau i dB(A) må i det åbne land og ved samlet bebyggelse ikke overskride følgende værdier, som angivet i Miljøstyrelsens vejledning nr. 5/1984 "Ekstern støj fra virksomheder":

	Mandag – Fredag Kl. 07.00 – 18.00 Lørdag Kl. 07.00 – 14.00	Mandag – Fredag Kl. 18.00 – 22.00 Lørdag Kl. 14.00 – 22.00 Søndag og helligdage Kl. 07.00 – 22.00	Alle dage Kl. 22.00 – 7.00
	dB(A)	dB(A)	dB(A)
Det åbne land	55	45	40
Samlet bebyggelse i landzone	45	40	35

Støjgrænserne må i det åbne land ikke overskrides ved nærmeste nabos udendørs opholdsarealer, maks. 15 m fra beboelsen. Støjgrænserne må i samlet bebyggelse og byzone ikke overskrides noget sted i området.

- Vilkår 13. Hvis tilsynsmyndigheden, på baggrund af en orienterende støjmåling, finder det nødvendigt, skal den ansvarlige for husdyrbruget dokumentere, at de i vilkår 12 fastsatte støjgrænser overholdes. Tilsynsmyndigheden kan dog kun kræve dette dokumenteret en gang årligt.

Målingerne/beregningerne skal være en "Miljømåling – ekstern støj", og skal udføres af en person eller firma, som findes på Miljøstyrelsens sidste reviderede liste over firmaer/personer, der er godkendte til at udføre "Miljømåling – ekstern støj". Udgifterne til støjmålingen afholdes af husdyrbruget.

Støv, lys og rystelser

- Vilkår 14. Driften må ikke medføre væsentlige støv- og lysgener eller gener i form af rystelser udenfor ejendommens eget areal. Dette vurderes af tilsynsmyndigheden.

Skadedyr

- Vilkår 15. Der skal på husdyrbruget foretages effektiv fluebekæmpelse som minimum i overensstemmelse med de nyeste fastsatte retningslinjer fra Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi.
- Vilkår 16. Opbevaring og håndtering af foder skal ske på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter mv.).

Bedste tilgængelige teknik (BAT)

Fast drænet gulv med skraber og ajlefløb

- Vilkår 17. I staldafsnit med gulvtypen 'Fast drænet gulv med skraber og ajlefløb' i staldene *Ungdyrstald i tidl. malkestald og ungdystald, Ungdyrstald øst* samt *Ny kostald* skal der i gangarealet etableres faste, drænedede gulve med skraber.
- Vilkår 18. Gulve støbt på stedet skal være dimensioneret med et fald på minimum 1,5 % mod gulvmidte. Præfabrikerede gulve skal have et fald på minimum 1,0 % mod gulvmidte.
- Vilkår 19. Gulvene skal være udført med ajlefløb.
- Vilkår 20. Lysningsarealet til ajlefløb/gylleopsamling må maksimalt udgøre 5 % af det samlede gangareal i staldafsnit med produktionen 'Fast drænet gulv med skraber og ajlefløb' i staldene nævnt i vilkår 17.
- Vilkår 21. Der skal hver dag foretages skrabninger hver anden time.

Vilkår 22. Skraberens skal være forsynet med timer.

Vilkår 23. Skraberens skal vedligeholdes i overensstemmelse med producentens vejledning. Vejledningen skal opbevares på husdyrbruget.

Gyllebeholdere på 6.000 m³ og 3.500 m³

Vilkår 24. Den nye gyllebeholder på 6.000 m³ og den eksisterende gyllebeholder på 3.500 m³ skal have fast overdækning i form af teltoverdækning med indvendigt skørt.

Vilkår 25. Åbning af teltdugen må kun ske i forbindelse med omrøring, tømning og udbringning af gylle.

Vilkår 26. Skader på teltoverdækningen skal repareres inden for en uge efter skadens opståen.

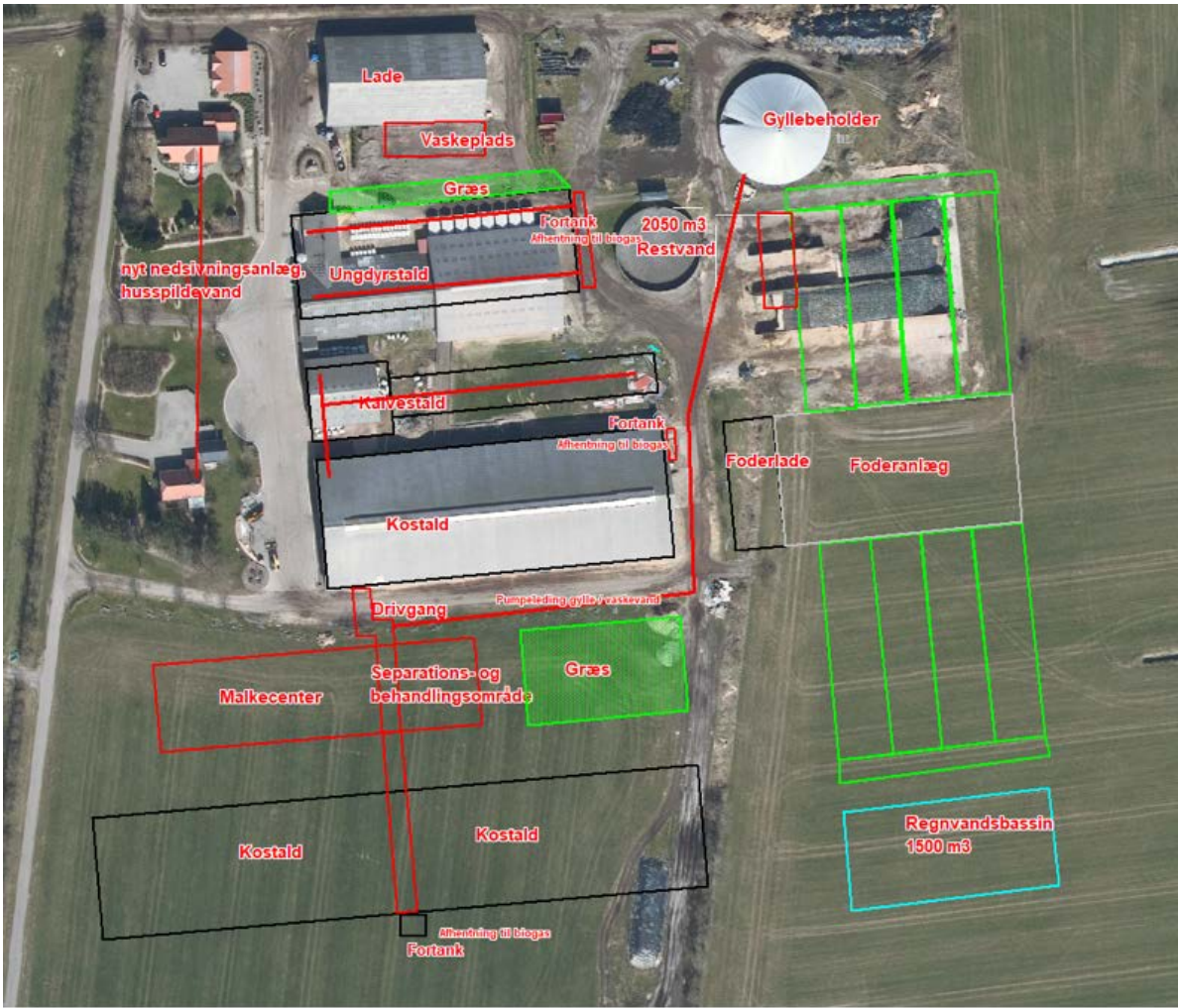
Vilkår 27. Såfremt en skade ikke kan repareres inden for en uge, skal der indgås aftale om reparation inden to hverdage efter skadens opståen. Tilsynsmyndigheden underrettes straks herom.

Jord, grundvand og overfladevand

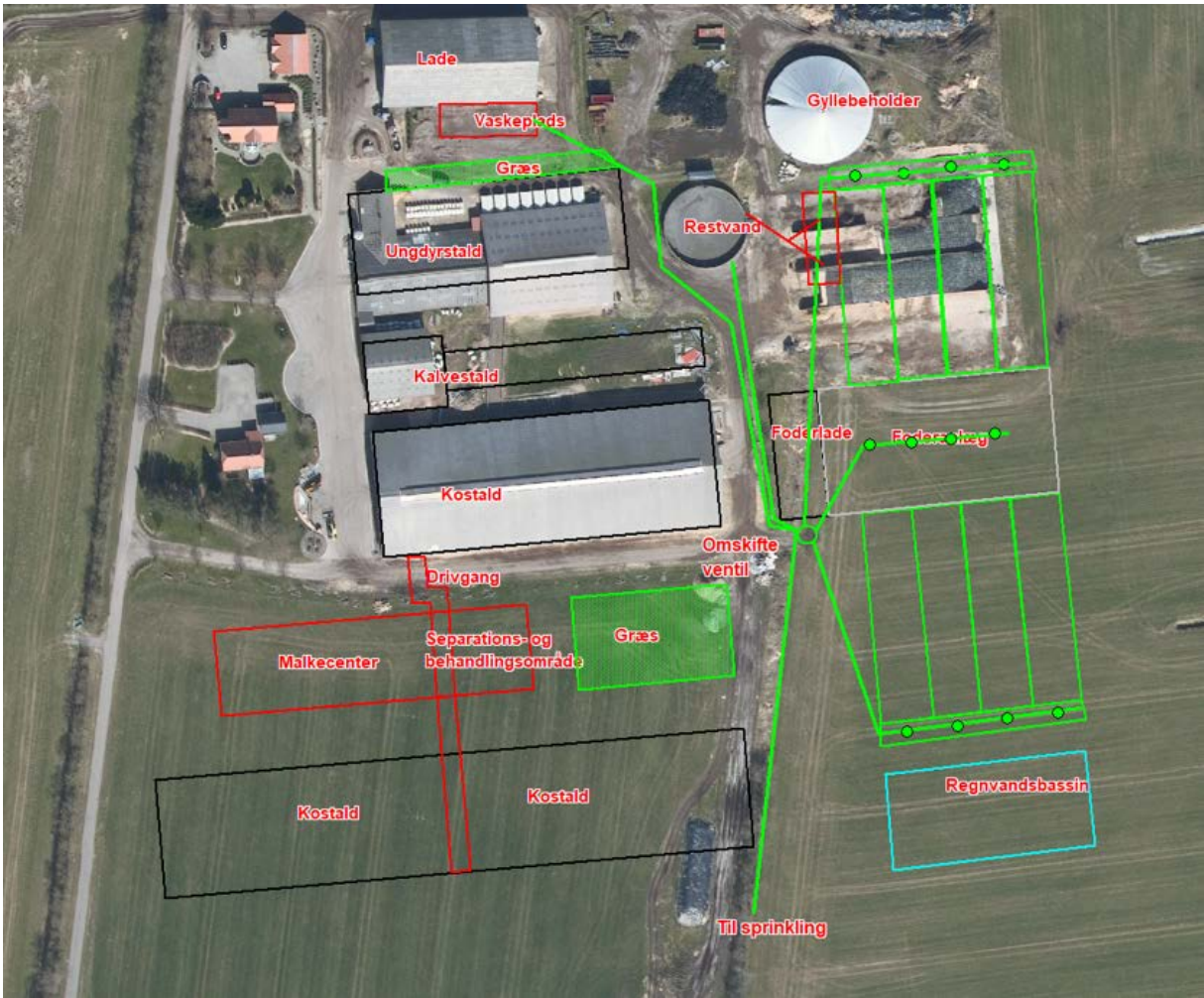
Spildevand

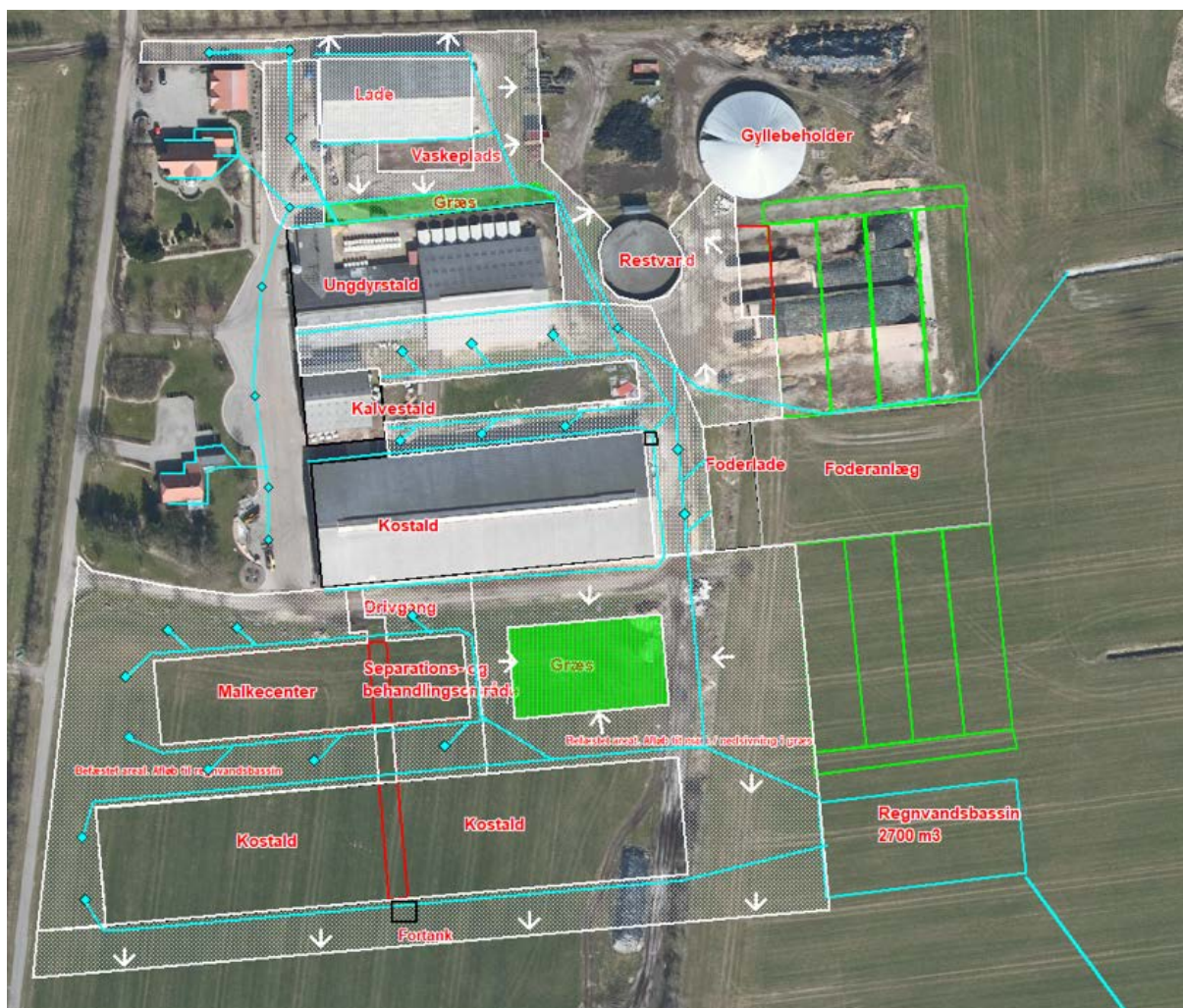
Vilkår 28. Kemikalier, medicin, foderstoffer m.v., skal opbevares således, at de ikke kan ledes til jord, grundvand eller overfladevand, hvis der måtte ske udslip. Et eventuelt spild af sådanne stoffer med fare for forurening skal straks opsamles.

Vilkår 29. Afledning af spildevand skal foregå som vist på de 3 nedenstående kortudsnit for henholdsvis gylle, pladsvand og tagvand/kørearealer, samt i henhold til spildevandstilladelserne meddelt til husdyrbrugets drift.

Vilkår 30. Vask af maskiner og redskaber, hvorfra der kan forekomme gødnings- og sprøjterester, skal foregå på støbt plads med tæt bund og med bortledning af spildevandet til gyllebeholder.

Olie og diesel

Vilkår 31. Der skal på ejendommen altid forefindes egnet materiale til opsamling af oliespild.

Vilkår 32. Olie og diesel, herunder spildprodukter, skal opbevares i overjordiske beholdere på fast bund uden afløb så spild kan opsamles.

Egenkontrol

Generelt

Vilkår 33. Husdyrbrugets årsproduktion skal kunne dokumenteres ved tilsyn. Kvitteringer for aflevering af farligt affald og andre dokumentationer for vilkårenes overholdelse skal forevises Aabenraa Kommune på forlangende.

Vand- og elforbrug

Vilkår 34. Elforbruget skal mindst registreres en gang årligt. De årlige registreringer af elforbruget skal opbevares i mindst 5 år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

Vilkår 35. Vandforbruget til dyreholdet skal registreres mindst en gang årligt. De årlige registreringer af vandforbruget skal opbevares i mindst 5 år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

Fast drænet gulv med skraber og ajlefløb

Vilkår 36. Enhver form for driftsstop skal noteres i logbog med angivelse af årsag og varighed.

Vilkår 37. Tilsynsmyndigheden skal underrettes ved driftsstop, der har en varighed af mere end 14 dage.

Vilkår 38. Logbog, servicefaktura, registrering fra datalogger eller lignende, der dokumenterer, at skraberen er i drift og vedligeholdes, skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

Overdækning af gyllebeholder

Vilkår 39. Der skal føres en logbog for gyllebeholdere med teltoverdækninger, hvori eventuelle skader på teltoverdækningen noteres med angivelse af dato for skaden samt dato for reparation. Logbogen skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

Beredskabsplan

Vilkår 40. Beredskabsplanen skal opbevares på et kendt og tilgængeligt sted for alle medarbejderne. Den skal ajourføres løbende og minimum 1 gang årligt. Datoen for ajourføringen skal fremgå af planen. Ved ansættelse af udenlandsk arbejdskraft skal beredskabsplanen oversættes til et sprog de forstår. I tilfælde af uheld skal beredskabsplanens forskrifter følges.

Vilkår 41. Beredskabsplanen skal gennemgås med nyansatte når de tiltræder og derefter med de ansatte mindst én gang årligt.

C. Offentlighed og klagevejledning

Annoncering

Ansøgningen om miljøgodkendelse har været offentlig annonceret den 17. marts 2022 på Aabenraa Kommunes hjemmeside for at informere offentligheden om ansøgningen og tidligt inddrage denne i beslutningsprocessen.

Aabenraa Kommune modtog henvendelse angående anmodning om at få tilsendt ansøgningsmaterialet samt udkast til miljøgodkendelse fra beboerne på Hyndingholmvej 11, 6372 Bylderup-Bov.

Et udkast til miljøgodkendelsen blev den 19. april 2022 sendt i høring hos ansøger, naboer og andre berørte, samt til andre, som har anmodet herom. Samtidig blev den lagt på Aabenraa kommunes hjemmeside. Der var en frist på 30 dage til at fremsende kommentarer.

Udkastet til miljøgodkendelsen er blevet sendt til alle beboere der er beliggende inden for den ukorrigerede geneafstand til byzone, da geneafstanden er større end den beregnede lugtkonsekvenszone.

Aabenraa Kommune har ikke modtaget høringssvar i forbindelse med høringen.

Annoncering og afgørelse

Den meddelte miljøgodkendelse bliver offentligt annonceret på Aabenraa Kommunes hjemmeside den 20. maj 2022, og afgørelsen bliver fremsendt til de klageberettigede.

Du har ifølge forvaltningslovens² § 9 ret til aktindsigt i alle dokumenter, der vedrører sagen. Eventuel aftale herom skal aftales med Team Miljø's landbrugsgruppe på landbrug@aabenraa.dk.

Klagevejledning

Miljøgodkendelsen kan i medfør af husdyrbrugloven § 76 påklages til Miljø- og Fødevarerklagenævnet.

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, kan du klage til Miljø- og Fødevarerklagenævnet. Du klager via Klageportalen, som du finder et link til på forsiden af www.naevneneshus.dk. Klageportalen ligger på www.borger.dk og www.virk.dk. Du logger på www.borger.dk eller www.virk.dk, ligesom du plejer, typisk med NEM-ID. Klagen sendes gennem Klageportalen til Aabenraa Kommune, der har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for kommunen i Klageportalen. Når du klager, skal du som privatperson betale et gebyr på kr. 900. For virksomheder og organisationers vedkommende er gebyret på 1.800 kr. Du betaler gebyret med betalingskort i Klageportalen.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til Aabenraa Kommune, der har truffet afgørelse i sagen. Aabenraa Kommune videresender herefter anmodningen til Miljø- og Fødevarerklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

---

² Lovbekendtgørelse nr. 433 af 22. april 2014 Forvaltningsloven

Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Afgørelsen annonceres offentligt den 20. maj 2022 på Aabenraa Kommunes hjemmeside. En eventuel klage skal være modtaget senest den 17. juni 2022, der er dagen for klagefristens udløb.

Aabenraa Kommune kan oplyse, at det af husdyrbrugloven § 81, stk. 1 fremgår, at en klage ikke har opsættende virkning, med mindre Miljø- og Fødevareklagenævnet bestemmer andet.

Når Aabenraa Kommune modtager en klage, underretter kommunen straks ansøger om klagen.

Afgørelsen kan påklages af:

- Afgørelsens adressat
- Miljøministeren, når væsentlige nationale eller internationale interesser er berørt.
- Enhver, der har en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald
- Sundhedsstyrelsen
- Danmarks Fiskeriforening, Ferskvandsfiskeriforeningen for Danmark, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd og Forbrugerrådet, alle i henhold til lovens § 85
- Lokale foreninger og organisationer, i henhold til lovens § 86
- Landsdækkende foreninger og organisationer, i henhold til lovens § 87

Søgsmål til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder efter, at afgørelsen er offentligt bekendtgjort.

Udkastet til miljøgodkendelsen er forud for meddelelse af godkendelsen blevet sendt til ansøger og ansøgers rådgiver, parter, naboer og andre berørte (beboelser der er beliggende inden for det beregnede konsekvensområde for lugtemission, jf. D).

Aabenraa 20. maj 2022

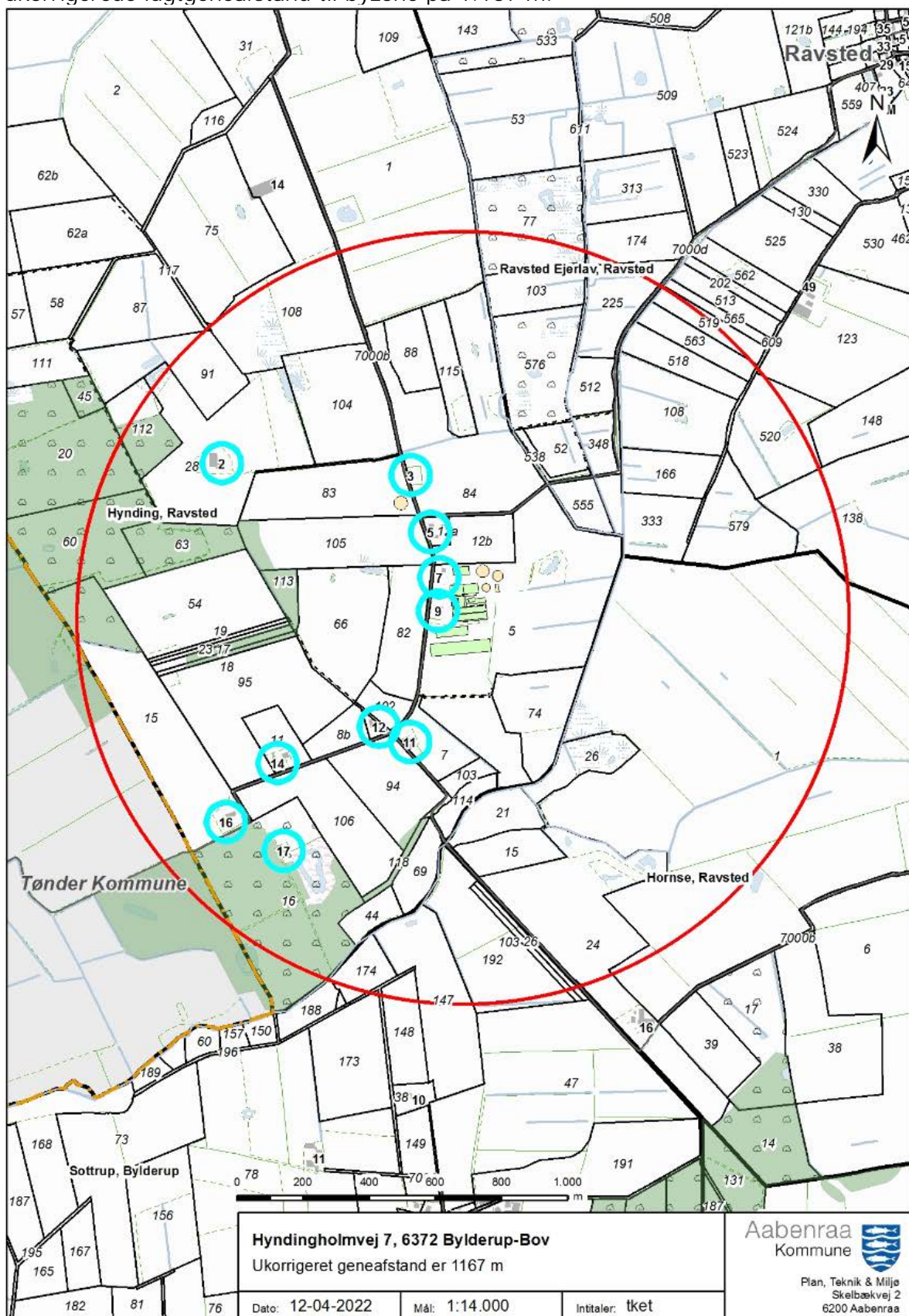
Jon Kjær Jensen
Team Miljø
Byg, Natur & Miljø

Aabenraa Kommune
Skelbækvej 2, 6200 Aabenraa

D. Kommunens bilag

Lugtkonsekvenszonen

Aabenraa Kommune har udarbejdet et kort over lugtkonsekvenszonen baseret på den ukorrigerede lugtgeneafstand til byzone på 1.167 m:

E. Miljøkonsekvensrapport

Ansøger har indsendt en ansøgning om miljøgodkendelse med tilhørende bilag. Miljøkonsekvensrapporten (MKR) er udarbejdet af miljørådgiver Britt Bjerre Paulsen, LandboSyd.

Aabenraa Kommune vurderer, at de oplysninger, som ansøger har fremlagt i MKR, er fuldstændige og af tilstrækkelig høj kvalitet.

Ansøgningsmaterialet, der indeholder MKR inklusive bilag, er vedlagt som bilag 1 til miljøgodkendelsen.

Ansøgningsskemaet fra husdyrgodkendelse.dk er ikke vedlagt, da resultaterne er indarbejdet i enten MKR eller i miljøgodkendelsen. Hvis skemaet fra husdyrgodkendelse.dk ønskes tilsendt, kan de fås ved henvendelse til landbrug@aabenraa.dk eller på tlf. 7376 7864.

Jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 1, pkt. F, litra 6, er der ved ansøgninger efter husdyrbruglovens § 16a krav om, at der skal være en beskrivelse af hvilke metoder der er anvendt til identificering og forudberegning af de væsentlige virkninger på miljøet. Til udarbejdelse af MKR, har ansøger benyttet sig af beregningerne i husdyrgodkendelse.dk, hvor emissionsfaktorerne tager afsæt i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3.

Aabenraa Kommune vurderer, at metoderne er tilstrækkeligt beskrevet.

Jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 1, pkt. F, litra 10 er der et krav om at der i MKR skal være en referenceliste med oplysninger om kilderne til de i miljøkonsekvensrapportens indholdet beskrivelser og vurderinger. Referencelisten fremgår af afsnit 6 i MKR.

Vedlagte relevante bilag:

Bilag 1: Miljøkonsekvensrapport

Miljøkonsekvensrapport til § 16a

Lønholm Agro Aps

Hyndingholmvej 7, 6372 Bylderup-Bov

Ansøgning om miljøgodkendelse §16 a til udvidelse af anlæg
til mælkeproduktion

Skema 229226 i www.husdyrgodkendelse.dk

Datablad (A1, A2, A3, A4, A5, E3)

Ansøger og ejer	Lønholm Agro Aps v/ Klaus Jakobsen Hyndingholmvej 7 6372 Bylderup-Bov kja@protech-cnc.dk Tlf. 40261219
Husdyrbrugets adresse	Hyndingholmvej 7, 6372 Bylderup-Bov
CVR-nummer	40992405
CHR-nummer	50589
Kommune	Aabenraa Kommune
Ejendomsnummer	5800013264
Matrikel-nr.	Matrikel: 15 - Hornse, Ravsted m.fl.
Andre husdyrbrug drevet af ansøger	Holmevej 19, 6240 Løgumkloster
Biaktiviteter	Ingen biaktiviteter
Ansøgningskema	229226
Konsulent (D3)	Miljørådgiver Britt Bjerre Paulsen LandboSyd, CVR-nr. 25160428 Jens Terp-Nielsens Vej 13, 6200 Aabenraa E-mail: bbp@landbosyd.dk Tlf.: 61617993

Forord / læsevejledning

Denne rapport beskriver de miljømæssige konsekvenser ved det ansøgte projekt på Hyndingholmvej 7, Bylderup-Bov.

Rapporten er en miljøkonsekvensrapport og behandler de potentielle væsentlige miljøpåvirkninger ved husdyrbrugets produktion og de ansøgte ændringer. Rapporten danner grundlaget for kommunens afgørelse om miljøgodkendelse for husdyrbruget efter Husdyrbrugloven¹

Miljøkonsekvensrapporten dækker alle oplysningskrav efter Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen² og er en videreudvikling af Miljøstyrelsens forslag til en skabelon. Det er valgt at samle beskrivelserne og vurderingerne i samme afsnit. De angivne parenteser med bogstaver og tal henviser til oplysningskravene jf. bilag 1 i bekendtgørelsen. I afsnit, hvor der er behov for at foretage en vurdering af påvirkningen af det omgivende miljø, afsluttes afsnittet med en vurdering heraf. I afsnit hvor der kun står faktuelle oplysninger og der ikke er behov for en vurdering, er dette udeladt.

I forbindelse med vurdering af alternative løsninger, har ansøger arbejdet med adskillige forskellige alternative løsninger, udformning og placeringer af ny stald og nyt malkecenter. Da der er tale om et stort projekt med nybyggeri er der reelle overvejelser af alternative løsninger: det er derfor muligt, at der kan komme ændringer af projektet, i dialog med kommunen.

En stor del af tabellerne og figurerne er skærmdumps fra www.Husdyrgodkendelse.dk. Kort tegnet af LandboSyd i AgroGIS er vist uden kildeangivelse. Øvrige figurer og tabeller er angivet med særskilt kildehenvisning.

Til miljøkonsekvensrapporten er der ud over de indsatte figurer i dokumentet vedlagt bilag til kommunen i form af kort med opgørelse af produktionsarealerne.

---

¹ Bekendtgørelse af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. LBK nr 520 af 01/05/2019

² Bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug BEK nr 2256 af 29/12/2020

Datablad (A1, A2, A3, A4, A5, E3)	1
Forord / læsevejledning	2
1. Indledning	5
1.1 Metode og manglende viden (F6)	5
2. Ikke-teknisk resume (E2, F9)	6
3. Beskrivelse af husdyrbrugets karakteristika og påvirkningerne af det omgivende miljø	10
3.1 Indretning og drift af anlægget (B1, E1a, F1a-c)	10
3.1.1 Produktionsarealer	11
3.1.2 Opbevaring og håndtering af husdyrgødning	15
3.1.3 Drift af anlægget.....	18
3.2 Bygningsmæssige ændringer og anlægsarbejde (B2, E1a, F1b-c, F5a).....	18
3.3 Produktionsmæssig sammenhæng med andre husdyrbrug (A5, B3)	19
3.4 Husdyrbruget og det ansøgte beliggenhed samt generelle afstandskrav (B4, F1a, F4).....	19
3.4.1 Jordarealer og jordbund (F1b-d, F4, F5b).....	28
3.5 Ammoniakemission og -deposition (B5, B4, E1b, F1d).....	30
3.6 Biologisk mangfoldighed/biodiversitet (F4, F1c).....	39
3.7 Lugtemission (B6, B4, E1b).....	42
3.8 Øvrige emissioner og gener (B7, E1b, F1d, F5c, F8)	46
3.8.1 Støj (B7, E1b, F1d, F5c).....	46
3.8.2 Rystelser og vibrationer (B7, E1b, F1d, F5c).....	47
3.8.3 Støv (B7, E1b).....	47
3.8.4 Lyspåvirkning (B7, E1b, F1d, F5c).....	48
3.8.5 Skadedyr (B7, E1b)	48
3.8.6 Transporter (B7, E1b).....	48
3.9 Reststoffer, affald og naturressourcer (B8, E1b, F5b).....	50
3.9.1 Døde dyr (B8)	50
3.9.2 Affald (B8, F1d, F5c).....	50
3.9.3 Olie- og kemikalier (B7 og B8).....	51
3.9.4 Råvarer (B7)	51
3.9.5 Energiforbrug (B8, F1c)	52
3.9.6 Vandressourcen og vandforbrug (B8)	53
3.9.7 Spildevand og restvand (B8, F1d, F4).....	54
3.10 Klima (F4, F5f)	57

3.11	<i>Forslag til egenkontrol (B7)</i>	57
3.12	<i>BAT-Ammoniakemission (B9, F5g)</i>	58
3.13	<i>Risiko for ulykker og katastrofer (F5d, E1c, F7, F8)</i>	60
3.14	<i>Overvågning (F7)</i>	60
3.15	<i>Andet om befolkningen og menneskers sundhed (F4, F5d)</i>	61
3.16	<i>Kumulative og grænseoverskridende indvirkninger (B10, E1b, F5e)</i>	61
3.17	<i>Alternative løsninger og 0-alternativet (E1d, F2, F3)</i>	62
3.18	<i>Erhvervsmæssig nødvendighed</i>	63
4.	Oplysninger om konsulenten (E3)	63
5.	Konklusion	63
6.	Referenceliste (F10)	64
7.	Bilag	64

1. Indledning

Denne miljøkonsekvensrapport beskriver og vurderer den ansøgte husdyrproduktion på Hyndingholmvej 7, 6372 Bylderup-Bov, som består af et staldanlæg, en konventionel malkekvægsbesætning og en ny fritliggende gyllebeholder.

Ansøgningen om miljøgodkendelse omhandler en ny kostald, ny malkestald med behandlings- og separationsafsnit, ny kalvestald, ombygning /fornyelse af eksisterende ungdyrstald, udvidelse og renovering af ensilageanlæg, ny møddingsplads, ny vaskeplads og en ny fritliggende gyllebeholder med fast overdækning. Der søges også om tilladelse til at anvende slagge i fundamenter og asfalterede pladser. I forbindelse med opførelse af ny stald tages dybstrøelsesafsnit i tidligere maskinhus ud af drift. Hvis det ansøgte godkendes vil der kunne opstaldes omkring 1200 jersey malkekøer og 8-900 jersey opdræt til 13-14 måneder i anlægget.

Der er for nylig anmeldt nyt silohus og to nye plansiloer.

Godkendelsen anses nødvendig for ejendommens drift, idet det er nødvendigt at optimere ejendommens indtjening, for at kunne overleve i branchen. Fri produktion på staldenes produktionsarealer gør det nemmere at udnytte staldanlægget optimalt, og ombygning af de eksisterende bygninger samt investering i ny kostald, renoveret ungdyrstald, nyt malkecenter mv. forventes at give et velfungerende moderne staldanlæg med god logistik, der kan bruges til mælkeproduktion på ejendommen mange år ud i fremtiden. Gyllebeholderen er nødvendig for at sikre tilstrækkelig opbevaringskapacitet, også i et regnfuldt år, og så gyllen kan udbringes på det mest optimale tidspunkt i forhold til at bedst mulig udnyttelse af næringsstofferne. Byggeriet er således erhvervsmæssigt nødvendigt for at fremtidssikre produktionen på ejendommen.

Beskyttelsesniveauerne for lugt til naboer vil være overholdt, idet ansøger har truffet aftale med nærmeste nabo på Hyndingholmvej 5 om at købe denne ejendom. Dette forventes at være på plads inden miljøgodkendelsen bliver meddelt, hvorved Hyndingholmvej 5 ikke indgår som en selvstændig naboejendom i forhold til lugt. Der er tilstrækkelig afstand til øvrige naboer, samlet bebyggelse, lokalplanlagt område og byzone. Husdyrbruget lever op til BAT-kravet i forhold til den totale ammoniakemission, afstanden til sårbar natur bevirker, at beskyttelsesniveauerne vedr. ammoniak til natur er overholdt.

Miljøkonsekvensrapporten er udarbejdet på baggrund af oplysninger fra Klaus Jakobsen, som indestår for, at oplysningerne om selve husdyrbruget er korrekte.

1.1 Metode og manglende viden (F6)

Til udarbejdelse af miljøkonsekvensrapporten er beregningerne i Husdyrgodkendelse.dk anvendt. Forudsætningen for beregningen af ammoniak- og lugtemissionen fra stald og lager tager afsæt i emissionsfaktorerne i Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3.

Husdyrgodkendelse.dk beregner lugtgeneafstande ud fra standardiserede kurver udarbejdet på baggrund af OML-beregninger (OML = Operationelle Meteorologiske Luftkvalitetsmodeller). De standardiserede kurver tager udgangspunkt i standardstalde, normal ventilation og standardomgivelser.

Beregningen af ammoniakspredningen og -afsætningen i Husdyrgodkendelse.dk foretages med sprednings- og afsætningsmodeller udarbejdet af Aarhus Universitet (baseret på standardafsætningskurver beregnet med OML-DEP, som er en variant af OML-modellen).

I forhold til drivhusgasemissioner så foreligger der for landbrug ikke præcise redskaber til kvantificering af drivhusgasemissioner, specielt ikke for metan og lattergas.

2. Ikke-teknisk resume (E2, F9)

Det er tilstræbt at skrive et læsevenligt resume, der beskriver de væsentligste forhold på husdyrbruget og ændringer som følge af udvidelsen frem for at skrive et resume af de enkelte underpunkter i miljøkonsekvensrapporten.

Husdyrbruget og produktionsomfang

Denne miljøkonsekvensrapport vedrører husdyrbruget på Hyndingholmvej 7, 6372 Bylderup-Bov. Husdyrbruget består af en konventionel malkekvægsbesætning af jersey-køer, med en miljøgodkendelse fra september 2017. Den nuværende tilladte husdyrproduktion på ejendommen er ifølge godkendelsen fra 2017:

- 607 årskøer, Jersey (10.500 kg EKM)
- 68 årskøer, tung race (10.500 kg EKM)
- 200 årssmåkalve, Jersey (0-5 mdr.)
- 25 årssmåkalve, tung race (0-5 mdr.)
- 54 årskvier, Jersey (11-13 mdr.)
- 6 årskvier, tung race (11-13 mdr.)
- 27 årskvier, Jersey (20,5-22 mdr.)
- 3 årskvier, tung race (20,5-22 mdr.)

Svarende til 958,37 DE omregnet efter nugældende omregningsfaktorer.

Ansøgningen indsendes for at få godkendelse til at kunne producere efter de nye fleksible regler, hvor produktionsarealerne godkendes. Herefter kan ansøger frit sammensætte kvæget mht. om det er tung race eller jersey eller deres alder, så længe pladskrav til dyrevelfærd er overholdt. Endvidere ansøges der om godkendelse til at opføre en ny kalvestald hvor der i dag er en åben kalveplads, at fjerne eks. kostald med malkecenter og i stedet opføre en ny bygning til ungdyr, at ombygge eksisterende kostald med dybstrøelse til sen gestald med fast gulv, dræn og skrabning, at opføre en ny kostald og et nyt malkecenter, at etablere et nyt ensilageanlæg, samt at opføre en fritliggende gyllebeholder med fast overdækning.

Den fremtidige produktion på ejendommen forventes at være ca. 1200 jersey årskøer med opdræt.

Landskabelige forhold

Ejendommen ligger på Hyndingholmvej 7, ca. 2 km fra Ravsted i det centrale Sønderjylland. Området er fladt, åbent landbrugsområde, og af samme grund er området udpeget som Større Sammenhængende landskaber i Aabenraa Kommunes kommuneplan. Landskabet er karakteristisk ved åbne marker, levende hegn og spredtliggende gårde. Ejendommen ligger ca. 300 m fra Hvirlå. Jorden ned til vandløbet er dyrket, og er udpeget som Skovrejsning Uønsket for at bevare det åbne landskab langs med vandløbet. Vandløbet og arealerne langs med vandløbet er udpeget som økologisk forbindelseslinie, idet vandløbet og 2m-bræmmen fungerer som spredningskorridor og ledelinie i landskabet. Arealerne langs med Hvirlå er også udpeget som Lavbundsarealer.

Mod nord, mellem ejendommen og Ravsted, er der nogle mindre skovområder, der sammen med nogle lavtliggende, vandløbsnære arealer er udpeget som Naturbeskyttelsesområde, hvor Aabenraa Kommune med Kommuneplan 2015 fremhæver nogle muligheder for at styrke naturkvaliteten i området.

Ejendommen ligger ved en meget lidt befærdet vej, midt inde i området mellem Hynding, Ravsted, Bredevad og en skov, der ligger på grænsen til Tønder Kommune.

Anlægget fremstår ryddeligt og præsentabelt med beboelse og gårdsplads ud mod vejen, og en ensartethed i byggeriet, med bygningernes gavlender, der ligger på linie ud mod et ryddeligt køreareal. Byggestilen og ensartetheden videreføres så vidt muligt i det nye byggeri, idet alle driftsbygningerne holdes i samme materialer og farver med grå elementer og sort tag. Den nye kostald flugter med bagenden i forhold til den nuværende kostald. En stor del af byggeriet opføres ved udskiftning af eksisterende bygninger og udfyldning af plads imellem bygningerne, hvorved byggeriet ikke kommer til at virke så meget anderledes.

Den nye staldbygning, der placeres syd for, ønskes opført med gavlenden 15 m fra vejen, hvilket vil gøre, at den fremstår mere synligt og dominerende, når man kommer syd fra. Den opføres i umiddelbar tilknytning til de øvrige staldbygninger, og i samme byggestil og farver, så den passer til de øvrige bygninger på ejendommen.

Ensilageanlægget renoveres og bygges nyt. Der vil være indsyn til bagenden af ensilagestakkene fra syd. Det er ikke så meget anderledes end som det er i dag. Der er ingen naboer, der har direkte indsyn fra syd, da der er et kraftigt levende hegn mod syd. Ejendommen er især synlig fra et lille stykke af Hyndingholmvej, hvor der ikke er levende hegn på østsiden.

Mod nord er der et tæt hegn, der afskærmer området ved gyllebeholderen fra naboen, og en række allétræer i skel langs med medarbejderbolig og maskinhus. Tilsvarende vil der muligvis blive plantet en række alletræer langs med vejen på sydsiden af den nye bygning, og det nye ensilageanlæg.

Det vurderes, at projektet nok vil have en påvirkning af landskabet helt lokalt, men at den er overvejende positiv, og at byggeriet ikke vil være til skade eller gene i forhold til landskabelige hensyn.

Potentielle gener

De nærmeste naboejendomme, der ikke ejes af driftsherren, er Hyndingholmvej 11 og 12, der ligger syd for ejendommen.

Beregningerne i ansøgningssystemet Husdyrgodkendelse.dk viser, at lugtgeneafstandene overholdes for enkelt naboer, samlet bebyggelse og byzone.

Støj fra selve husdyrbruget vurderes ikke at være til væsentlig gene for naboer, idet der fremover vil være mindre støj tæt ved nabo mod nord, idet der ikke fremover vil være dyrehold (og dermed fodring og udmugning) i den nordligt beliggende ladebygning. Der vil dog stadig være kørsel til gyllebeholderne, også til den nye, der ønskes etableret på vestsiden af Hyndingholmvej. En stor del af den støjende aktivitet er foderblandning og ensilering, og det vil fremover foregå i den sydøstlige del af anlægget, hvor der er stor afstand til alle naboer.

Mod syd vil der være så langt til nærmeste nabo (ca. 260-280 m), at støj fra den nye del af anlægget ikke vurderes at udgøre en væsentlig gene. Idet der investeres i nyt anlæg vil malkeanlæg, kompressor mv. være nye og støjsvage. Der forventes ikke at foregå støjende aktiviteter udenfor ved den sydøstlige del af anlægget, hvor anlægget rykker tættere på nabo mod syd.

Rystelser og vibrationer fra husdyrbruget vurderes at være af begrænset omfang, og meget knyttet til transporter. Malkeanlæg og kompressor er placeret midt i anlægget i malkestalden, og vil fremover være placeret i den store nye kostald. Ved at udskifte til nyt malkeanlæg og kompressor kommer anlægget til at leve op til nyeste standard mht. at undgå rystelser og vibrationer.

Støv fra ejendommen vurderes ikke at være til væsentlig gene for naboer, idet der er langt til nærmeste nabo, og da en stor del af kørearealerne bliver befæstet med asfalt, så de kan renholdes.

Fluer og skadedyr bekæmpes og døde dyr opbevares overdækket på modsatte side af Hyndingholmvej, på spalter, hævet over jorden og afdækket med opbevaringskap eller presenning efter dyrets størrelse. Dette vurderes ikke at medføre væsentlig gene for naboer.

Transport til og fra bedriften sker pt. af tre overkørsler, hhv. mod nord, syd og midt i mellem. I forbindelse med opførelse af den nye kostald vil der blive etableret en overkørsel syd for den nye stald, som vil blive brugt i forbindelse med afhentning af mælk, afhentning af gylle til biogas, levering af kraftfoder mv.

Samlet set vurderes husdyrbruget ikke at medføre væsentlige gener for naboer i form af lugt, støj, støv, vibrationer, lysgener, fluer, skadedyr, opbevaring af døde dyr eller transport.

Husdyrgødning

Der produceres gylle og dybstrøelse, der afhentes direkte fra stald til biogas. Mindre mængder dybstrøelse kan opbevares midlertidigt på en ny møddingsplads, der etableres mellem ensilageanlægget og gyllebeholderen. Efter bioforgasning kommer flydende husdyrgødning retur til opbevaring i overdækket gyllebeholder, indtil det udbringes som gødning i marken, eller leveres til opbevaring i lejede beholdere i forbindelse med gylleaftalearealer, og på bedriftens anden ejendom. Afhentning af gylle direkte fra fortank til biogasanlægget sparer methanudledning fra gyllebeholderen, og sikrer, at gyllens tørstofindhold nyttiggøres til produktion af vedvarende energi. Den afgassede gylle afgiver langt mindre ammoniak og lugter mindre ved udbringning.

Tagvand og pladsvand

Tagvand fra nye bygninger ledes til forsinkelsesbassin, der dimensioneres efter at kunne tage en stor pludselig regnhændelse. Rene kørearealer langs med bygninger mv. får også afløb til regnvandsbassinet, mens kørearealer, hvor der er meget arbejdskørsel afleder regnvand til jorden. Alle kørearealer fejes hyppigt.

Pladsvand fra foderanlæg, og vaskeplads ledes til samlebrønd, hvorfra det sprinkles ud. Når det ikke kan lade sig gøre, ledes det til restvandsbeholder, hvorfra vandet køres ud, når jorden er tjenlig til det. Vand fra møddingsplads ledes også i restvandsbeholder og køres ud.

Ammoniakdeposition til natur

Der er i Husdyrloven³ og tilhørende bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug fastsat krav til den maksimale mængde ammoniak som forskellige naturtyper må belastes med.

Ammoniaknedfald fra luften kaldes deposition. Beregningerne i Husdyrgodkendelse.dk viser, at husdyrbruget overholder beskyttelsesniveauerne for ammoniak til alle nærliggende naturområder, både kravene til totaldeposition til de mest sårbare naturtyper samt kravet om mer-deposition til mindre sårbare naturtyper, jf. kommunens konkrete vurdering af de nærliggende naturtypers sårbarhed.

Anvendelse af BAT

BAT er en forkortelse for "bedste tilgængelige teknik" (på engelsk: "best available techniques"). Da husdyrbruget har en ammoniakfordampning over 750 kg NH₃ N/år, er der krav til at anvende den bedste tilgængelige teknik i forhold til minimering af miljøbelastninger fra husdyrbruget. Der er dels faste krav til den totale ammoniakemission i forhold til BAT i Husdyrloven og tilhørende bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug.

Beregningerne i Husdyrgodkendelse.dk viser, at husdyrbruget overholder BAT, med en lille margen.

---

³ Bekendtgørelse af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. LBK nr 520 af 01/05/2019

Alternative løsninger og 0-alternativ

Alternative anvendelser og strategier for modernisering af staldanlægget, samt placering af den nye kostald er undersøgt og vurderet. Også forskellige gulvtyper og forskellige former for malkestald er undersøgt og vurderet. Den ansøgte løsning er valgt for at få et moderne og velfungerende anlæg med en god logistik, og for at leve op til BAT-krav vedr. ammoniak. Det er således valgt at bygge nyt med fast gulv, dræn og spalter i den nye kostald og at fastholde eksisterende stald med spaltegulv og dybstrøelse. Det har været overvejet at renovere den gamle ungdyrstald, men det er valgt at udskifte den med en ny stald på omtrent samme placering (lidt længere mod nord), for at få et velfungerende og nyt anlæg at arbejde med. Dette er valgt som "hovedansøgning". Der er også regnet på et alternativ med en renovering af den gamle ungdyrstald som en alternativ løsning. Dette har været indsendt som et alternativ, men er nu opgivet, da det vurderes, at en ny bygning ikke vil være så meget dyrere, men vil blive mere velfungerende. Der har været en del overvejelser omkring indretning af malkestald og separationsafsnit mv. Malkestalden indrettes med automatiserede malkeanlæg, og separations- og behandlingsafsnit indrettes med spalter. Der har også været en del alternative muligheder i spil mht. opbevaringskapacitet for gylle. Dels overvejelser om at leje kapacitet løbende efter behov, og dernæst overvejelser om etablering af en egen gyllebeholder et sted, der er hensigtsmæssigt i forhold til markdriften og til-kørsel. Ved at søge godkendelse af en egen gyllebeholder sikres det, at der er mulighed for at etablere den nødvendige kapacitet, så bedriften undgår at komme i klemme med manglende opbevaringskapacitet. Og det sikres, at gyllen får fast overdækning, hvilket mindsker ammoniakudledningen.

Alternative teknologier så som gylleforsuring er fravalgt, da der er meget blandede erfaringer med driften af gylleforsuringsanlæg på kvægbrug, både i forhold til lugt, i forhold til at gyllen bundfælder i gyllekummerne, og i forhold til omkostninger til service, vedligehold og indkøb af syre.

Alternativet til ikke at give en ny miljøgodkendelse (0-alternativet) er, at ejendommen drives videre efter vilkårene fastsat i den eksisterende miljøgodkendelse, men det vil fungere dårligt, da der er for lidt plads til kalvene, og da anlægget er ved at være slidt.

Husdyrbrugets ophør

Hvis husdyrbruget ophører helt, vil stalde, gødningsopbevarings- og foderanlæg blive tømt for dyr, gødning og foder og efterfølgende rengjort. Rester af affald vil blive bortskaffet iht. kommunens affaldsregulativ.

3. Beskrivelse af husdyrbrugets karakteristika og påvirkningerne af det omgivende miljø

I dette kapitel beskrives husdyrbrugets indretning og drift, husdyrbrugets beliggenhed i forhold til omgivelserne, samt husdyrbrugets påvirkning af omgivelserne med hensyn til ammoniak- og lugtemission og -deposition og eventuelle gener i forbindelse med støj, rystelser, vibrationer, støv, lys, skadedyr og transportere. Endvidere beskrives forbrug af naturressourcer og affaldsproduktion.

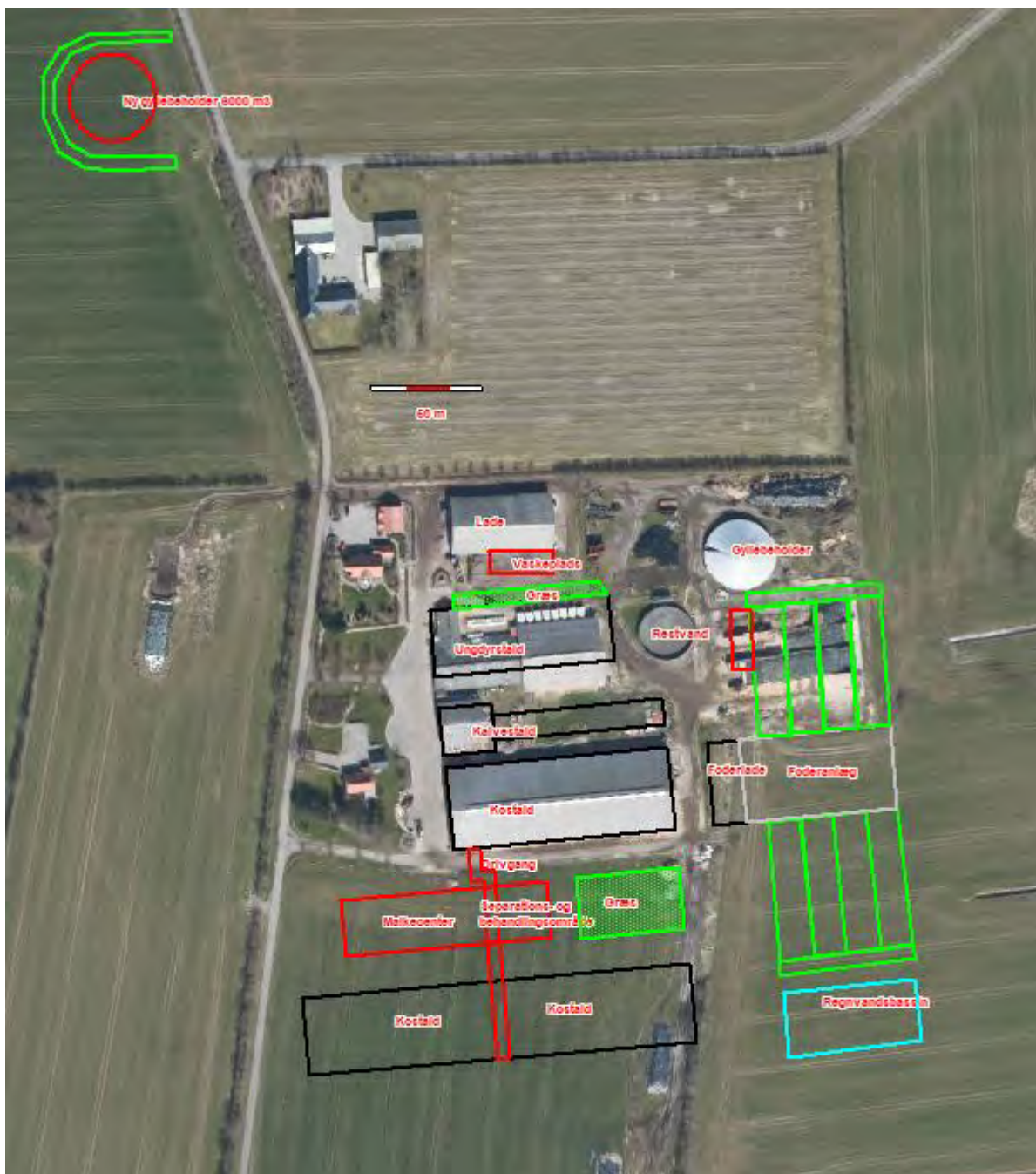
Hvor det er relevant efterfølges emnerne af en vurdering af det ansøgte væsentlige direkte og indirekte virkninger i forhold til:

- 1) befolkningen og menneskers sundhed,
- 2) biologisk mangfoldighed med særlig vægt på kategori 1- og 2-natur samt bilag IV-arter,
- 3) jordarealer, jordbund, vand, luft og klima,
- 4) materielle goder, kulturarv og landskabet,
- 5) samspillet mellem to, flere eller alle faktorer efter nr. 1-4 og
- 6) sårbarhed i forhold til risici for større ulykker eller katastrofer som følge af faktorerne efter nr. 1-5.

3.1 Indretning og drift af anlægget (B1, E1a, F1a-c)

Placering af det eksisterende staldanlæg, opbevaringsanlæg og øvrige bygninger fremgår af oversigtskortene i Bilag 1 samt af Figur 1.

Figur 1: Husdyrbrugets stalde og opbevaringsanlæg.

3.1.1 Produktionsarealer

Det følger af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen, at der skal foretages beregninger for før- og efter-situationen for husdyrbruget. Der skal desuden foretages beregninger for husdyrproduktionen for 8 år siden. Derfor skal 8-årsdriften og nudriften fastsættes.

Den lovlige drift for 8 år siden på husdyrbruget tager afsæt i miljøgodkendelsen fra 2010. Godkendelsen blev pålagt, og stadfæstet i 2012. Siden er der meddelt et tillæg vedr. udskiftning af udbringingsarealer i 2013,

og et tillæg i august 2017, som er delvist udnyttet. Den lovlige nudrift tager således afsæt i tillægget fra 2017, som stadig er gyldigt, og kan udnyttes frem til august 2023.

Opgørelse af produktionsarealerne i staldene er baseret på opmålinger foretaget af ansøger sammen med miljørådgiver Britt Bjerre Paulsen i august 2021, samt tegninger udarbejdet af staldindretningsfirmaet De La-val for ansøger.

Produktionsarealerne er opgjort i tabel 1 og 2, og vist på bilag 3 for hhv. 8-årsdrift, nudrift og ansøgt drift.

8-årsdriften

Produktionsarealerne for 8 års driften fremgår af Tabel 1, og de tager således udgangspunkt i miljøgodkendelsen fra 2010, der er stadfæstet af klagenævnet i 2012.

Staldnavn	Staldstørrelse (m ²)	Ventilation	Kildehøjde	Produktion	Antal måneder udegående	Produktionsareal (m ²)
8 års drift						
løsdriftsstald fra 1982	897	Naturlig ventilation	3 m	(#451614) Mælkekøer, kvier og stude. Dybstrøelse	0	27
				(#451613) Mælkekøer, kvier og stude. Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	0	278
				(#451612) Mælkekøer, kvier og stude. Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	0	207
Løsdriftsstald fra 1999	596	Naturlig ventilation	3 m	(#451616) Mælkekøer, kvier og stude. Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	0	458
Kalvestald	122	Naturlig ventilation	3 m	(#451618) Kalve, (under 6 mdr.). Dybstrøelse	0	75
Lade	430	Naturlig ventilation	3 m	(#451620) Kalve, (under 6 mdr.). Dybstrøelse	0	200
Nordside, stald fra 2008	1806	Naturlig ventilation	3 m	(#461424) Mælkekøer, kvier og stude. Dybstrøelse	0	125
				(#456910) Mælkekøer, kvier og stude. Dybstrøelse	0	53
				(#451625) Mælkekøer, kvier og stude. Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	0	1230
Dybstrøelse i stald fra 1999	562	Naturlig ventilation	3 m	(#451628) Mælkekøer, kvier og stude. Dybstrøelse	0	428
Sydside af stald fra 2008	1968	Naturlig ventilation	3 m	(#451631) Mælkekøer, kvier og stude. Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	0	1413
Kalveplads i 8-årsdrift	248	Naturlig ventilation	3 m	(#451642) Kalve, (under 6 mdr.). Dybstrøelse	0	300
drivgang	171	Naturlig ventilation	3 m	(#461466) Mælkekøer, kvier og stude. Sengestald med fast gulv	0	138
Sum						4932

Tabel 1: Stalde, dyre- og gulvtype og produktionsarealer i 8-års drift. Kilde: Husdyrgodkendelse.dk

Nudriften

Nudriften tager afsæt i tillægget fra 2017.

Produktionsarealerne for nudriften fremgår af Tabel 2.

Staldnavn	Staldstørrelse (m ²)	Ventilation	Kildehøjde	Produktion	Antal måneder udegående	Produktionsareal (m ²)
Nudrift						
Løsdriftsstald fra 1982	897	Naturlig ventilation	3 m	(#461425) Malkekøer, kvier og stude. Dybstrøelse	0	27
				(#451611) Malkekøer, kvier og stude. Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	0	207
				(#451610) Malkekøer, kvier og stude. Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	0	278
Løsdriftsstald fra 1999	596	Naturlig ventilation	3 m	(#451615) Malkekøer, kvier og stude. Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	0	458
Kalvestald	122	Naturlig ventilation	3 m	(#451617) Kalve, (under 6 mdr.). Dybstrøelse	0	75
Lade	430	Naturlig ventilation	3 m	(#451619) Malkekøer, kvier og stude. Dybstrøelse	0	200
Nordside, stald fra 2008	1806	Naturlig ventilation	3 m	(#461423) Malkekøer, kvier og stude. Dybstrøelse	0	125
				(#456909) Malkekøer, kvier og stude. Dybstrøelse	0	53
				(#451622) Malkekøer, kvier og stude. Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	0	1230
Ungdyrstald i maskinhus	1267	Naturlig ventilation	3 m	(#451626) Malkekøer, kvier og stude. Dybstrøelse	0	601
Dybstrøelse i stald fra 1999	562	Naturlig ventilation	3 m	(#451627) Malkekøer, kvier og stude. Dybstrøelse	0	428
Sydside af stald fra 2008	1968	Naturlig ventilation	3 m	(#451630) Malkekøer, kvier og stude. Fast drænet gulv med skraber og ajleafløb	0	1413
Kalveplads mod nord ved malkecenter	299	Naturlig ventilation	3 m	(#451633) Kalve, (under 6 mdr.). Dybstrøelse	0	120
verandastald syd	448	Naturlig ventilation	3 m	(#451639) Malkekøer, kvier og stude. Fast drænet gulv med skraber og ajleafløb	0	520
Verandastald nord	178	Naturlig ventilation	3 m	(#451640) Malkekøer, kvier og stude. Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	0	315
kalveplads	724	Naturlig ventilation	3 m	(#451641) Kalve, (under 6 mdr.). Dybstrøelse	0	450
drivgang	171	Naturlig ventilation	3 m	(#451643) Malkekøer, kvier og stude. Sengestald med fast gulv	0	138
Sum						6638

Tabel 2: Stalde, dyre- og gulvtype og produktionsarealer i nudrift. Kilde: Husdyrgodkendelse.dk

Ansøgt drift

Produktionsarealerne i ansøgt drift fremgår af Tabel 3 og 4.

I nordsiden af den eks. kostald er der sket en mindre ændring, idet et område på 125 m² er ombygget fra dybstrøelse til spalter. Ellers står stalden uændret med sengebåse og spalter, samt nogle enkeltbokse med dybstrøelse. Sydsiden af stalden har været godkendt først til sengestald med spalter (8-årsdrift), siden fast gulv med dræn og skrabning (nudrift). Den er dog aldrig blevet indrettet med andet end dybstrøelse, hvilket der nu søges om at få godkendt som det er. Produktionsarealet i dybstrøelse vil være lidt større, end produktionsarealet ved en sengestald, da der ikke skal regnes areal fra til nakkebomme.

I ansøgt drift søges der om en ny kostald med et produktionsareal på 4496 m², bestående af sengestald med fast gulv, dræn og skrabning, foruden foderbord og drivgang.

Der søges også om godkendelse til at opføre en særskilt malkestald med gangarealer og automatiserede malkeanlæg, malke/teknikrum samt separationsafsnit, klovbeskæring, udlevering og rent rum til brug for dyrlæge. Selve malkestalden er ikke angivet som produktionsareal. Her bliver der gjort rent efter hver malkning som i enhver anden malkestald. Drivgange rengøres min. 2 gange om dagen med fejerobot. Separationsafsnittet indrettes med spaltegulv, og med renholdelse ved fejerobot. Både udleveringsrum og klovbeskæringsboks regnes med som produktionsareal.

Der bygges en ny kalvestald med 923 m² produktionsareal i dybstrøelse, bag ved den nuværende lade, der midlertidigt er i brug til kalve – den er i nudriften godkendt til køer i dybstrøelse. Den nuværende ladebygning rives ned, og der bygges en ny bygning lidt forskudt og lidt større end den nuværende bygning. Der har tidligere været godkendelse til at anlægge en udendørs kalveplads på denne placering.

Stalden fra 1982, hvor der i dag er malkestald og opsamlingsplads, rives ned, når den nye kostald og malkecenter er opført og taget i drift. Der bygges en ny bygning med en lidt anden placering, men i samme bredde som stalden fra 1999/2000. Her indrettes der med fast gulv med dræn og skrabning. Der har også været overvejelser om at ombygge / renovere denne bygning og bevare dele af den, men det vil formentlig være bedre at bygge hele bygningen ny, hvorved der opnås en større afstand til kalvestalden mod syd.

Eks. dybstrøelsesafsnit i maskinhus mod nord tages ud af brug.

De godkendte "veranda-stalde" på begge sider af den nuværende kostald, som indgik i miljøgodkendelsen fra 2017, vil ikke blive opført.

Der har været godkendelse til kalvehytter forskellige steder på ejendommen, og en gammel kalvestald i en gammel bygning nord for ungdyrstalden – med den nye kalvestald er det tanken at samle kalvene i 1 bygning, og undgå udendørs kalvepladser, og den gamle kalvestald rives ned.

Samlet set er der et ansøgt produktionsareal på 11.357 m².

Stalde og produktioner						
Staldnavn	Staldstørrelse (m ²)	Ventilation	Kildehøjde	Produktion	Antal måneder udegående	Produktionsareal (m ²)
Ansøgt drift						
Nordside, stald fra 2008	1806	Naturlig ventilation	3 m	(#461428) Malkekøer, kvier og stude. Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	0	125
				(#456911) Malkekøer, kvier og stude. Dybstrøelse	0	52
				(#451621) Malkekøer, kvier og stude. Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	0	1230
Sydside af stald fra 2008	1968	Naturlig ventilation	3 m	(#451629) Malkekøer, kvier og stude. Dybstrøelse	0	1626
Ny kalvestald	1657	Naturlig ventilation	3 m	(#451632) Kalve, (under 6 mdr.). Dybstrøelse	0	1259
Ungdyrstald i tidl. malkestald og ungdyrstald	1219	Naturlig ventilation	3 m	(#451636) Malkekøer, kvier og stude. Fast drænet gulv med skraber og ajleafløb	0	460
				(#451635) Malkekøer, kvier og stude. Fast drænet gulv med skraber og ajleafløb	0	485
Ungdyrstald øst	1353	Naturlig ventilation	3 m	(#451638) Malkekøer, kvier og stude. Fast drænet gulv med skraber og ajleafløb	0	500
				(#451637) Malkekøer, kvier og stude. Fast drænet gulv med skraber og ajleafløb	0	500
Ny kostald	6596	Blandet ventilation	3 m	(#489321) Malkekøer, kvier og stude. Fast drænet gulv med skraber og ajleafløb	0	4496
Malkecenter	2502	Blandet ventilation	3 m	(#489322) Malkekøer, kvier og stude. Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	0	624
Sum						11357

Tabel 3: Skema 229226 Stalde, dyre- og gulvtype og produktionsarealer i ansøgt drift. Kilde: Husdyrgodkendelse.dk

3.1.2 Opbevaring og håndtering af husdyrgødning

Husdyrbrugets opbevaringsanlæg fremgår af Tabel 5. I nudriften består opbevaringsanlægget af tre gyllebeholdere, hvoraf de to er opført, samt en møddings- og vaskeplads, der var beliggende mellem laden og kostalden. I godkendelse fra 2010 (8-årsdriften) indgik de to gyllebeholdere, der er på ejendommen i dag, samt møddingspladsen.

I ansøgt situation vil den mindste af de to gyllebeholdere blive anvendt til ensilagevand og pladsvand, og udgår derfor som gyllebeholder. Der bliver anlagt en ny møddingsplads ved siden af ensilageanlægget, med afløb til restvandsbeholder. Pladsen anvendes til en overdækket container til mødding. Afløbet fra pladsen vil derfor være tilnærmelsesvist rent. Vandet fra restvandsbeholderen vil have et samlet N-indhold på mindre end 0,3 kg N/tons, men vandet fra restvandsbeholderen vil blive kørt ud ligesom gylle, og vil ikke blive sprinklet. Der er søgt om godkendelse af en ny beholder på 6000 m³, så det sikres, at der er tilstrækkelig kapacitet på ejendommen. Beholderen opføres lidt nord for det øvrige anlæg og på vestsiden af Hyndingholmvej, og altså fritliggende. Beholderen bliver med fast overdækning.

Beholder på 3500 m³, som står i tilknytning til det øvrige anlæg, har ligeledes teltoverdækning.

3. Overblik over husdyrgødning

Opbevaringslagre					
Navn	Lagertype	Yderligere oplysninger	Bedste tilgængelige opbevaringsteknik	Dimension	Areal (m ²)
Ansøgt drift					
Gyllebeholder 3500 m ³	Flydende				786
Ny møddingsplads	Fast				250
Gyllebeholder 6000 m ³	Flydende				1337
Nudrift					
Møddingsplads	Fast				117
gyllebeholder 2050 m ³	Flydende				489
Gyllebeholder 3500 m ³	Flydende				786
Gyllebeholder 4000	Flydende				1131
8 års drift					
Møddingsplads	Fast				117
gyllebeholder 2050 m ³	Flydende				489
Gyllebeholder 3500 m ³	Flydende				786

Tabel 5: Opbevaringsanlæg på husdyrbruget. Kilde: Husdyrgodkendelse.dk

Kliplev biogas henter fra fortankene ved hver enkelt stald. Der afhentes flere gange ugentligt fra den store kostald, mens der hentes med lidt større intervaller fra de andre stalde, så der kan hentes et helt læs (40 tons) hver gang.

Størsteparten af dybstrøelsen afhentes ligeledes til biogas. Der muges ud ca. hver 4. måned, dels direkte til mark og dels til container, som står på fast plads med afløb ved siden af ensilagepladsen. Containeren er overdækket med presenning. Halm fra kalvehytter samt foderrester mv. udmuges til containere.

Med et forventet fremtidigt dyrehold på ca. 1200 jersey årskøer og 8-900 opdræt af jersey (0-13/14 mdr.), vil den samlede årlige produktion af husdyrgødning være ca. 24-25.000 tons gylle og 2257 tons dybstrøelse. Tallene er baseret på normtal fra 2020, men den reelle mængde kan variere meget fra husdyrbrug til husdyrbrug, afhængig af staldens indretning, malkeanlæggets vandforbrug og forbrug af vand til rengøring i øvrigt.

Vand fra møddingsplads og vaskeplads ledes til restvandsbeholder. Med en vaskeplads på ca. 300 m² og en møddingsplads på 250 m², vil der være tale om ca. 500 m³ vand, der skal opsamles og opbevares i restvandsbeholderen. Der vaskes hovedsageligt kalvehytter på vaskepladsen. Der sprøjtes ikke fra ejendommen, og der forefindes ikke sprøjteudstyr eller planteværnsmidler på ejendommen, så vaskepladsen vil ikke blive anvendt til vask af sprøjteudstyr.

Den samlede kapacitet til opbevaring af gylle vil med opførelse af den nye beholder fremadrettet være 9500 m³ til gylle, plus kapaciteten i kanalerne under nordsiden af den nuværende kostald, under malkestalden samt fortanke, ca. 2000 m³. I alt ca. 11.500 m³. Der er således ikke tilstrækkelig opbevaringskapacitet på selve ejendommen. Der er opført en 4000 m³ beholder på ansøgers ejendom på Holmevej 19, Løgumkloster. Denne beholder har en optimal størrelse og placering i forhold til de dyrkningsarealer, der ligger omkring Holmevej 19. Idet gylle og dybstrøelse afhentes til biogas, er det enkelt at returnere gyllen til opbevaring tæt ved hvor det skal udbringes. En væsentlig del af gyllen vil blive afsat til gylleaftaler, der også indebærer opbevaringsaftaler, så gyllen kan leveres direkte til aftaler fra biogasanlægget, og ikke skal transporteres flere gange. I takt med at dyreholdet udvides vil der efter behov blive indgået aftaler om opbevaring og afsætning af gylle, så der altid er tilstrækkelig lejet kapacitet til rådighed.

Regnvand fra ensilageanlægget og forpladsen ledes til pumpebrønd, hvorfra det sprinkles ud, når jorden er tjenlig til at optage det. Der er tale om ca. 10.800 m², hvilket giver en årlig vandmængde på 10-11.000 m³, som skal håndteres. Størsteparten af året vil vandet kunne sprinkles ud løbende, men der vil typisk være ca. 2-3 måneder om året, hvor det ikke er muligt at sprinkle pladsvandet ud, fordi jorden er vandmættet i forvejen. I denne periode vil vandet blive pumpet til restvandsbeholder, hvorfra det køres ud ligesom gylle.

Med en kapacitet på 2050 m³ til opbevaring af restvand vil der fint kunne opbevares pladsvand fra 2-2½ måned, selv fra det store ensilageanlæg og forplads. Det vil betyde, at vandet kan sprinkles ud i tørre perioder, når jorden er tjenlig til at optage det.

1000 køer x 26,14 tons /ko v. sengestald m. fast gulv, dræn og skrabning eller spalter = 26.140 tons gylle

200 køer på dybstrøelse, spalter ved ædeplads

200 x 10,24 tons dybstrøelse = 2048 tons dybstr.

200 x 11,55 tons gylle = 2 310 tons gylle

325 opdræt (0-5 mdr) på dybstrøelse

325 x 1,48 tons x 0,97 = 465 tons dybstr.

525 opdræt (5-13 mdr) i sengestald spalter eller fast gulv:

525 x 4,64 x 0,32 tons gylle = 777 tons gylle

I alt: 28.727 tons gylle

2.513 tons dybstr.

Det sikres, at beholderne er tømt pr. 1. august, idet der køres gylle ud i løbet af sommeren efter slet af græs. Nogle år vil det være muligt at køre ud fra 1. februar, men det er mest hensigtsmæssigt at have opbevaringskapacitet til min. 7 måneder, da vejrforholdene i februar måned kan gøre det umuligt at køre gylle ud.

Det vil derfor sige, at der vil være behov for at opbevare $7/12 \times 28.727$ tons = ca. 16.757 tons gylle.

Det er dog lidt usikkert, hvor meget gyllen fylder, når den kommer tilbage fra biogasanlægget.

Den til rådighed værende kapacitet på bedriften består af:

Holmevej 19: 4000 m³ + 1250 m³ + 500 m³ samt ca. 1000 m³ i kanaler og fortanke, i alt 6750 m³.

Hyndingholmvej 7: 3500 m³ + 6000 m³ + ca. 2000 m³ i kanaler og fortanke i alt 9500 m³

I alt ca. 16.250 m³

Vurdering

Det vurderes, at gødningshåndteringen med udmugning af dybstrøelse til container og afhentning af dybstrøelse og gylle til biogas er effektivt og miljømæssigt meget hensigtsmæssigt. Det vurderes, at husdyrbrugets behov for opbevaringskapacitet kan løses med opbevaring dels på ejendommen, inkl. opførelse af ny gyllebeholder, dels på Holmevej 19, og dels ved aftale med modtagere af forarbejdet biogasgylle. Gylleaftaler og aftaler om opbevaring vil blive indgået løbende efterhånden som besætningen og dermed produktionen af husdyrgødning øges. Det vurderes, at løsningen med hensyn til opbevaring af ensilagevand og restvand i

den lille beholder er god, da det vil sikre, at restvandet kan udbringes på tidspunkter, hvor jorden har mulighed for at optage det ekstra vand, så det undgås, at restvand siver ud til grøfter og vandløb.

3.1.3 Drift af anlægget

Der vil ved fuld produktion være ca. 10 ansatte der varetager driften på ejendommen. Der er ansat en driftsleder, som står for den daglige drift. Ejer, Klaus Jakobsen, er kontaktperson i forhold til kommunen. Gårdens ansatte står selv for markarbejdet, inkl. gyllekørsel, men dog ikke såning og sprøjtning. Driften af anlægget er beskrevet i de følgende afsnit i denne rapport, men derudover kan det nævnes, at der er følgende faste procedurer på husdyrbruget:

- I løbet af dagen bliver dyr, anlæg, installationer og materiel holdt under opsyn
- Der bliver fejlet og renholdt på befæstede arealer, så anlægget altid fremstår rent og ryddeligt
- Slidte dele repareres eller udskiftes løbende
- Der registreres dyr i CHR
- Der er ugentlig sundhedsrådgivning af besætningen ved dyrlæge
- Der føres journal over antal dyr bortskaffet til DAKA og antal dyr til slagting
- Der føres journal over medicinforbrug
- Serviceeftersyn på malkeanlæg og køletanke overholdes
- Indlægssedler for indkøbt foder gemmes. Der udarbejdes foderplaner, og forbruget af foder registreres.
- Opgørelse over ressourceforbruget (brændstof, el, vand og foder) registreres årligt
- Der gennemføres 5-års kontrol af el-installationerne af autoriseret el-installatør
- Der udføres årlig kontrol af slukningsudstyr
- Der udarbejdes gødningsregnskab og mark/gødningsplaner for ejendommen
- Der udarbejdes sprøjteplan og føres sprøjtejournal
- Beholderne er tilmeldt 10-årsbeholder kontrol

Husdyrbruget leverer mælk til Arla, og skal derfor leve op til Arlagårdens omfattende egenkontrolprogram med hensyn til sundhed, hygiejne og dyrevelfærd.

3.2 Bygningsmæssige ændringer og anlægsarbejde (B2, E1a, F1b-c, F5a)

Der søges om godkendelse til en større modernisering af anlægget, samt en udvidelse af staldarealet og arealet til opbevaring af ensilage samt en fritliggende gyllebeholder med fast overdækning.

Der opføres en ny stor kostald til syd for de eks. bygninger. Bygningen opføres med fast gulv med maks. 5 % lysningsareal, fald mod dræn og skrabning. Imellem den nye stald og den nuværende kostald opføres en ny malkestald med teknikrum og opsamlingsplads samt separations- og behandlingsfaciliteter. Separationsafsnittet medregnes som produktionsareal og indrettes som sengestald med spaltegulv og diverse gangarealer og behandlingsboks og udleveringsrum.

Ungdyrstalden totalrenoveres / bygges ny på omtrent samme placering (lidt forskudt mod nord), og den gamle malkestald tages ud af brug, når det nye malkecenter er taget i brug. I den forbindelse rives den lille gamle kalvestald også ned.

Den eksisterende stald, som er godkendt til et mindre antal køer i dybstrøelse, fjernes, og i stedet opføres en hal til kalvebokse, med omtrent samme placering, og i forlængelse af denne bygning opføres en lang smal stald til dybstrøelsesbokse til kalve.

Den eksisterende kostald bevares som den er, med dybstrøelse og spalter. Der er ombygget et mindre areal fra dybstrøelse til spalter i nordsiden af bygningen, det drejer sig om ca. 125 m². De godkendte "verandastalde" på begge sider af den nuværende kostald vil ikke blive opført.

Der opføres nyt siloanlæg bestående af 4 nye ensilagepladser (hvoraf de to er anmeldt) og køreareal samt foderlade.

Eksisterende ensilagesiloer udskiftes med 4 nye, og der opføres en ny møddingsplads i tilknytning hertil.

Den lille gyllebeholder anvendes fremadrettet til ensilagevand og restvand.

Eks. dybstrøelsesafsnit i lade mod nord tages ud af brug.

Den nye gyllebeholder, der bliver med fast overdækning, bliver ca. 9 m høj, da beholderens kant vil være ca. 2,5 m over jorden, og da teltoverdækningen vil være ca. 6 m høj. Både gyllebeholder og overdækning opføres i sædvanlige materialer og farver, grå elementer og grå dug.

Herved bliver hele anlægget moderniseret og fornyet. Bygningsættet vil efter denne ombygning og modernisering have en god logistik i forhold til malkerutiner og drivgange, og der bliver gode opstaldningsforhold for både kalve og kvier. Hele anlægget får et ensartet udseende, idet der anvendes samme farver og materialer til alle bygninger, og da gavlene på de eks. bygninger flugter mod vest, som er den side, der er synlig fra vejen.

Det er ønsket at anvende slagge som fyld i fundamenterne til både ensilagepladser, stalde, forpladser og kørearealer. Se i øvrigt under afsnit 3.4.1. Jordarealer og jordbund.

3.3 Produktionsmæssig sammenhæng med andre husdyrbrug (A5, B3)

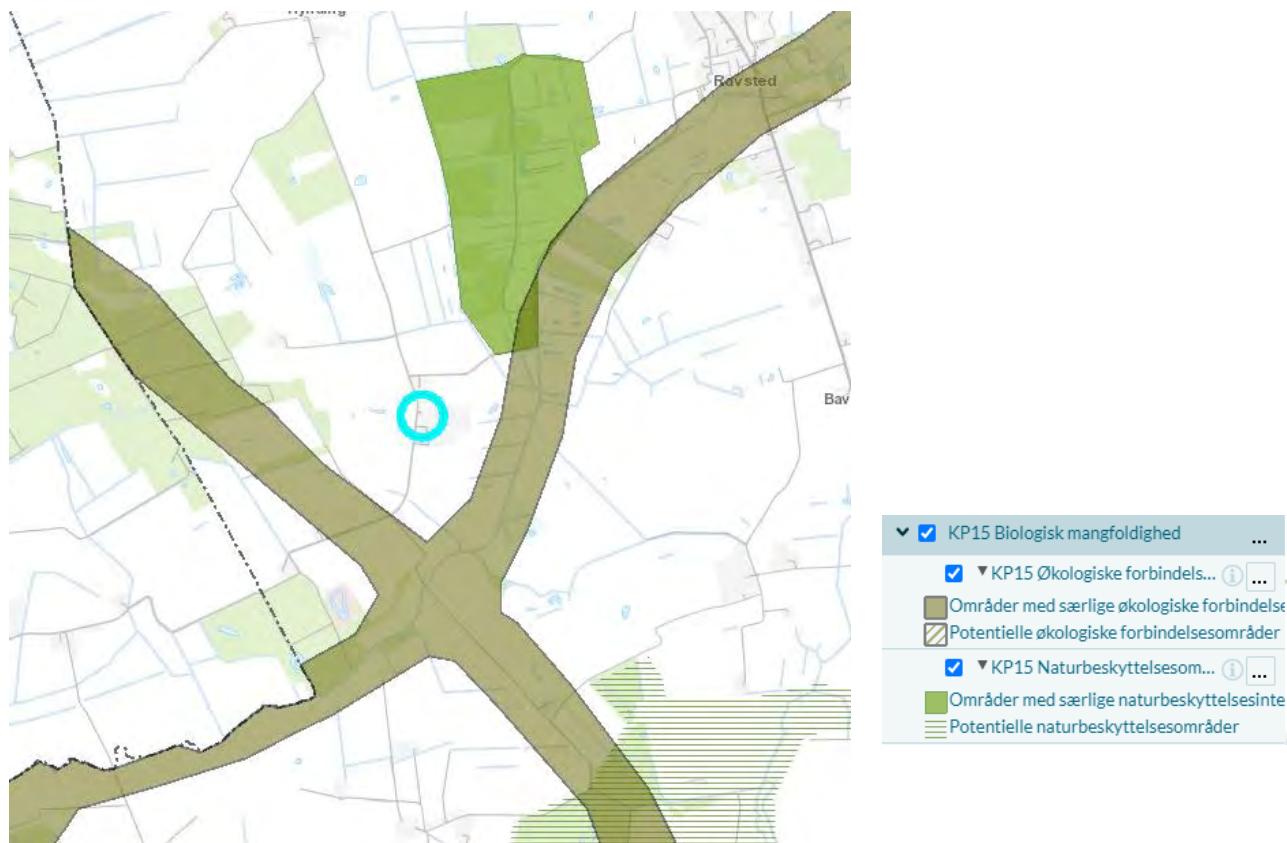
Ansøger driver også husdyrproduktion på Holmevej 19, 6240 Løgumkloster, i Tønder Kommune. Her er der ungdyr. Der transporteres dyr mellem de to ejendomme, idet ungdyrene er opstaldet på Holmevej 19 fra de er 13-14 måneder til nogle uger før kælvning. Der flyttes ikke foder mellem ejendommene. En del af den afgassede gylle fra Hyndingholmvej 7 vil fremadrettet blive opbevaret på Holmevej 19, ligesom der kan indgås aftale om opbevaring på andre ejendomme. De to ejendomme kan drives uafhængig af hinanden, de ligger langt fra hinanden, og påvirker ikke de samme naboer. Det er derfor muligt at vurdere miljøpåvirkningen fra de to anlæg hver for sig, og de to ejendomme er derfor hverken teknisk, forureningsmæssigt eller driftsmæssigt forbundne.

3.4 Husdyrbruget og det ansøgtes beliggenhed samt generelle afstandskrav (B4, F1a, F4)

Landskab, planforhold og kulturarv

Husdyrbruget ligger i den vestlige del af Aabenraa Kommune, mellem og ca. lige langt fra de små byer Ravsted, Hynding, Øster Højst, Holme, Sottrup og Bredevad. Landskabet er fladt og er dannet som smeltvandsslette under sidste istid.

Området er fladt, åbent landbrugsområde, og af samme grund er området udpeget som Større Sammenhængende landskaber i Aabenraa Kommunes kommuneplan. Landskabet er karakteristisk ved åbne marker, levende hegn og spredtliggende gårde. Ejendommen ligger ca. 300 m fra Hvirlå. Jorden ned til vandløbet er dyrket, og er udpeget som Skovrejsning Uønsket for at bevare det åbne landskab langs med vandløbet. Vandløbet og arealerne langs med vandløbet er udpeget som økologisk forbindelseslinie, idet vandløbet og 2m-bræmmen fungerer som spredningskorridor og ledelinie i landskabet. Arealerne langs med Hvirlå er også udpeget som Lavbundsarealer.

Figur 2: Ejendommens placering i fht. økologiske forbindelseslinier og områder med naturbeskyttelsesinteresser. Kilde: Kommuneplan for Aabenraa Kommune

Mod nord, mellem ejendommen og Ravsted, er der nogle mindre skovområder, der sammen med nogle lavtliggende, vandløbsnære arealer er udpeget som Naturbeskyttelsesområde, hvor Aabenraa Kommune med Kommuneplan 2015 fremhæver nogle muligheder for at styrke naturkvaliteten i området.

Husdyrbruget ligger i et område med almindelige drikkevandsinteresser og udenfor indvindingsoplandene til de nærmeste vandværker. Området er ikke udpeget som nitratfølsomme indvindingsområder.

Staldene er opført i grå søstenselementer, røde plader, hvide gavltrekanter og har tag af grå eternit. Efterhånden som bygningerne renoveres, kommer de til at fremstå ensartet i grå søstenselementer, antracitgrå plader og antracitgrå tagplader. Tagpladerne er isolerede tagplader, som beskytter mod varmen om sommeren.

Ejendommens driftsbygninger ligger lidt tilbagetrukket fra Hyndingholmvej, bag ved stuehus, medarbejderbolig og haveanlæg med træer. Der er levende hegn på 2-3 sider af anlægget umiddelbart rundt om staldanlægget. Mod syd er der et kraftigt levende hegn for enden af marken, der ligger op til stalden, hvilket skærmer for indsyn fra nabo mod syd.

Den nye stald bliver en markant bygning, der vil være synligt større end de nuværende bygninger. De nuværende bygninger flugter med gavlenderne ud mod Hyndingholmvej, og dette billede søges bevaret ved udskiftning og renovering af de øvrige bygninger.

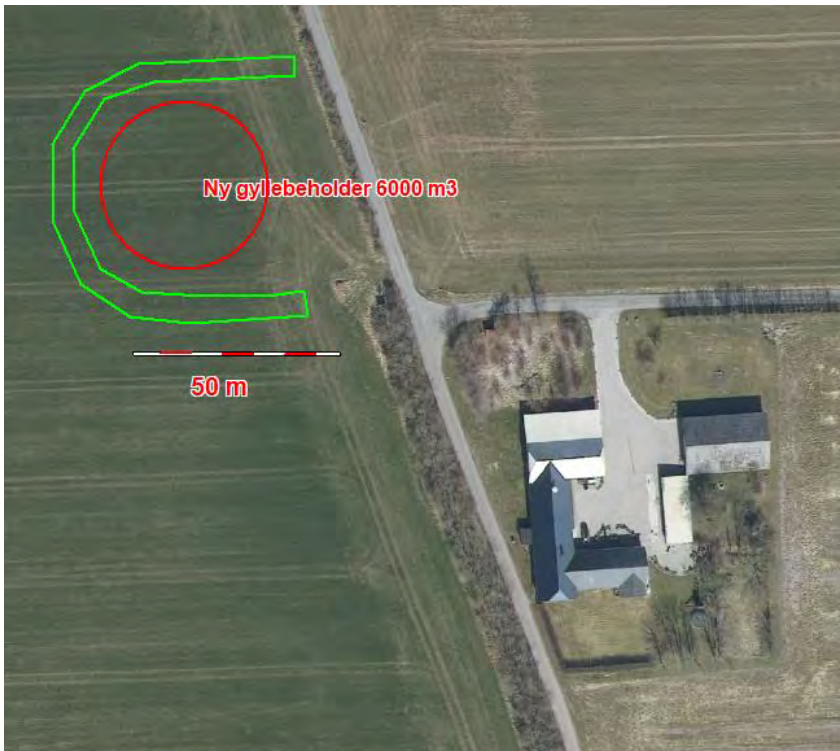
Figur 3: Hyndingholmvej 7 set fra vest mod øst. Kilde: Skråfoto, Kortforsyningen, Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering

Figur 4. Ved renovering og nybyggeri vælges grå søstenselementer og antracitgrå plader. Foto: Klaus Jakobsen

Den nye gyllebeholder opføres 15 m fra Hyndingholmvej, og der plantes afskærmende beplantning rundt om, i form af hjemmehørende træer og buske. Den opføres i sædvanlige farver og materialer, idet beholderen udgøres af grå elementer, og overdækningen af en grå kegleformet teltdug. Beholderen vil i sig selv være ca. 2,5 m over terræn, og teltdugen vil være ca. 6 m høj, i alt ca. 9 m.

Vurdering af landskabelige forhold

Eftersom der ikke er udpeget særlige værdifulde landskaber, og idet hovedparten af byggeriet opføres i umiddelbar tilknytning til eksisterende bygninger på ejendommen, og hele stald-komplekset renoveres, så det fremstår ensartet, så vurderes det, at landskabet godt kan bære det ansøgte nybyggeri, at den store nye stald kommer til at knytte fint an til det eksisterende byggeri, og at det ansøgte ikke medfører en væsentlige direkte eller indirekte påvirkning af kulturarv eller landskab. Den nye gyllebeholder er relativt stor, og ligger ikke i tilknytning til de eksisterende bygninger, så her skal der tages lidt ekstra forholdsregler for at imødegå landskabelige påvirkninger. Det levende hegn ud mod vejen bevares, ligesom den fler-rækkede beplantning overfor nabobeboelsen Hyndingholmvej 5, der dog er købt af ansøger. Der opføres også afskærmende beplantning rundt om beholderen, som vil skærme yderligere efterhånden som det vokser til. Den opføres min. 15. m fra vejen. Der er ingen særlige beskyttelsesinteresser ved den ansøgte placering, ud over den brede udpegning af større sammenhængende landskaber. Denne kommuneplanudpegning vurderes ikke at være til hinder for opførelse af fritliggende gyllebeholdere.

Kulturarv

Der er ingen udpegninger eller registreringer af kulturarvsinteresser i området. Der er ingen beskyttede sten- eller jorddiger, ingen fortidsminder med fortidsmindebeskyttelseslinie, og heller ingen fredninger, kirkebygge-linier eller kirkelandskaber omkring ejendommen.

I forhold til arkitektonisk arv så skal der ikke ske nedrivning af bevaringsværdige bygninger, og der ligger ingen fredede bygninger eller bevaringsværdige bygninger, som vil have indkig til husdyrbruget, eller som vil skæmmes af husdyrbrugets udvidelse.

Vurdering af kulturarv

Da husdyrbruget ligger uden for fortidsmindebeskyttelseslinjer og kulturudpegninger, kan husdyrbruget ikke påvirke registrerede fortidsminder eller kulturudpegninger negativt.

Der skal i forbindelse med gravearbejde være fokus på, om der kan ligge fortidsminder i jorden. Hvis der stødes på noget, der kunne være et fortidsminde, vil udgravningen blive stoppet med det samme og Haderslev Museum tilkaldt. Der er taget kontakt til museet i forbindelse med sagsbehandlingen i Byg, Aabenraa Kommune.

Materielle goder

En miljøkonsekvensrapport skal også forholde sig til påvirkning af materielle goder. Med materielle goder menes materielle ting og ejendom. Ud fra denne betragtning skal der redegøres for, om ting og ejendomme kan blive væsentligt påvirket af husdyrbruget og dets udvidelse.

Med ca. 150 m til nærmeste nabobeboelse, så er lugtgenegrænserne for det ansøgte ikke overholdt. Derfor har ansøger truffet aftale om at købe denne ejendom, så ejendommen ejes af ansøger, og så ansøger påtager sig det eventuelle værditab, der kunne være ved, at ejendommen ligger tæt på et stort kvægbrug.

Vurdering af materielle goder

Idet husdyrlovens beskyttelsesniveauer for lugt vil være overholdt i den fremtidige situation, så vurderes det, at evt. påvirkning af materielle goder vil være håndteret. Det tilstræbes generelt at tage hensyn til naboerne i den daglige drift, for at undgå at kvægbruget får væsentlig indvirkning på materielle goder i omgivelserne.

Afstandskrav

Husdyrbruglovens § 6 og § 8 fastsætter krav til minimumafstande fra husdyrbrugets anlæg til omgivelserne. Afstandskravene jf. Husdyrlovens § 6 overholdes idet husdyrbruget ligger mere end 50 m fra:

- Et eksisterende eller ifølge kommuneplanens rammedel fremtidigt byzone- eller sommerhusområde
- Et område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig- og erhvervsformål eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lign.
- En nabobeboelse

Nærmeste byzone-areal er i Øster Højst, som ligger godt 4 km væk. Nærmeste lokalplanlagte område i landzone, der er udpeget til erhverv, offentlige formål til institution eller kursusformål og bolig, er Lokalplan nr. 4,02, der ligger ved Ravsted. Afstanden her til er ca. 1,6 km.

Nærmeste nabobebyggelse er pt. Hyndingholmvej 5. Afstanden fra den nærmeste stald til beboelsen på denne adresse er i ansøgt drift ca. 150 m. I nudriften, hvor det tidligere maskinhus er i brug som stald, er afstanden til nærmeste nabo kun ca. 100 m. I begge tilfælde er Husdyrlovens forbudszone overholdt. Den nye gyllebeholder vil være ca. 85 m fra Hyndingholmvej 5, så her er afstandskravet også overholdt.

Afstandskravene i Husdyrlovens § 8 relaterer sig til de nye bygninger. De er søgt illustreret på Figur 5 og 6. De kan også ses i den elektroniske ansøgning i www.husdyrgodkendelse.dk.

Afstandskravene til vandløb (herunder dræn) og søer større end 100 m², offentlig vej og privat fællesvej og beboelse på samme ejendom er 15 m. Afstandskravene til ikke-almen vandforsyningsanlæg (forsyner færre end 10 husstande) og til levnedsmiddelvirksomhed er på 25 m. Afstandskrav til naboskel er på 30 m og afstandskrav til almene vandforsyningsanlæg er på 50 m. Afstandskravet til nye gyllebeholdere er 100 m til åbne vandløb og søer.

Husdyrlovens afstandskrav jf. § 8 er overholdt for de nye bygninger, idet:

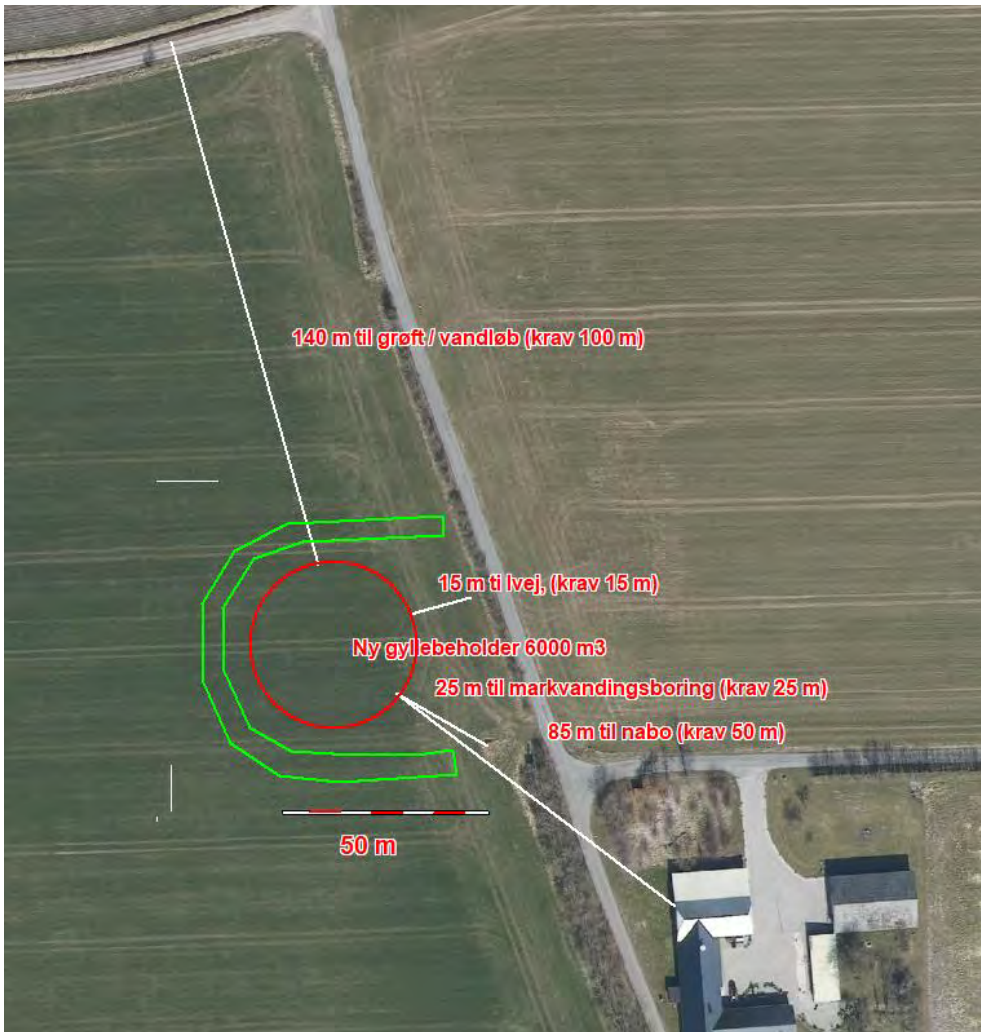
- Afstanden til dræn (grøft) er ca. 30 m fra ensilageanlæggene (krav 15 m)

- Afstanden til offentlig vej er 15 m fra den nye kostald, og der er ingen private fællesveje i nærheden (krav 15m).
- Afstanden til beboelse er ca. 25 m fra den ny ungdyrstald (krav 15 m)
- Afstanden til enkelt-vandforsyning fra staldanlægget (ved stuehuset) er ca. 40 m fra den nye ungdyrstald, og afstanden til fælles vandindvinding (Ravsted Vandværk) er ca. 2 km. (krav hhv. 25 og 50 m)
- Der er ingen levnedsmiddelvirksomheder i nærheden
- Der er 60 m fra den nye ungdyrstald til naboskel mod nord, og ca. 72 m fra den nye kostald til naboskel mod syd.
- Gyllebeholder på 4000 m3 bliver ikke opført, den fremgår af tegningen fordi den indgår i den lovlige nu-situation.

Figur 5a Afstandsmarkører jf. Husdyrlovens afstandskrav. Kilde: www.husdyrgodkendelse.dk.

Figur 5 b: Afstandskrav i forhold til ny gyllebeholder

Den nye gyllebeholder opføres min. 25 m fra markvandingsboring DGU nr. 159.1134, der ligger ved mark-overkørslen.

Den ikke-almene vandforsyningsboring, der ligger ved det nordlige af de to stuehuse på ejendommen, og har DGU-nummer 167.1759 er den, som både stuehuse og stald forsynes fra i dag. I forbindelse med at der skal laves nyt nedsvivningsanlæg til at behandle spildevandet fra de to stuehuse, vil der muligvis blive søgt om en ny boring vest for den nye kostald, så der er tilstrækkelig afstand til nedsvivningsanlæg og stalde (min. 25 m). Eller som alternativ kan ejendommen tilsluttes byvand fra Ravsted vandværk. Det er endnu ikke endeligt afklaret, hvilken løsning, der vil blive valgt.

Boring nr. 167.817 er en markvandingsboring. Der er ca. 30 m fra den nye stald til denne boring, derved er kravet på 25 m overholdt.

Figur 6. Boringer og vandværk ved Hyndingholmvej 7. Kilde: Geus Jupiter databasen

Byggelinjer og andre beskyttelseslinjer mv.

De nye stalde, gyllebeholdere, ensilagepladser og møddingspladsen ligger alle uden for kystnærhedszonen, sø- og åbeskyttelseslinjer, skovbyggelinjer samt kirkebyggelinjer.

Figur. 7 Skovbyggelinie og å-beskyttelseslinie i nærheden af Hyndingholmvej 7. Kilde: Danmarks Arealinformation

Vurdering af afstandskrav og byggelinjer mv.

De nye stalde, gyllebeholder og øvrige anlæg overholder alle afstandskravene i Husdyrbruglovens §6 og §8. Der er således ikke behov for nogen dispensationer fra Husdyrbruglovens afstandskrav. Der vil muligvis blive etableret en ny vandboring til drikkevand og vand til produktionen, som i givet fald placeres mere end 25 m fra staldene og ensilageanlægget.

Da alle afstandskrav overholdes, og husdyrbruget ligger uden for alle bygge- og beskyttelseslinjer, er der ikke behov for en nærmere vurdering.

3.4.1 Jordarealer og jordbund (F1b-d, F4, F5b)

Alle stalde, kanaler, fortanke, gyllerør og gyllebeholdere er og bliver udført i tætte og stabile materialer.

Da arealet, hvor den nye stald etableres, stort set er plant, er der primært den øverste del af muldlaget, der skal rømmes af. Den nye stald forventes etableret i omtrent samme terrænkote som de eksisterende stalde. Jordbundstypen er sandjord.

I forbindelse med etableringen af ensilagepladserne er der behov for at benytte fyldmateriale for at få etableret pladserne med det korrekte fald. Der vil blive anvendt slagge til at opbygge fundamentet under ensilagepladserne og også under kørearealer og staldfundamenter. Slaggen støbes ind i fundamenterne, så den er indkapslet, og ikke kan give anledning til forurening. Meldgård, som leverer slaggen, indsender særskilt ansøgning med detaljeret angivelse af hvor slaggen placeres og i hvilken tykkelse. Jf. vedlagte kort, som er udarbejdet af Meldgård, vil der blive lagt 1 m slagge under kørearealer og ny stald syd for det eksisterende anlæg, og 35 cm slagge under asfaltbelægning mellem de eks. bygninger.

Tagvand og pladsvand fra arealer med slagge vil blive ledt bort på overfladen og vil ikke komme i kontakt med slaggen.

Anvendelse af slagge er ressourcebesparende, idet alternativet er at anvende nye råstoffer (sand og grus), som kunne anvendes bedre til andre formål.

Sag:	Lenholm Agro ApS	Sagsnr.:	22-002
Emne:	Overigtsplan	Tegn.nr.:	00-001
Bygherre:	Lenholm Agro ApS Hyndingholmvej 749 6572z Bydelings-Skov	Måst:	1:1000
Dato:	18.03.2022	Rev. -	

Figur 8, Arealer, hvor der placeres slagge under bygninger og befæstede arealer

Der, hvor der udlægges slagge vil arealet blive kortlagt på vidensniveau 2 og komme til at fremgå af bl.a. kortlag på Danmarks Miljøportal. Hvis bygninger og anlæg, på steder hvor der er udlagt slagge, senere fjernes, skal slaggen opgraves og håndteres som affald. Øvrige arealer vil efter fjernelse af stalde og anlæg umiddelbart kunne benyttes til fx dyrkning af afgrøder.

Der er ikke registreret jordforurening i forbindelse med husdyrbrugets nuværende bygninger, anlæg, kørearealer og tilstødende arealer.

Overskudsjord fra udgravningen til de nye pladser, stalde og gyllebeholdere forventes lagt i lavninger på markarealer på ejendommen. Lavninger er ofte vandlidende og den landbrugsmæssige drift af arealet kan øges ved at lægge ny jord i lavningerne. Der er indsendt oversigt over placering af overskudsjord i lavninger på de dyrkede arealer, hvilket har et jordforbedrende sigte, og Aabenraa Kommune har godtaget placeringerne.

De nye arealer, der inddrages til stald og ensilagepladser er i dag dyrket mark. En del af bygningerne etableres på tomten af nuværende bygninger, der fjernes. Dette er med til at økonomisere med pladsen og landbrugsjorden, og gør, at der ikke kommer til at stå udtjente bygninger, som ikke længere er i brug.

Husdyrbruget ligger uden for råstofgraveområde.

Vurdering

Da stalde, kanaler, fortanke, gyllerør og gyllebeholdere er og bliver udført i tætte og stabile materialer, vurderes det, at der fra selve husdyrbruget ikke ved normal drift kan ske væsentlige direkte eller indirekte påvirkninger af jordarealer eller jordbund.

I det omfang, der anvendes slagge som bundsikring, vil slaggen blive udlagt i overensstemmelse med særskilt tilladelse. Slaggen vil komme til at ligge under tæt belægning (gulv eller asfalt- eller betonbund) og over grundvandsspejlet. Slagger vurderes således ikke at kunne give anledning til væsentlig forurening, når det håndteres og udlægges i overensstemmelse med meddelt tilladelse.

Genanvendelse af jord til udlægning af ny jord i lavninger for at forbedre landbrugsdriften vurderes at være en hensigtsmæssig genanvendelse af den bort gravede jord.

3.5 Ammoniakemission og -deposition (B5, B4, E1b, F1d)

Ud fra oplysningerne om størrelsen af produktionsarealerne, dyre- og gulvtype i ansøgt drift, nudrift og 8-års drift samt evt. oplysninger om miljøteknologier beregnes husdyrbrugets ammoniakemission i de tre drifter.

Ammoniakemissionen fra stalde og opbevaringslagre på Hyndingholmvej 8 fremgår af Tabel 6. Den totale ammoniakemission fra husdyrbruget er i ansøgt drift beregnet til 11010 kg N/år, med en meremission på 3620 kg N/år i forhold til nudrift og 5250 kg N/år i forhold til 8-års driften.

Samlet resultat af ammoniakberegninger

Samlet emission: **11009,8** (kg NH₃-N/år)

Meremission (8 års-drift): **5250,8** (kg NH₃-N/år)

Meremission (nudrift): **3620,1** (kg NH₃-N/år)

4.1 Samlet ammoniakemission fra husdyrbruget (stald og lager)

Driftstype:	Ammoniakemission fra staldafsnit (kg NH ₃ -N/år)	Ammoniakemission fra lagre (kg NH ₃ -N/år)	Ammoniakemission fra husdyrbruget (kg NH ₃ -N/år)
Ansøgt drift	10167,4	247,1	10414,6
Nudrift	6584,6	805,1	7389,8
8 års-drift	5406,3	352,8	5759,1

Tabel 4: Ammoniakemission fra staldafsnit, opbevaringslagre og totalt fra husdyrbruget. Kilde: Husdyrgodkendelse.dk

Husdyrbruget giver anledning til fordampning af ammoniak, især fra staldgulvene. Størsteparten af ammoniakken afsættes indenfor ca. 400 m, på planter, blade, bygningsoverflader mv. Da ejendommen især er omgivet af dyrkede arealer, så vil størstedelen af den fordampede ammoniak afsættes på dyrkede arealer, og virker som gødning til afgrøderne. En del afsættes på bladene på træer i skovbryn og levende hegn, og en mindre del vil afsættes i naturarealer i nærheden, hvor det kan være med til at forrykke den økologiske balance, og fremme næringselskende plantearter, på bekostning af sårbare, nøjsomme arter, der typisk findes i næringsfattige naturarealer.

Husdyrbrugets ammoniakemission må ikke give anledning til væsentlige påvirkninger af naturområder, der er beskyttede af europæisk lovgivning (Natura 2000 områder) eller dansk lovgivning, eller som kan være leve- eller ynglelokaliteter for særligt beskyttede dyrearter (bilag IV arter). Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen inddeler naturen i kategori 1, 2 og 3 natur og fastsætter beskyttelsesniveauer som fremgår af Tabel 7.

Ammoniakfølsom natur	Beskrivelse	Krav
Kategori 1	Ammoniakfølsomme Natura 2000-naturtyper uanset størrelse jf. bilag 3 pkt. D i bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug hvis de er beliggende inden for et Natura 2000 område og er omfattet af udpegningsgrundlaget og kortlagt, samt heder og overdrev inden for et Natura 2000 område som er omfattet af § 3 i NBL ⁴ (dvs. større end 2.500 m ²)	Max. totaldeposition (stald og læger) afhængig af antal husdyrbrug i nærheden*: 0,2 kg N/ha/år ved > 1 husdyrbrug 0,4 kg N/ha/år ved 1 husdyrbrug 0,7 kg N/ha ved 0 husdyrbrug.
Kategori 2	Ammoniakfølsomme naturtyper som ligger udenfor Natura 2000 område: højmoser, lobeliesøer, heder der i sig selv er større end 10 ha og omfattet af § 3 i NBL og overdrev der i sig selv er større end 2,5 ha og omfattet af § 3 i NBL.	Max. totaldeposition på 1,0 kg N/ha pr. år.
Kategori 3	Ammoniakfølsomme naturtyper der ikke er omfattet af kategori 1 og 2 og som ligger uden for Natura 2000 område i form af heder, moser og overdrev der er omfattet af § 3 i NBL samt ammoniakfølsomme skove. For at være ammoniakfølsom skal skove være større end 0,5 ha og mere end 20 m bred og bevokset med træer, der danner eller inden for et rimeligt tidsrum vil danne en sluttet skov af højstammede træer og 1) hvor der har været skov på arealet i lang tid (i størrelsesorden mere end ca. 200 år), så der er tale om gammel »skovjordbund«, 2) hvor skoven er groet frem af sig selv på et naturareal, fx tidligere hede, mose eller overdrev, så jordbunden ikke har været dyrket mark inden for en periode svarende til perioden for gammel »skovjordbund« (dvs. i størrelsesorden mere end ca. 200 år), eller 3) hvor der i skoven er forekomst af naturskovindikerende eller gammelkovsarter, som er medtaget på listen "Arter, der er brugt ved prioritering af naturmæssigt særligt værdifulde skove omfattet af § 25 i lov om skove" og arterne har væsentlig, definerende betydning for skovens naturværdi.	Kommunen vurderer konkret, om der skal fastsættes vilkår om max. merdeposition, og hvad det nødvendige krav til max. deposition skal være. Kravet må dog ikke være under en max. merdeposition på 1,0 kg N/ha pr. år.
Beskyttede naturtyper der ikke hører under Kategori 1-3, men som efter en konkret vurdering, er ammoniakfølsomme.	Kan fx være enge, strandenge og søer	
* Antallet af husdyrbrug ud over det ansøgte opgøres på følgende måde (kumulationsmodel): Antal husdyrbrug med en emission på mere end 150 kg NH ₃ -N pr. år indenfor 200 m Antal husdyrbrug med en emission på mere end 450 kg NH ₃ -N pr. år indenfor 200-300 m Antal husdyrbrug med en emission på mere end 750 kg NH ₃ -N pr. år indenfor 300-500 m Antal husdyrbrug med en emission på mere end 1.500 kg NH ₃ -N pr. år indenfor 500-1.000 m Antal husdyrbrug med en emission på mere end 5.000 kg NH ₃ -N pr. år indenfor 1.000-2.500 m		

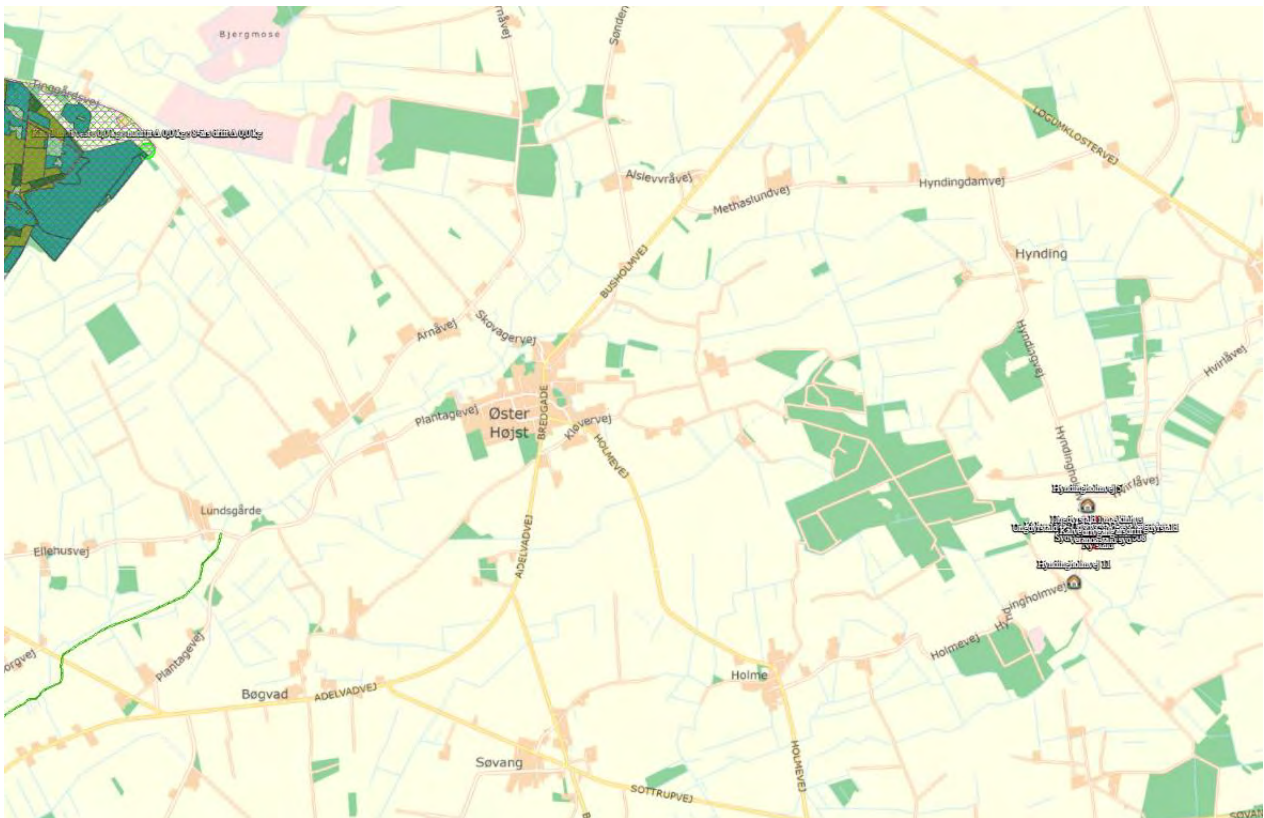
Tabel 7: Krav til maksimal total- og merdeposition af ammoniak

Kategori 1-natur

Det nærmeste kategori-1 natur ligger i Habitatområdet Draved Skov, som ligger ca. 7,5 km mod nordvest. Skovene i Draved Skov er udpegningsgrundlag for habitatområdet, og bliver dermed beskyttet i kategori 1.

⁴ Bekendtgørelse af lov om naturbeskyttelse LBK nr 240 af 13/03/2019

Ammoniakafsætningen her er 0,0 kg N/ha/år, dvs. at på den afstand kan der ikke registreres nogen påvirkning fra husdyrbruget på Hyndingholmvej 7. Der er ikke andre kategori 1-arealer, der bliver påvirket af produktionen.

Figur 9: Nærmeste kategori-1 natur nordvest for ejendommen. Kilde: www.husdyrgodkendelse.dk

Kategori 2- natur

Ifølge Aabenraa Kommunes hjemmeside og www.husdyrgodkendelse.dk, er det nærmeste kategori-2 naturområde et overdrev, der ligger ca. 2750 m syd for anlægget. Her er ammoniakafsætningen 0,1 kg N/ha/år. Derved er beskyttelsesniveauet overholdt for dette overdrev. Se kortene nedenfor, hvor overdrevet er markeret med rød signatur hhv. gul skravering.

Kategori 3-natur

Der er mange mindre natur-arealer i omegnen af staldanlægget på Hyndingholmvej 7. På Aabenraa Kommunes kort er de markeret med gult og blå. De gule er kategori 3-natur, og de blå arealer er øvrige beskyttede naturarealer, som hverken er omfattet af kategori 1, 2 eller 3.

Figur 12: Kategori 3 natur omkring ejendommen (gul) og øvrig natur (blå). Kilde: Aabenraa Kommunes hjemmeside

Ca. 250 m mod nordvest ligger der en mose, som er besigtiget af Aabenraa Kommune både i forbindelse med godkendelsen i 2017 og senest forud for denne ansøgning. Mosen er vurderet at være næringspåvirket og ikke indeholde særlig sårbar natur. Mosen fremgår af det statslige tema som et kategori 3-naturareal. Totalpåvirkningen med ammoniak fra anlægget er på 6,4 kg N/ha/år, og mer-påvirkningen som følge af udvidelsen er på 1,8 kg N/ha /år. Ud over påvirkning fra luften, er mosen også påvirket af drænvand fra marken, og tydeligvis også af okker fra drænvandet.

Længere mod vest er der to andre beskyttede mosearealer – her er total-depositionen 0,3-0,4 kg N/ha/år, og mer-påvirkningen er på 0,1-0,2 kg N/ha/år, og dermed er beskyttelsesniveauerne overholdt her.

Figur 13: Mosearealer vest for ejendommen. Kilde: www.husdyrgodkendelse.dk

Mod sydøst er der et beskyttet moseareal, som vil blive påvirket med ca. en totaldeposition på ca. 1,1 kg N/ha/år, og 0,8 kg N/ha/år i mer-deposition. Husdyrlovens beskyttelsesniveau er dermed overholdt. Se kortet nedenfor.

Figur 14: Moseareal sydøst for ejendommen. Kilde: www.husdyrgodkendelse.dk

Mod nord er der en mose, der ligger i tilknytning til et skovområde. Her må der forventes en total påvirkning med ammoniak på ca. 1,5 kg N/ha/år, og en mer-påvirkning på 0,6 kg N/ha/år. Der er også udpeget noget ammoniakfølsom skov udenom mosen, her er ammoniakafsætningen 1,8 kg/ha/år, og mer-påvirkningen er 0,8 kg N/ha/år. Husdyrlovens beskyttelsesniveau er dermed overholdt.

Figur 15: Skov og mose nord for ejendommen, samt vandhul mod øst. Kilde: www.husdyrgodkendelse.dk

Øversigt af naturpunkter

Navn:	Kategori:	Opretter:	Kumulation:	Ruhed natur:	Merdeposition (kg N/ha/år):		Totaldeposition (kg N/ha/år):
					8-års drift	Nudrift:	
Mose mod vest	Kategori 3	Ansøger	0	Bn	0,1	0,1	0,3
mose mod vest	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,2	0,2	0,5
mose mod sydvest	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,2	0,2	0,4
Kat. 1 mod vest	Kategori 1	Ansøger	0	S	0,0	0,0	0,0
Skov mod nord	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,8	0,4	1,8
Mose mod sydøst	Kategori 3	Ansøger	0	Mk	0,8	0,7	1,1
§3 Vandhul, Ø	Kategori 3	Ansøger	0	Mk	2,8	0,9	8,7
Nærmeste del af Natura 2000	Kategori 3	Ansøger	0	Mk	0,0	0,0	0,0
Potentiel §7 kat 3 skov	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,3	0,3	0,5
§7 kat 2 overdrev	Kategori 2	Ansøger	0	Mk	0,0	0,0	0,1
§7 kat 1 overdrev	Kategori 1	Ansøger	0	Mk	0,0	0,0	0,0
Mose mod vest	Kategori 3	Ansøger	0	S	1,8	0,6	6,4
Mose mod nord	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,6	0,3	1,5

Tabel 8: Ammoniakdeposition (kg N/ha/år) ved naturområder i nærheden af husdyrbruget. I tabellen fremgår total deponitionen samt merdepositionen i forhold til nudriften og 8-års driften. Kilde: Husdyrgodkendelse.dk

Anden beskyttet natur (§3 natur)

Der er desuden foretaget depositionsregninger til et enkelt vandhul, der ligger øst for ejendommen i en afstand af ca. 200 m fra centrum af staldanlægget (se figur (15)). Der er ca. 115 m fra gyllebeholderen. Her må der forventes en total-påvirkning på omkring 8,7 kg N/ha/år, og en mer-belastning i forhold til for 8 år siden på ca. 2,8 kg N/ha/år. Da det er et vandhul, der er helt omgivet af dyrket mark, så vil de 8,5 kg i totalbelastning være forsvindende i forhold til påvirkningen fra den dyrkede mark. Marken tilføres husdyrgødning og handelsgødning, hvorfra der uundgåeligt vil ske en vis udsivning til vandhullet.

3.6 Biologisk mangfoldighed/biodiversitet (F4, F1c)

Biologiske mangfoldighed/biodiversitet generelt

Som vi læser Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen, så er det den nærliggende biodiversitet, der kan forventes at blive berørt af projektet, der skal beskrives, herunder biodiversitetens relative rigdom, forekomst, kvalitet og regenereringskapacitet i området og dettes undergrund.

FN definerer biodiversitet som: "*Mangfoldigheden af levende organismer i alle miljøer, både på land og i vand, samt de økologiske samspil, som organismerne indgår i. Biodiversitet omfatter såvel variationen indenfor og mellem arterne som mangfoldigheden af økosystemer.*" Med andre ord er biodiversitet alt liv på jordkloden, herunder dyr, planter, svampe, bakterier og andet levende både på land og i vand.

Et traditionelt husdyrbrug, vil kunne påvirke biodiversiteten med ammoniak, der udledes gennem luften, udslip af forurenende stoffer i form af næringsstoffer eller kemikalier, afdrift eller afstrømning af bekæmpelsesmidler anvendt i marken eller ved direkte fysisk påvirkning, fx hvis der fjernes natur, leve-, yngle- eller opholdssteder.

Påvirkningen med ammoniak på naturtyper er beskrevet i det foregående afsnit. I et efterfølgende afsnit under dette punkt beskrives bilag IV-arter og eventuel påvirkning heraf.

Der nedlægges ikke naturområder. Der fjernes en kortere strækning af levende hegn i umiddelbar tilknytning til byggeriet, men der er mange andre levende hegn af samme type rundt om ejendommen, som bevares. Alle andre arealer, der inddrages til ny stald og gyllebeholder mv. er i dag markarealer eller kørearealer rundt om stalde og anlæg.

Husdyrbruget ligger på kanten af et område langs Hvirlå, som er en spredningskorridor, og udpeget som særlige økologisk forbindelseslinie i kommuneplanen, som beskrevet under pkt. 3.4.

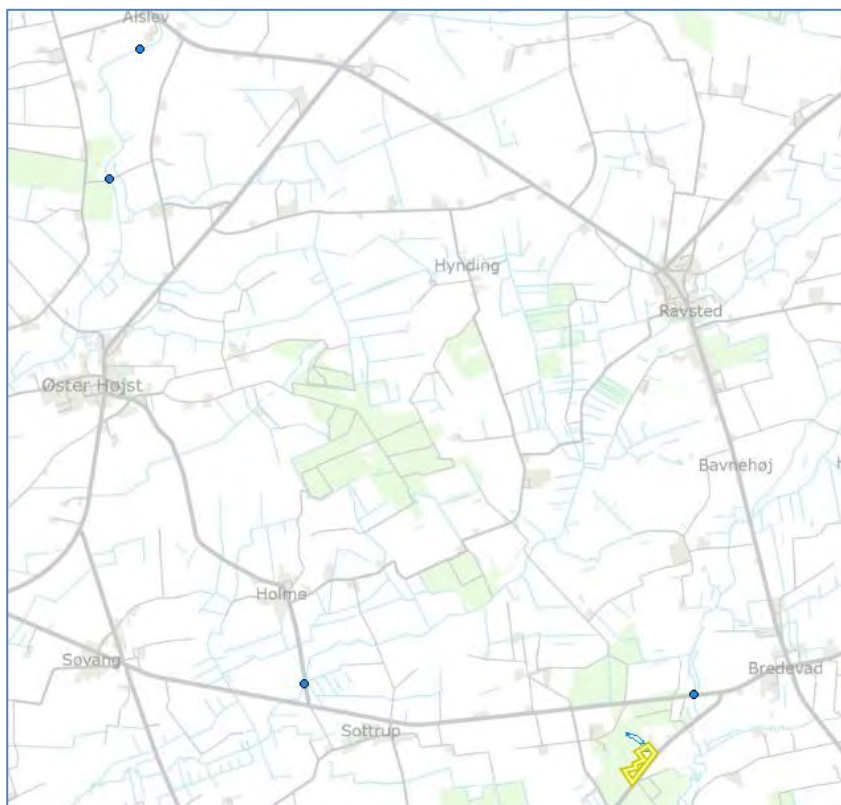
Vurdering af påvirkning af biologisk mangfoldighed / biodiversitet.

Eftersom det nye staldbyggeri placeres på dyrket mark, og indenfor det i forvejen bebyggede areal, så sker der ingen påvirkning af biologisk mangfoldighed eller biodiversitet som følge af projektet. Gyllebeholderen placeres på dyrket mark, og vil dermed heller ikke bevirke tab af biologisk mangfoldighed.

Bilag IV-arter

Bilag IV arter er særlig beskyttede dyre- og plantearter, der fremgår af bilag IV i EU's habitatdirektiv. Det betyder, at arternes yngle- og rasteområder ikke må beskadiges eller ødelægges.

Af faglig rapport fra DMU nr. 635, Håndbog over dyrearter på habitatdirektivets bilag IV ⁵ findes en liste over bilag IV arters udbredelse i et grid på 10 km x 10 km fordelt over hele landet. Baseret på denne rapport er der undersøgt hvilke bilag IV-arter der *kan* være til stede i området omkring husdyrbruget. Derudover er der indhentet data for registreringer af bilag IV arter fra Miljøportalen, se kortet nedenfor, hvor de blå prikker er steder, hvor Miljøstyrelsen har kigget efter Odder i 2011. I Arnå-systemet er der fundet spor og ekskrementer, hvorimod der ikke i den undersøgelse er fundet spor af odder i Hvirlå-systemet. Det er dog en 10 år gammel undersøgelse, så udbredelsen kan vel have ændret sig siden. I Tabel 9 fremgår de Bilag-IV arter der kan være til stede i området omkring husdyrbruget.

Figur 16: Kort over bilag IV registreringer mv. fra Danmarks Miljøportal, Naturdata

Der er desuden udgivet en videnskabelig rapport i 2013 over overvågning af arter⁶. Af rapporterne fremgår, at nedenstående arter kan være registreret i nærområdet til husdyrbruget.

Dansk navn:	Videnskabeligt artsnavn:
Vandflagermus	<i>Myotis daubentonii</i>
Sydflagermus	<i>Eptesicus serotinus</i>
Pipistrellflagermus	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>
Odder	<i>Lutra lutra</i>
Snæbel	<i>Coregonus oxyrhynchus</i>
Markfirben	<i>Lacerta agilis</i>
Løgfrø	<i>Pelobates fuscus</i>

⁵ Søgaard, B. & Asferg, T. (red.) 2007: Håndbog om arter på habitatdirektivets bilag IV – til brug i administration og planlægning. Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet. – Faglig rapport fra DMU nr. 635. 226 s. <http://www.dmu.dk/Pub/FR635.pdf>

⁶ AARHUS UNIVERSITET DCE – NATIONALT CENTER FOR MILJØ OG ENERGI Videnskabelig rapport nr. 50 fra 2013 Overvågning af arter 2004-2011 <https://www.dmu.dk/Pub/Sr50.pdf>

Stor vandsalamander	<i>Triturus cristatus</i>
Spidssnudet frø	<i>Rana arvalis</i>

Tabel 9: Liste over potentielle bilag IV-arter i området, kilde: Faglig rapport fra DMU nr. 635, se note 5

I NOVANA artsovervågningen 2004-2011 er området ikke blevet undersøgt for flagermus, formentlig fordi området ikke betragtes som en betydningsfuld lokalitet for flagermus. Det vil sige, at rapporten ikke oplyser noget om, hvilke flagermus, der måtte være i området. Det ser også ud til at området er "sprunget over" i forbindelse med overvågning af padde i denne sammenhæng, så der er også "hul" i kortet i forhold til padde-overvågning, og ligeledes med markfirben. Der har været undersøgt for Bæklampret og Pigsmerling i nogle vandløb i nærheden, men arterne er ikke fundet her. Snæbel er kun eftersøgt i den sydlige del af Vidå-systemet i Tønder Kommune. Fisken Stalling er jf. novana-rapporten registreret i vandløb i nærheden, men det fremgår ikke præcist hvilke vandløb. Ifølge Naturdata er der ikke registreringer af fisk beskyttet efter habitatdirektivets bilag IV i Hvirlå.

Der, hvor udvidelsen skal ligge, er der i dag dyrket mark eller kørearealer i forbindelse med husdyrbruget.

Gamle bygninger og træer **kan** fungere som dagskul og overvintringssteder for flagermus. Der bliver fjernet en mindre strækning af levende hegn, men ikke store gamle træer. Nogle driftsbygninger bliver revet ned, og erstattet af andre lignende bygninger.

Områdets søer og vådområder **kan** være yngle- og levesteder for padde.

Hvis der er oddere i nærheden, må disse forventes at opholde sig i tilknytning til Hvirlå. De generelle tiltag for at undgå forurening og skade på vandløbet vil også forebygge potentiel indvirkning på odderens levesteder.

Markfirben findes typisk på åbne, varme, solrige lokaliteter som jernbane- og vejskråninger, sten- og jorddiger, heder, overdrev, grusgrave, strandenge, kystskrænter og sandede bakkeområder. Der ændres ikke på sådanne lokaliteter i forbindelse med projektet.

Samlet vurdering vedr. natur og bilag IV-arter

Den højeste totaldeposition fra husdyrbruget til kategori 1 natur er 0,0 kg N/ha/år. Da der ikke er kumulation med andre husdyrbrug er beskyttelsesniveauet 0,7 kg N/ha/år og dette krav er overholdt.

Totaldepositionen af ammoniak til det nærmeste kategori 2 naturområde, der ligger syd for ejendommen er 0,1 kg N/ha/år, og beskyttelsesniveauet på 1,0 kg N/ha/år til kategori 2 natur er dermed overholdt.

Merdepositionen af ammoniak til kategori 3- natur ligger mellem 0 og 1 kg N/ha/år, bortset fra 1 mose, der ligger vest for ejendommen, hvor der må forventes en mer-påvirkning på ca. 1,8 kg N/ha/år. Det mest restriktive krav kommunen kan stille til kategori 3-natur er en merdeposition på maks. 1,0 kg N/ha/år, og dette er dermed overholdt for alle på nær den ene mose. Aabenraa Kommune har besigtiget mosen og vurderet, at mosen er væsentligt næringspåvirket i forvejen.

Der er ikke mange øvrige §3 naturområder tæt på ejendommen – der ligger dog et vandhul mod øst, og her må der forventes en mer-påvirkning med ammoniak på ca. 2,8 kg N/ha/år. Der er ikke et særskilt beskyttelsesniveau for vandhuller i Husdyrloven, men det vurderes, at vandhullet, der er omgivet af dyrket areal, vil være påvirket betydeligt mere af randpåvirkning fra marken, og at en mer-tilførsel af ammoniak på 2,8 kg N/ha/år vil være uden betydning for vandhullets tilstand, og at det derfor ikke vil medføre en tilstandsændring.

Da husdyrbruget med det ansøgte overholder ammoniakdepositionskravene til kategori 1 og 2 natur, og ikke giver anledning til merdeposition over 1 kg N/ha/år til sårbare kategori 3- og §3-naturområder vurderes det, at afsætning af ammoniak fra husdyrbruget ikke vil have en negativ indvirkning eller give anledning til tilstandsændringer af naturområder i omgivelserne.

Ud fra de tilgængelige oplysninger om fund af bilag IV-arter i området, og ud fra karakteren af de ændringer, der indgår i det ansøgte projekt, vurderes det, at projektet ikke vil have en negativ påvirkning af Bilag IV-arter og deres potentielle levesteder.

3.7 Lugtemission (B6, B4, E1b)

Husdyrbrugets placering i forhold til nærmeste enkelt bolig (uden landbrugspligt), samlet bebyggelse, lokalplanlagt område og byzone fremgår af Figur 16-18.

Nærmeste nabo uden landbrugspligt er Hyndingholmvej 11, som ligger mod syd. Her er den vægtede gennemsnitsafstand 399 m, mens den korrigerede geneafstand er 317 m. Geneafstanden er korrigeret, fordi staldanlægget ligger nord for nabobeboelsen, som derfor kun vil ligge i vindretningen, når vinden er i nord, hvilket især forekommer om vinteren. Lugtafgivelsen fra et kvægbrug er mindre om vinteren, når det er koldt, hvorfor lugtafstanden ikke behøver at være helt så stor. Hyndingholmvej 12 ligger i nogenlunde tilsvarende afstand, med en vægtet gennemsnitsafstand på ca. 401 m. Også her er den korrigerede geneafstand overholdt. Der er flere levende hegn imellem det nye byggeri og både Hyndingholmvej 11 og Hyndingholmvej 12.

Hyndingholmvej 5 ligger ca. 150 m nord for den nærmeste stald. Ansøger har købt ejendommen, der er overtaget d. 15. april 2022. Ejerskiftet fremgår derfor ikke af de offentligt tilgængelige registre endnu.

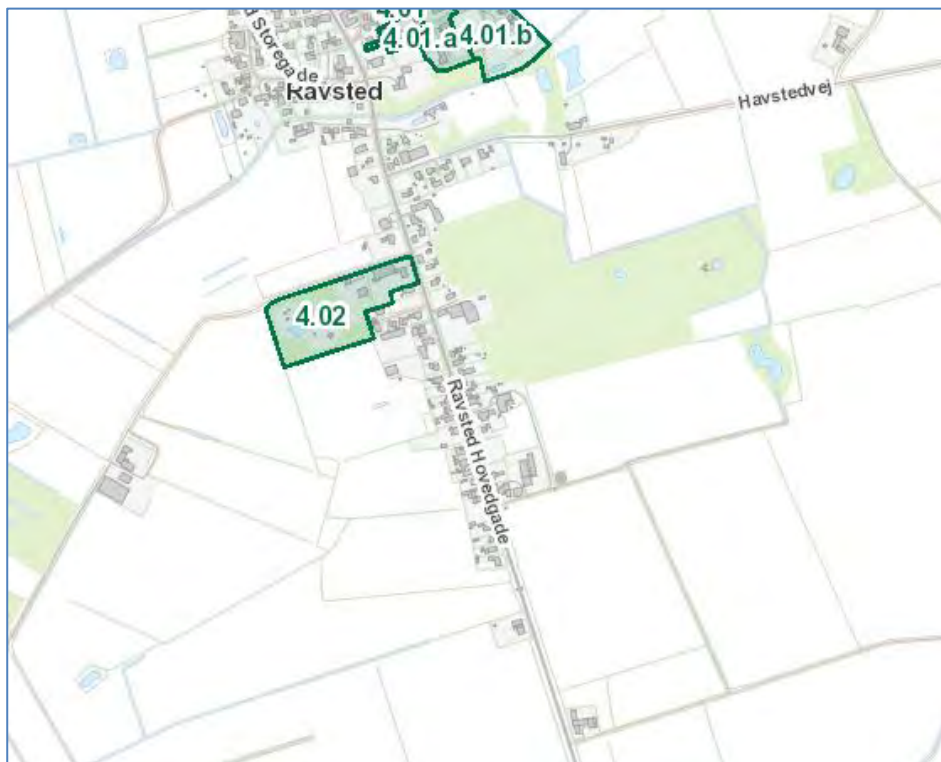

Figur 17 Nærmeste nabobeboelser. Kilde: www.husdyrgodkendelse.dk

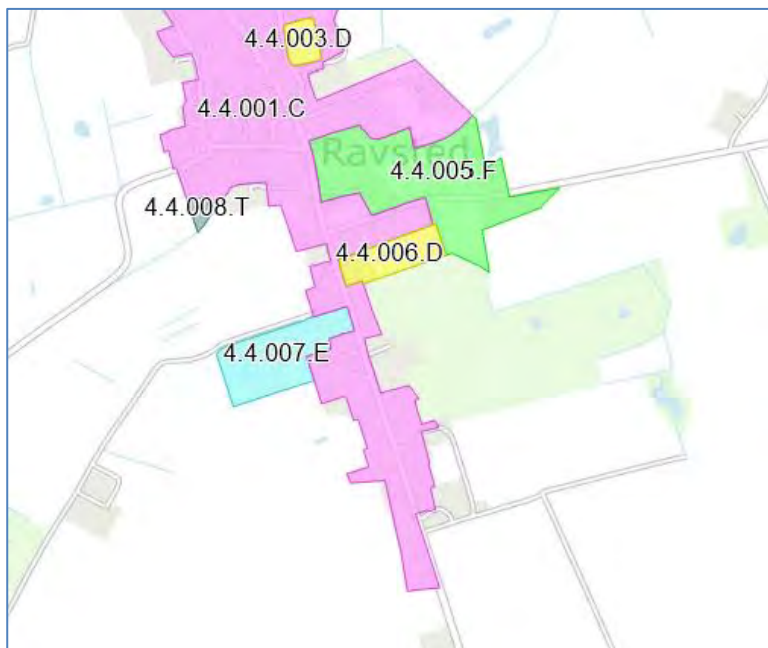
Nærmeste samlet bebyggelse ser ud til at være i den sydlige ende af Ravsted, hvor der er en række af parcelhuse, der ligger indenfor 200 m af hinanden.

Det nærmeste lokalplanlagte område er et udlagt erhvervsområde i Ravsted (kaldet 4.02 på kortet nedenfor), som er udlagt til erhverv, offentlige formål som institutioner, kulturformål og én bolig. Der er 1,6 km til dette område.

Figur 18. Lokalplanlagt område i Ravsted, erhvervsområde 4.02. Kilde: Kommuneplan for Aabenraa Kommune, netgis.aabenraa.dk

Nærmeste byzoneområde er i Ravsted. Der er tale om et fremtidigt byzoneareal, som er udpeget i Aabenraa kommunes kommuneplan. Den nuværende zonestatus er landzone.

Figur 19. Kommuneplanrammer i Ravsted. Kilde: Kommuneplan for Aabenraa Kommune, netgis.aabenraa.dk

Den vægtede gennemsnitsafstand til Ravsted By er 1886 m, og geneafstanden er 1167 m. Geneafstanden er således overholdt.

Der er ikke kumulation i forhold til lugt fra andre husdyrbrug i forhold til lugt og nærmeste nabo, samlet bebyggelse eller byzone, idet der ikke ligger husdyrbrug med en ammoniakemission på mere end 750 kg NH₃-N pr. år inden for henholdsvis 100 m fra enkeltbeboelser uden landbrugspligt eller 300 m fra samlet bebyggelse eller byzone- og sommerhusområde.

De beregnede lugtgeneafstande til enkelt naboer, samlede bebyggelser og byzoner ses i Tabel 10. Geneafstandene til både enkelt bolig, samlet bebyggelse og byzone er overholdt.

Samlet resultat af lugtberegning ? i

Bebyggelse	Kumulation	Model	Ukorrigeret geneafstand (m)	Korrigeret geneafstand (m)	Vægtet gennemsnitsafstand (m)	Genekriterie overholdt
Hyndingholmvej 11	0	NY	396,3	317,1	399,1	Ja
Hyndingholmvej 12	0	NY	396,3	317,1	401,1	Ja
Ravsted Hovedgade 7	0	NY	875,4	875,4	1912,4	Ja
Ravsted Ejerlav, Ravsted	0	NY	1166,6	1166,6	1886	Ja

Tabel 5: Beregning af lugtgeneafstand til nærmeste nabo, samlede bebyggelser og byzoner. Kilde: Husdyrgodkendelse.dk

Vurdering

Lugt opfattes forskelligt af forskellige personer. Det kan derfor ikke afvises, at nogle vil finde lugtgeneafstandene utilstrækkelige, mens andre ikke føler sig generet, selv om de bor inden for lugtgeneafstandene. Lugt fra fx gyllebeholdere og ensilage indgår ikke i lugtberegningerne i Husdyrgodkendelse.dk. Der vil også kunne forekomme lugtgener i forbindelse med udbringning af husdyrgødning på marker. Dette er et generelt forhold, som gør sig gældende i landbrugets erhvervszone, og er heller ikke særskilt behandlet i lugtberegningerne. Idet gyllebeholderne er overdækkede, og gyllen i øvrigt afgasses i biogasanlæg vil lugtgenerne fra gyllebeholdere og udbringning af gylle være mindre, end det typisk har været tilfældet for nogle år siden.

I forhold til den nærmeste nabo er lugt-gene-grænserne håndteret ved at der er truffet aftale om at ansøger køber naboens ejendom.

Der er ikke kendskab til, at lugt fra husdyrbrug er direkte sundhedsskadelig.

På baggrund af ovenstående, samt at alle lugtgeneafstande overholdes, vurderes det, at husdyrbruget ikke udgør en sundhedsrisiko for omgivelserne, samt at husdyrbruget kan udvides/ændres som ansøgt uden at være til gene for naboerne.

3.8 Øvrige emissioner og gener (B7, E1b, F1d, F5c, F8)

I de efterfølgende underpunkter beskrives potentielle gener fra støj, rystelser og vibrationer, støv, lys, skadedyr og transportere. Den nærmeste nabobeboelse (Hyndingholmvej 5, som ejes af ansøger) ligger ca. 150 m fra nærmeste staldafsnit. Den nye stald mod syd vil være beliggende ca. 270 m fra nabo på Hyndingholmvej 11.

3.8.1 Støj (B7, E1b, F1d, F5c)

På husdyrbruget vil der forekomme støj i forbindelse med fodring, malkning, transportere med gylle til og fra ejendommen, gyllepumpning i forbindelse med udbringning, flytning af dyr, afhentning af mælk, ensilering, indkørsel af foder og halm samt udmugning. Der vil være støj fra maskiner og lastbiler, samt støj fra dyrene.

Støjende aktiviteter på ejendommen sker typisk i dagtimerne. Afhentning af mælk sker på tidspunkter fastlagt af mejeriet i forhold til deres transportruter, og det kan f.eks. også være tidlig morgen. I forbindelse med høst og ensilering kan der forekomme støj ved f.eks. ensilering, der kan foregå ud over aftenen, ligesom udkørsel af gylle kan foregå på "skæve" tidspunkter, hvis det er nødvendigt, f.eks. på grund af vejforholdene.

Det er ansøgers vurdering, at støj ved nærmeste nabo vil blive mindre, idet maskinhuset ikke fremover bliver anvendt til dyr. Den store gyllebeholder, som var en del af godkendelsen fra 2017, vil ikke blive opført, og indgår ikke i ansøgt situation. Så den samlede påvirkning med støj og uro rykker mod syd, og dermed væk fra den nærmeste nabo. Den nye gyllebeholder, der opføres mod vest ligger længere væk fra naboen, end den, der i sin tid var godkendt ved ejendommen.

Nærmeste nabo mod syd, Hyndingholmvej 11, ligger så langt væk, at støj ikke vurderes at udgøre et problem. Der er 2 kraftige levende hegn mellem denne nabo og staldanlægget, så der vil heller ikke være direkte indsyn til staldanlægget fra Hyndingholmvej 11.

Fra vejhjørnet ved Hyndingholmvej 12 vil man kunne se over til staldanlægget, både det eksisterende og det nye. Stuehusets vinduer vender dog ikke over mod ansøgers ejendom, og afstanden vurderes at være så stor, at der ikke er problemer med støj fra det ansøgte.

Transporter forbi naboer vil kunne høres, men adskiller sig ikke fra anden vejtransport.

Vurdering

Støj og evt. lavfrekvent støj vurderes at være af et omfang, der ikke vil kunne genere naboer, idet der er relativt stor afstand til de få naboer, der er i området, og idet arbejde, der støjer, primært foregår i dagtimerne.

Støjende aktivitet i forbindelse med ensilageanlægget flytter længere mod sydøst, og dermed længere væk fra nærmeste nabo. Der er stadig langt til nabo mod syd fra det nye anlæg.

På baggrund af ovenstående, vurderes det, at Miljøstyrelsens vejledende støjgrænser kan overholdes og støjen fra anlægget med tilknyttede aktiviteter generelt ikke vil give anledning til væsentlige støjgener for de omkringliggende nabobeboelser.

Det forslås, at der fastsættes vilkår for støj i overensstemmelse med Miljøstyrelsens støjvejledninger.

3.8.2 Rystelser og vibrationer (B7, E1b, F1d, F5c)

Der kan eventuelt forekomme mindre rystelser i forbindelse med transporter til og fra husdyrbruget og internt på husdyrbruget. Kilder kan fx være gyllepumper, traktorer (specielt ved stakning af ensilage), malkeanlæg samt andre maskiner.

De typer stationære anlæg, der benyttes på traditionelle husdyrbrug, giver ikke anledning til rystelser og vibrationer, der kan mærkes, andet end hvis man opholder sig klods op ad anlæggene. De eneste rystelser, der eventuelt vil kunne opleves af omgivelserne, vil være, hvis nabobeboelser ligger meget tæt på overkørsler til husdyrbruget, hvor der foregår trafik af gyllevogne, transporter af foder og dyr mv. Der ligger ingen nabobeboelser i direkte tilknytning til overkørslerne fra Hyndingholmvej til husdyrbruget.

Vurdering

Rystelser og vibrationer fra husdyrbruget og transporter vurderes at være af meget begrænset omfang og at det derfor ikke vil være til gene for naboer.

3.8.3 Støv (B7, E1b)

Støv vil primært forekomme fra transport i forbindelse med indkørsel af foder og strøelse, udbringning af gylle og dybstrøelse og markarbejde i tørre perioder, hvor evt. jord på veje kan hvirvles op. Der vil blive fejlet efter kørsel, så snart der er behov for det. En del af arealerne rundt om bygningerne og ensilagepladserne er befæstede, hvilket reducerer støvgenerne, og det er planen at lægge mere asfalt, så der er belægning på de arealer, hvor der er meget intern kørsel. Kraftfoder læsses af i silohus, som står langt fra naboer og vendt ud mod marken, og foderblanding foregår på betonpladsen foran silohuset, som også er langt fra naboen.

Ensilage overdækkes med plast og foder tippes på gulvet i foderladen. Halm opbevares i halmlade, og udstrøning af halm sker indendørs i dybstrøelsesafdelingerne.

Vurdering

Generelt vurderes støv ikke at være af et omfang, der ikke vil kunne genere naboer, da kørearealerne på ejendommen bliver befæstet med asfalt, og der holdes rent og ryddeligt omkring ejendommen.

På baggrund af ovenstående vurderes det, at støv fra anlægget med tilknyttede aktiviteter ikke vil give anledning til væsentlige gener for de omkringliggende nabobeboelser.

3.8.4 Lyspåvirkning (B7, E1b, F1d, F5c)

Placering af udvendig belysning fremgår af oversigtskortet i Bilag 1. Der monteres udendørslys på alle vestvendte gavlender, så man kan orientere sig på pladsen foran staldene. Lyset monteres med sensor, så det tænder, når det bliver mørkt. Der bliver monteret arbejdslys på silohuset, der lyser ned over forpladsen ved foderanlægget. Lyset monteres med sensor, så de ikke står og lyser hele tiden, men kun når der arbejdes på pladsen. Ved arbejde med maskiner udendørs kører maskinerne med lys. Der er lys i staldene fra kl. 04, når morgenmalkningen begynder, og dæmpet natlys / vågelys i stalden om natten.

I forbindelse med transporter af mælk, dyr, foder, stakning af afgrøder på ensilagepladser og kørsel med husdyrgødning vil der holde/køre lastbiler og traktorer med lys på ved mælketankene, staldene, foderladen, ensilagepladserne og gyllebeholderne.

Vurdering

Som beskrevet ovenfor er der kun det nødvendige elektriske lys tændt ved ejendommen.

Lyspåvirkning fra lastbiler er kortvarig og da transporter hovedsageligt kommer på hverdage i dagtimerne vurderes det ikke at genere de nærmeste naboer væsentligt. Tilkørselsvejen for mælkebilen flytter længere væk fra nabo mod nord, og vil stadig være 250-300 m fra nabo mod syd.

Med placeringen af den udvendige belysning, afstanden til veje og afstanden til naboejendomme, vurderes lys ikke at kunne medføre gener for naboer eller vejtrafik.

3.8.5 Skadedyr (B7, E1b)

Fluelarver bekæmpes ved hyppig udmugning hos kalvene, og generel god staldhygiejne. Sprøjter fluemiddel på ryggen af køerne. Ved behov vandes med Neporex eller tilsvarende middel. Generelt er der ikke problemer med store forekomster af fluer.

Opbevaring af foder sker på ensilagepladser og i planlagre i foderladen, og der fejes op ved eventuelt spild, så der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter og mus m.v.). Der er aftale med Mortalin om rottebekæmpelse.

Vurdering

De beskrevne bekæmpelsestiltag vurderes at være tilstrækkelige til, at der ikke er risiko for gener fra skadedyr. Med effektiv rottebekæmpelse vil der være begrænset fare for menneskers sundhed, da overførsel af smitte med bakterier, vira og protozoer dermed begrænses mest muligt.

3.8.6 Transporter (B7, E1b)

Transporter til og fra husdyrbruget sker via indkørslerne fra Hyndingholmvej (se oversigtskort i Bilag 1). Der er 3 indkørsler til produktionen, og en særskilt til hvert af de to beboelseshuse. Der ønskes anlagt en ny overkørsel mod syd, til den nye stald. Den anlægges med forbindelse til den nuværende sydlige indkørsel, så mælkebilen kan køre ind ad den ene indkørsel og ud ad den anden. Den ønskes anlagt i en bredde på 12 m, og vil blive behørigt befæstet, så den kan holde til tunge transporter uden at kanten af vejen bliver ødelagt.

Antallet af tunge transporter fremgår af Tabel 11. Der vil især ske en øget transport i forbindelse med afhentning af gylle til biogas. Det er transporter med lastbil, og der vil være ca. 2 transporter pr. dag. Herudover er der kørsel med personbiler i forbindelse med det daglige arbejde med dyrene, dyrlægebesøg og andre kontroller. Antallet af personbiltransporter i forbindelse med husdyrbruget skønnes at være ca. 10 gange dagligt.

Tunge transporter sker typisk i tidsrummet 06.00-19.00 på hverdage. I forbindelse med høst og udbringning af gylle vil der kunne foregå transporter i aftentimerne. Afhentning af mælk kan forekomme f.eks. tidligt om morgenen, det afhænger helt af mejeriets rute.

Der forventes en stigning i antallet af transporter på ca. 45 % med den ansøgte udvidelse af dyreholdet. Stigningen i transporter skyldes især flere transporter i forbindelse med afhentning af gylle og dybstrøelse til biogas. Afhentning af gylle til biogas foregår med lukket lastbil, og ikke med traktor og vogn. Ved det at den tidligere godkendte nye gyllebeholder ikke opføres, så vil der ikke være flere transporter i forbindelse med udkørsel af gylle end tidligere. Store dele af pladsvandet vil blive sprinklet ud, mens indholdet af restvandsbeholderen vil blive kørt ud med gyllevogn.

Tunge transporter	Nudrift antal/år	Ansøgt drift antal/år
Levering af tilskudsfoeder (lastbil) + sækkevarer	50	50
Indkørsel af egen ensilage (traktor og vogn)	Majs 3 dage, græs 4 x 7 timer, øvrige slet 3 x ½ dag	Majs 4 dage, græs 6 x 12 timer,
Indkørsel af halm (traktor og vogn)	20	50
Udlevering af køer til slagting (lastbil)	40	50
Afhentning af tyrekalve (lastbil)	26	26
Afhentning af mælk (lastbil)	183	183
Afhentning af døde dyr (lastbil)	80	50
Afhentning af gylle til biogas (lastbil, 40 tons, 25.000 tons)	225	625
Afhentning af dybstrøelse til biogas	20	50
Gylleudbringning (25 tons gyllevogn)	320	320
Levering af dieselolie (lastbil)	12	24
Afhentning af affald (lastbil)	30	26
Maksimalt i alt	1006	1454

Tabel 61: Antal tunge transporter til husdyrbruget

Vurdering vedr. transport

Transporter i forbindelse med husdyrbruget er beskrevet ovenfor.

Det er ganske få naboer, der vil mærke transporterne til og fra ejendommen, og vejen er meget lidt trafikeret.

Som udgangspunkt sker der udelukkende de nødvendige transporter. Afhentning af gylle til biogas sker med lukket lastbil, og antallet af gylletransporter med traktor og gyllevogn fra ejendommen vil derfor ikke øges i forhold til nudriften. Den mængde afgasset gylle, der kommer tilbage til ejendommen er ikke større end den mængde, der produceres i dag.

Antallet af transporter stiger med ca. 45 % pga. af afhentning af gylle og dybstrøelse til biogas. Det øgede antal transporter vurderes ikke at være væsentligt til gene for naboerne, da indkørslerne ikke vender ud mod naboerne, og der er passende afstand, og da de fleste transporter foregår i dagtimerne.

Trafik på veje reguleres af færdselsreglerne. I forhold til husdyrbrug er der jf. Miljø- og Fødevarerklagenævnets praksis kun hjemmel i Husdyrbruqløven til at stille vilkår om brug af bestemte overkørsler eller tidspunkter for ind- og udkørsel. Med husdyrbrugets beliggenhed i forhold til naboer, vurderes det ikke relevant at begrænse husdyrbrugets transporter.

3.9 Reststoffer, affald og naturressourcer (B8, E1b, F5b)

3.9.1 Døde dyr (B8)

Døde dyr placeres på den gamle møddingsplads mellem kalvestalden og den eks. kostald. Det er i skygge af bygningerne, og på fast bund, hævet over jorden på spalter, og overdækket med presenning eller kappe. Pladsen er således afskærmet af bygningerne. Når der er registreret et dødt dyr, tilmeldes det til afhentning via app på mobiltelefonen. Daka afhenter efterfølgende hverdag.

Vurdering

Pga. pladsens placering kan ingen naboer eller forbigående blive generet i forbindelse med opbevaring og afhentning af døde dyr.

3.9.2 Affald (B8, F1d, F5c)

I Tabel 12 er oplyst husdyrbrugets affaldstyper, opbevaringssteder, transportører, modtageanlæg samt skønnede årlige affaldsmængder.

Affaldstype	Opbevaringssted	Transportør	Modtageanlæg	Mængder
Olief- og kemikalieaffald:				
Spildolie	Olieskift foretages på værksted			Ingen
Tomme olietromler	Ingen			Ingen
Olief- og brændstoffiltre	Skiftes på værksted			Ingen
Traktor- og bilbatterier	Skiftes på værksted			Ingen
Rester af bekæmpelsesmidler	Sprøjter ikke selv, har ikke noget opbevaret			Ingen
Spraydåser	Kostald, afhentes til skrot			25
Medicinrester	Ingen rester			Ingen
Kanyler i særlig beholder	Boks ved siden af medicinskab		Kommunal genbrugsplads	50/år
Batterier – alle typer	Kasse i værksted		Kommunal genbrugsplads	20 stk./år
Fast affald:				
Brændbart affald	Container	Henning Sejer		1 container / mdr.
Landbrugsfolie	Container	Henning Sejer		Container tømmes efter aftale

Tom medicinemballage	Dagrenovation	Henning Sejer		
Lysstofrør, LED og elsparepærer	Skiftes af elektriker, tages med	Elektriker		10 stk /år
Jern og metal		Skrothandler		
Mælkefiltre	Dagrenovation	Henning Sejer		
Døde dyr	På plads til ved kalvestald	DAKA	DAKA	50 stk/år

Tabel 72: Affaldshåndtering og -mængder

Der opbevares ikke sprøjtemidler på ejendommen, da der ikke foretages sprøjtning fra ejendommen. Der findes heller ikke spildolie, oliefiltre m.m. fra maskiner, da service på maskiner foretages på værksted.

Der benyttes ikke mere foder, end der er behov for, og husdyrgødning anvendes til gødsning af marker, andet uundgåeligt affald sorteres med henblik på genanvendelse, og kun restfraktioner ender i container med brændbart affald.

I forbindelse med byggefasen vil der komme en mindre mængde bygnings- og emballageaffald. Dette vil dog være i meget begrænsede mængder, da en stor del af materialerne er præfabrikerede. Dette affald vil også blive håndteret og bortskaffet i overensstemmelse med Aabenraa Kommunes affaldsregulativer. Der er ikke beregnet på disse affaldstyper eller -mængder.

Vurdering

Det vurderes, at husdyrbruget sorterer, opbevarer og bortskaffer affald miljømæssigt forsvarligt og i overensstemmelse med Aabenraa Kommunes affaldsregulativer. Det vurderes endvidere, at der ikke vil opstå gener i forbindelse med bortskaffelse af affald.

3.9.3 Olie- og kemikalier (B7 og B8)

Diesel leveres af DLG, der også har leveret en ny tank på 2500 liter fra 2019. Tanken er lejet, den står i maskinhuset på fast bund. Tankattest er indsendt til kommunen. Pistolen til dieselolietanken er med automatisk stop ved fuld brændstoftank. Olietanken har overfyldningsalarm.

Rengøringsmidler til malkestald og mælketank kommer til at stå i den nye stald i teknikrum ved malkestald, hvor der er fast gulv og afløb til gyllebeholder.

Vurdering

Med den beskrevne opbevaring af olie og kemikalier på husdyrbruget vurderes det, at der ikke er risiko for, at der under normale forhold kan ske udslip af sådanne stoffer. Husdyrbruget har en beredskabsplan, hvor der er instrukser for, hvordan uheld med olie og kemikalier skal håndteres. Beredskabsplanen bliver opdateret i forbindelse med miljøgodkendelsen og det nye byggeri.

3.9.4 Råvarer (B7)

Foder til kvæg består af ca. 75 % (målt i ton) hjemmeavlet grovfoder, hovedsageligt majs og græs og derudover indkøbt foder. Foderplanen afstemmes med en mineralblanding for at tilgodese kreaturerens behov for næringsstoffer.

Fodersammensætningen afstemmes i forhold til dyrenes biologiske behov (kalv, kvie, malkende ko, goldko og slagteko)). For at opnå så præcis en næringsstofsammensætning som muligt, udtages der analyser af grovfoderet, som ligger til grund for sammensætning af det indkøbte foder. Optimeringen af foderplanen sker bl.a. på protein, så overforsyning såvel som underforsyning undgås. Overforsyning med protein medfører en belastning på miljøet, men det overbelaster også koen.

Mælkeproducenter er interesseret i, at ovenstående er i orden, da ubalance i foderets sammensætning betyder forringelse af foderudnyttelsen og dermed forringelse af det økonomiske udbytte.

Ensilage opbevares på ensilagepladser samt evt. i markstak, og indkøbt foder opbevares i planlagre i foderladen.

Vandforbruget er beskrevet i punkt 3.9.6.

Vurdering

Der er ikke længere mulighed for at anvende fodringsteknikker som virkemiddel til at reducere ammoniakemissionen, idet fodringsteknikkerne ikke længere fremgår af Miljøstyrelsens Teknologiliste. I de nye godkendelser til en bestemt størrelse produktionsareal, er der således ikke på nuværende tidspunkt en målbar effekt af fodringstiltag. Der bør derfor ikke stilles vilkår om dokumentation af foderplaner og lignende.

Husdyrbruget vil dog også fremadrettet udarbejde og følge foderplaner.

3.9.5 Energiforbrug (B8, F1c)

På husdyrbruget anvendes der primært elektricitet til malkning, nedkøling af mælk, opvarmning af vand til vask, pumpning af gylle og vand, belysning, skrabe anlæg og øvrige elektriske maskiner.

Der genvindes varme fra mælkekøling. Varmen benyttes til at opvarme vand i vandbeholder, som anvendes til rengøring af mælkerum mv. Stalde, foderlade og maskinhuset er uopvarmede.

Der er frekvensstyrede vakuump- og mælkepumper i forbindelse med malke anlægget. I den nye stald forventes også opsat ventilatorer til at supplere den naturlige ventilation i varme sommer måneder.

Der benyttes diesel til traktorer mv.

Lysarmaturer bliver løbende skiftet til LED-belysning, efterhånden som bygningerne renoveres.

Der føres ikke løbende journal over energiforbruget. Der modtages månedsvise forbrugsoplysninger fra el-selskabet og forbruget opgøres årligt i forbindelse med regnskabet.

I følge normtal fra Håndbog til driftsplanlægning 2015 fra SEGES er det forventelige elforbrug ca. 670 kWh pr. årsko, dog med mulighed for store variationer. Med den forventede fremtidige produktion ca. 1200 jersey årskøer og 8-900 jersey opdræt (0-13,5 mdr.) giver det et elforbrug på ca. 800.000 kWh. Elforbruget i forbindelse med ungdyrene er minimalt i forhold til ved køerne – det er hovedsageligt til belysning og pumpning af gylle.

Det nuværende strømforbrug ligger meget lavt i forhold til normtallene. Det kan skyldes, at malkning foregår i et malkecenter, der er lille i forhold til dyreholdets størrelse, med relativt få malke anlæg, der skal skylles og vaskes, og at belysning bliver skiftet til LED. Idet der indrettes nyt malkecenter med mere teknologi og mange malke anlæg, kan det godt give et øget strømforbrug, samtidig med at det også gerne skulle give en bedre arbejdsplads for personalet og bedre forhold for køerne.

Type	Forbrug nudrift 2020/2021	Forbrug ansøgt drift
EI	ca. 125.000 kWh	ca. 800.000 kWh
Dieselolie	72.000 l	ca. 90.000 l

Tabel 13: Energiforbrug

Vurdering

Forbrug af energi kan påvirke klimaet negativt, men man kan ikke drive et moderne husdyrbrug uden at benytte energi.

Præcis hvordan ejendommens energiforbrug vil ligge efter ny-byggeriet er vanskeligt at forudsige, da der opføres ny malkestald med automatiserede malkeanlæg, og da energiforbruget til køling vil afhænge delvist af, hvor meget mælk, der produceres. Staldteknikken vil være helt ny og af moderne standard, og vil blive serviceret med henblik på optimal funktion, bl.a. med det formål at optimere energiforbruget.

Med genvinding af varme fra mælkekøling, frekvensstyrede vakuumpumper i forbindelse med malkeanlægget og LED-belysning og et top-moderne malkecenter vurderes det, at der samlet set anvendes BAT i forhold til energi.

3.9.6 Vandressourcen og vandforbrug (B8)

Husdyrbrugets bygninger og anlæg ligger inden for områder med drikkevandsinteresser (almindelige, ikke særlige) men uden for indvindingsoplande, områder med indsatsplaner for grundvand, nitratfølsomme indvindingsområder og sprøjtemiddelfølsomme indvindingsområder.

Vand benyttes primært til drikkevand til dyr, vask af malkeanlæg, sanitære forhold samt forbrug i beboelsen. Husdyrbruget henter pt. drikkevand fra egen boring ved stuehuset. Fremover vil produktionen enten blive tilkoblet byvand fra Ravsted Vandværk, eller der etableres en ny boring og eget vandværk i tilknytning til den nye stald. Der bruges vand til mælkekøling, det samme vand anvendes til drikkevand til køerne efterfølgende. Vand fra vask af malkeanlægget genbruges til vask af malkestald og opsamlingsplads.

Type	Forbrug nudrift	Forventet forbrug ansøgt drift
Drikkevand, inkl. vaskevand m.v. i stalde, vask af kalvehytter, maskiner mv.	ca. 30.000 m ³	ca. 50.000 m ³

Tabel 14: Vandforbrug

Herudover benyttes vand til markvanding. Husdyrbrugets forbrug til markvanding reguleres af husdyrbrugets indvindingstilladelser, og beskrives derfor ikke nærmere i denne miljøkonsekvensrapport. Da de fleste af husdyrbrugets arealer er sandjorde, er det dog en forudsætning for en effektiv foderproduktion, at afgrøderne kan vandes i tørre perioder.

Af vandbesparende foranstaltninger er der drikkekar til køerne, og der benyttes højtryksrensere til vask af maskiner og kalvehytter.

I følge normtal fra Håndbog til driftsplanlægning 2015 fra Seges er det forventelige vandforbrug ca. 31 m³ pr. årsko (jersey) og ca. 4,3 m³ pr. opdræt af jersey. Med den forventede fremtidige produktion på 1000 årskøer og 8-900 opdræt (0-13/14 mdr.), giver det et vandforbrug på ca. 35.000 m³. Det er ikke muligt at sammenligne direkte med det nuværende forbrug pr. ko, da der er planer om at installere et helt nyt malkeanlæg med karrusel.

Det er ikke udarbejdet planer for vedligehold og reparationer, men ved daglig inspektion vil der blive undersøgt for eventuelle lækager i forbindelse med drikkevandssystemet med efterfølgende igangsætning af reparation.

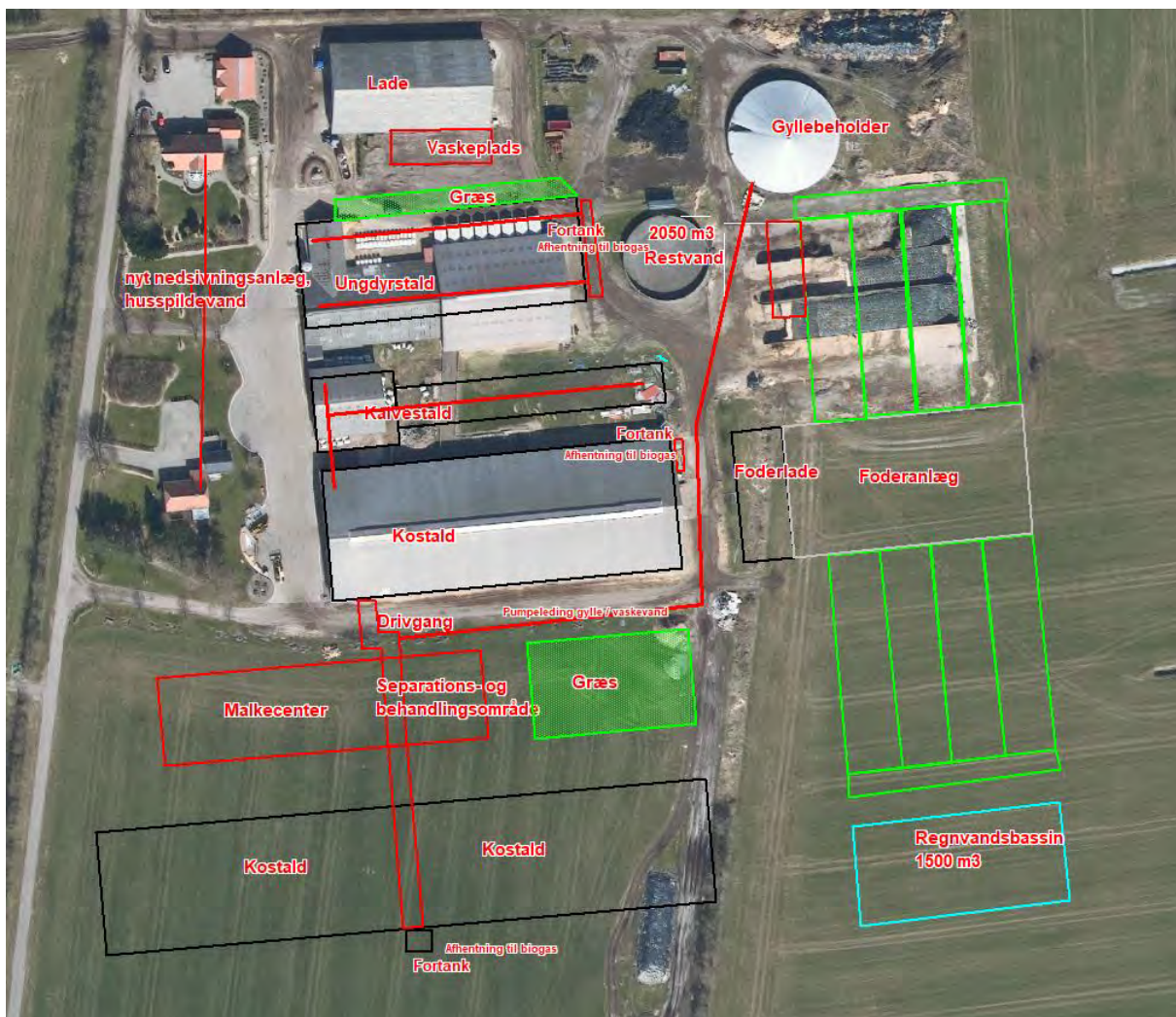
Der er et væsentligt incitament til at spare på vandet, idet alt vaskevand og drikkevandsspild i stalden skal opsamles og ledes til gyllebeholder.

Vurdering

Umiddelbart vurderes det, at husdyrbrugets vandforbrug ikke vil være højere end nødvendigt. Der vil blive fulgt op på vandforbruget i forhold til at undgå unødigt vand i gyllen, som skal opbevares og bringes ud. Der er vandbesparende teknologier i form af genbrug af vand fra vask af malkeanlægget til vask af malkestald og opsamlingsareal. Der anvendes drikkekar til køerne og højtryksrensere med koldt vand til vask af maskiner og udstyr.

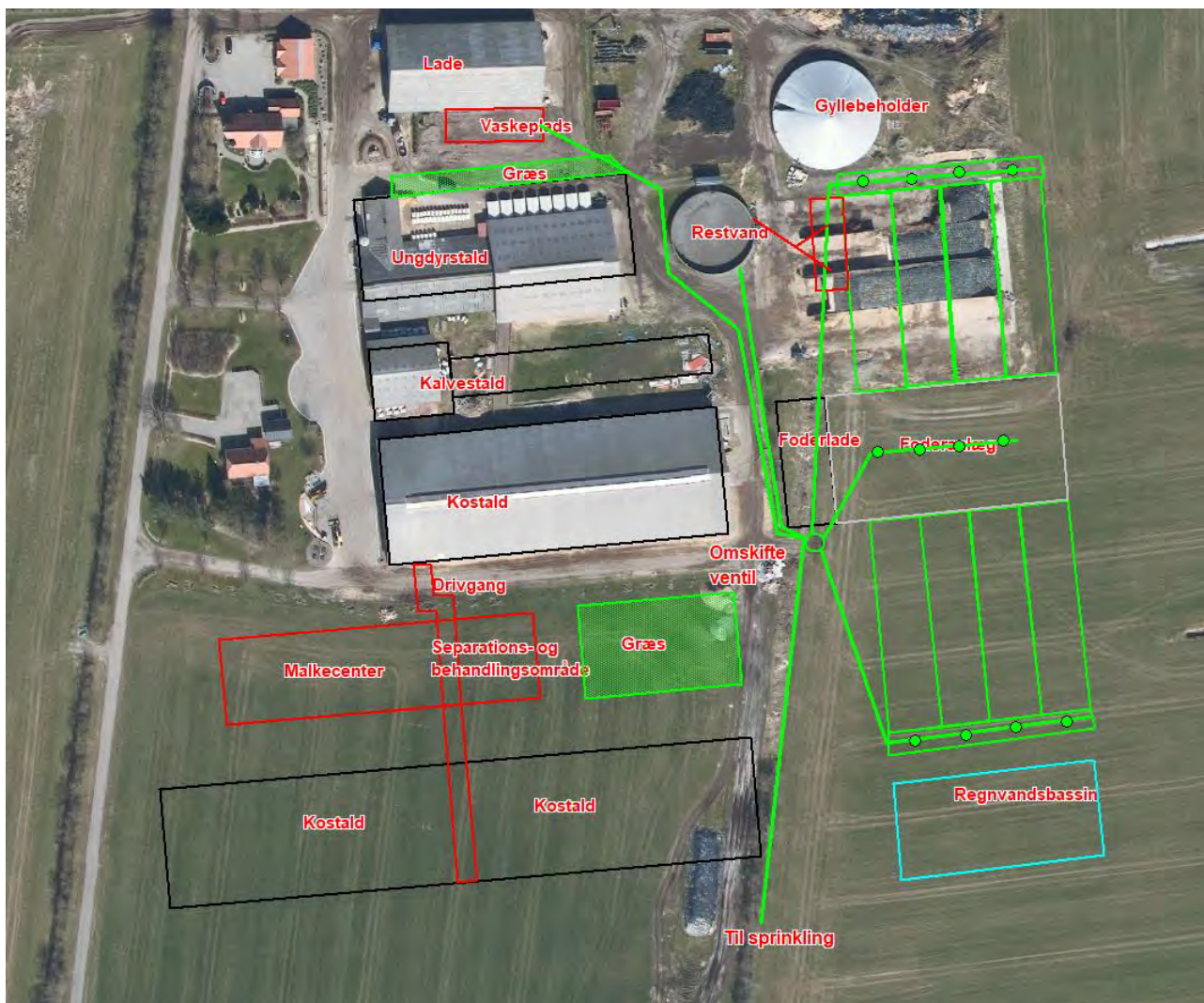
3.9.7 Spildevand og restvand (B8, F1d, F4)

Afløbsforholdene på ejendommen fremgår af afløbsplanerne i Bilag x-y og figur 20 a,b og c. Gylle fra kostalde og ungdyrstald hentes fra fortankene til forarbejdning på biogasanlægget, og leveres tilbage i gyllebeholderne. Vaskevand mv fra malkestald og separationsafsnit pumpes til gyllebeholder, da det er tyndt, og ikke hensigtsmæssigt at køre til biogasanlæg. Sanitært spildevand fra staldene ledes til nyt nedslivningsanlæg. Der er ikke wc i ny stald. Der bliver lavet en ny løsning mht. nedslivningsanlæg fra stuehusene, ansøger er dialog med kommunen om det..

Figur 20a. Ledningsplan gylle og nedslivningsanlæg

Figur 20b: Ledningsplan pladsvand

Vand fra ensilagepladser, forplads, vaskeplads og møddingsplads (fast plads til lukket, overdækket container) ledes til samlebrønd ved foderladen. Herfra kan det pumpes til udsprinkling, når jorden er tjenlig til at optage det, eller ledes til restvandsbeholder. Fra restvandsbeholderen bliver restvandet kørt ud med gyllevogn. Se figur 20b.

Der er tale om ca. 11.000 m², hvilket giver en årlig vandmængde på 10-11.000 m³, som skal håndteres. Størsteparten af året vil vandet kunne sprinkles ud løbende, men der vil typisk være ca. 2 -3 måneder om året, hvor det ikke er muligt at sprinkle pladsvandet ud, fordi jorden er vandmættet i forvejen. Det vil sige, at der bliver behov for at opsamle ca. 2000 m³ pladsvand, hvilket den lille gyllebeholder vil blive brugt til.

Fra de eksisterende bygninger (lade og eks. kostald, samt stuehuse) og eks. befæstede arealer (foran bygningerne og areal ved restvandsbeholder) ledes uforurenat tagvand og regnvand fra rene befæstede arealer til grøft med forbindelse til Hvirllå (se figur 20c nedenfor).

Fra de nye bygninger og fra de nye rene befæstede arealer ledes vandet til regnvandsbassin. Der er tale om ca. 15.000 m² bygninger, og ca. 12.000 m² rene befæstede arealer. Der etableres et regnvandsbassin med et areal på ca. 1800 m², og en dybde på ca. 1,5 m, hvilket giver et volumen på ca. 27.000 m³. Dette bassin vil derved kunne tage en vandmængde på 100 mm (10cm regn), som svarer til det, der kan komme i en rigtig

voldsom tordenregn, eller ca. 1/10 af årets nedbør på én gang. Bassinet vil blive indrettet med et afløb, der drosler udledningen, så det svarer til den naturlige afstrømning. Der søges særskilt udledningstilladelse til udledning af tagvand og pladsvand fra de nye bygninger, og til udledningen fra de eksisterende bygninger.

Der er nøje fokus på renholdelse af de befæstede arealer, hvor der er afløb til grøft og regnvandsbassin. Der fejes umiddelbart efter udmugning og fodring, så der ikke slæbes gødningsrester og foderrester med rundt på anlægget, både for at undgå smitte med f.eks. salmonella, og for at undgå forurening af overfladevand.

Figur 20 c, Ledningsplan tagvand og kørearealer

Vurdering

Alt forurenede vand opsamles, og bringes ud på markerne enten som forarbejdet husdyrgødning eller ved udsprinkling, når jorden er tjenlig til det. Uforurenede tagvand fra eks. bygninger og kørearealer ledes til grøft med forbindelse til Hvirlå. Uforurenede tagvand fra nye bygninger og rene befæstede arealer ledes med forsikelse i regnvandsbassin til grøft med forbindelse til Hvirlå. Der vil blive søgt udledningstilladelse, så forhold vedr. afledning af tagvand fra de nye bygninger mv. kan afklares.

3.10 Klima (F4, F5f)

Mælkeproduktionen bidrager til udledning af klimagasser som metan, lattergas og CO₂. Det er især dyrenes omsætning af foder, der bidrager til metanudskillelsen, og staldgødningen, der giver anledning til udskillelse af lattergas og metan, mens CO₂ stammer fra dieselforbruget og forbrug af el, der til dels stammer fra fossilt brændstof.

Husdyrbruget leverer mælk til Arla Foods og bliver derfor tilskyndet til at arbejde på at reducere husdyrbrugets CO₂-aftryk. Det er Arlas Foods overordnede mål at reducere CO₂-udledningen med 30 procent inden 2030 og blive CO₂ neutral i 2050. Arla har lavet en ordning, så landmænd, der indrapporterer data via Arlas klimatjekværktøj, modtager et ekstra beløb pr. leveret liter mælk. De områder, der måles med klimatjekket er antal dyr, fodersammensætning, produktion af afgrøder, anvendelse af gødning, håndtering af husdyrgødning, anlæg på gårdens område, forbrug af elektricitet, brændstof og vedvarende energi. Ejendommen har gennemgået Arlas klimatjek, og arbejder på at reducere klimaaftrykket, hvor det er muligt.

Husdyrbruget leverer allerede i dag både gylle og dybstrøelse til biogas. Herved mindskes udledningen af klimagasserne metan og kuldioxid fra gyllen og dybstrøelsen, idet gødningen ikke oplagres i gyllebeholder og på møddingsplads på ejendommen, samtidig med at den metan, der udvindes i biogasanlægget kan erstatte fossile brændsler som diesel til transport⁷. Herved er husdyrbruget med til at nedbringe den samlede klimabelastning.

Med den nuværende udvikling falder CO₂-udledningen i gennemsnit med ca. 1 % om året for malkekvægsbesætninger. Det er Arla Foods mål, at andelshaverne skal øge reduktionen til ca. 3 % om året.

Arla er endvidere i gang med at se på muligheden for at mindske udledningen af metan. Arla har sammen med Aarhus Universitets Center for Cirkulær Bioøkonomi oprettet et professorat og et 5-årigt projekt, der skal undersøge muligheden for at reducere klima- og miljøpåvirkningen fra mælkeproduktionen ved i langt højere grad at udnytte lokalt producerede biomasser og at se på nye måder at sammensætte foderblandingerne, så køernes fordøjelse udleder mindre methan.

I forhold til klimaændringer er det især et ændret nedbørsmønster, der kan tænkes at påvirke husdyrbruget, da husdyrbruget ligger langt fra havet, og derfor ikke vil være direkte påvirket af f.eks. havspejlsstigninger. Der ses en tendens til øget nedbør i det centrale Sønderjylland over de sidste ca. 10 år, og det vil betyde en øget mængde regnvand i gyllebeholdere. Det vil derfor klart en fordel at husdyrbrugets gyllebeholder har telt-overdækning, så der ikke kan falde overfladevand i dem, som der efterfølgende skal bruges brændstof på at køre ud. Den lille beholder bruges alene til pladsvand, som kan sprinkles ud.

Vurdering

Det vurderes, at husdyrbruget gennem afsætning af gødning til biogas, deltagelse i Arlas Klimatjek og gennem løbende forbedringer, gør hvad der er muligt for at nedsætte husdyrbrugets klimapåvirkninger.

3.11 Forslag til egenkontrol (B7)

Det antages, at der stilles vilkår om indretning og drift af de fast drænedede gulve med ajlefløb og skraber i overensstemmelse med de vejledende vilkår i Miljøstyrelsens Teknologiblad for Faste drænedede gulve med skraber og ajlefløb dateret 30/6-2010.

Det vil desuden være relevant at videreføre vilkår om drift af den faste overdækning af gyllebeholderen.

---

⁷ <https://bce.au.dk/forskning/faciliteter/forsoeqsbiogasanlaeg/fakta-om-biogas/>

3.12 BAT-Ammoniakemission (B9, F5g)

BAT-niveauet for husdyrbruget beregnes i Husdyrgodkendelse.dk og fremgår af Tabel 15.

Forudsætningen for BAT-beregning tager afsæt i, at der allerede foreligger en miljøgodkendelse efter Husdyrloven på de eksisterende staldafsnit, der ikke ændres. Det vil sige den eksisterende kostald, hvor der er sengestald med spalter og dybstrøelse. Her er der kun sket en mindre ombygning af et dybstrøelsesafsnit på 125 m² til sengestald med spalter. De nye staldafsnit i kostald, kalvestald og ungdyrstald opføres med enten dybstrøelse eller med fast gulv med dræn og skrabning, hvilket er BAT. Separationsafsnit og behandlingsafsnit i tilknytning til malkestalden indrettes af praktiske årsager som sengestald med spalter, og gangarealer, med spalter. Malkestalden er ikke produktionsareal, da køerne ikke har adgang til denne bygning ud over lige i forbindelse med malkning, og da bygningen rengøres efter hver malkning.

Der er fast overdækning på den eks. gyllebeholder, hvilket var et BAT-krav i miljøgodkendelsen fra 2010. Fast overdækning på gyllebeholdere til kvæggylle bliver normalt ikke betragtet som BAT, da prisen for en fast overdækning er væsentligt højere end 100 kr. pr. kg N sparet, og da kvæggylle normalt danner et godt flydelag. Derved er det normalt ikke nødvendigt at tilføje snittet halm eller andet til gyllebeholderen for at sikre et velfungerende flydelag. Se "Teknologiblad vedr. Fast Overdækning af gyllebeholder, Miljøstyrelsen, 2010". Den faste overdækning af gyllebeholderen er valgt i godkendelsen fra 2010 som et led i at opfylde BAT, på trods af at den nye stald blev opført med spaltegulv.

Den nye gyllebeholder på 6000 m³ bliver også med fast overdækning. Dette er således ikke i sig selv et BAT-krav, og denne faste overdækning er med til at løfte de mindre staldafsnit, der ny-indrettes med spalter, så BAT-kravet samlet set for ejendommen er overholdt.

Ombygning af gulv i eksisterende spaltestald

I den eks. kostald er ca. 125 m² lejeareal med dybstrøelse blevet ombygget til sengebåse med et lille spalteareal imellem. Dette er således i princippet "ny / renoveret stald", hvorved der kommer til at mangle 34 kg N for at BAT-kravet er opfyldt. Det må dog betragtes som en mindre afvigelse i forhold til det samlede BAT-niveau på 10381 kg N/år (0,33%). Når der bygges om i eksisterende stald, så er der ikke fuldt frit teknologivalg. Det kan ikke lade sig gøre i praksis at etablere et fast, drænet gulv med skrabning på et areal på 125 m², i en stald, hvor der i øvrigt er gyllekumme og spalter, for det er ikke muligt at etablere et wire-træk, der kan dække arealet. For køerne er det u hensigtsmæssigt at skulle færdes på både fast gulv og spaltegulve, da de typisk har vænnet sig til den gulvtype, der er i resten af stalden, og let vil komme til at skride og falde, hvis der er en lille afdeling med en anden gulvtype. Det vil heller ikke være proportionalt at installere gylleforsuring, da det vil koste mellem ½ og 1 million at ombygge stalden, plus løbende udgifter til syre, strøm og service af anlægget. Da den forsurede gylle skal holde et lavt pH, er det ikke hensigtsmæssigt at blande forsuret og ikke-forsuret gylle fra de forskellige bygninger, og forsuret gylle harmonerer ikke godt med forarbejdning i biogasanlæg.

Samlet BAT beregning 			
	Stalde	Lagre	Total
Samlet BAT krav (kg NH ₃ -N /år)	10293	782	11075
Faktisk emission (kg NH ₃ -N /år)	10495	515	11010
Forskel (kg NH ₃ -N /år)	-	-	65
Vejledende BAT Overholdt?	-	-	Ja

Tabel 15: Oversigt over BAT. Kilde: Husdyrgodkendelse.dk

Bortfald af vilkår om spalteskrabere

I den eksisterende godkendelse er der fastsat krav om, at spaltegulvet skrubes hver. 4 time. Spalteskrabere er siden den nuværende godkendelse taget af Miljøstyrelsens teknologiliste, da test har dokumenteret, at skraberne ikke har så stor effekt på ammoniakfordampningen, som først antaget. Derfor kan den hidtidige miljøeffekt af spalteskrabere i forbindelse med behandlingen af ansøgninger om miljøgodkendelser eller tilladelse efter lovens nye §§ 16a og 16b ikke anvendes. Det følger af husdyrgødningsbekendtgørelsens bilag 3, Nr. 2.1.2, at ved genberegningen af virkemidler og teknologi, der er anført i den gældende godkendelse eller tilladelse, men som ved afgørelsen for den nye godkendelse eller tilladelse ikke er optaget på Miljøstyrelsens teknologiliste, reduceres BAT-kravet til staldafsnittet.

Dette betyder, at BAT-kravet til en eksisterende stald, der har en miljøgodkendelse med et vilkår om spalteskraber, ved en ny ansøgning skal reduceres til det niveau, der beregnes uden effekten fra spalteskraber. BAT-kravet til den uændrede del af ko-stalden bliver dermed lig BAT-krav som automatisk beregnes i Husdyrgodkendelse.dk.

Bortfald af fodervilkår

Som følge af den nye regulering, der blev indført den 1. august 2017, er eksisterende vilkår om fodereffektivitet indarbejdet i stipladsmodellen. Fodervirkemidler som f.eks. nedsat råproteinprocent er ikke længere optaget på Miljøstyrelsens teknologiliste. Derfor kan den hidtidige miljøeffekt af et fodervilkår ikke længere anvendes i forbindelse med en ansøgning om en ny miljøgodkendelse eller tilladelse efter lovens nye § 16a eller § 16b.

Det følger af husdyrgødningsbekendtgørelsen bilag 3 (Nr. 2.1.2), at ved genberegningen af et virkemiddel, der er anført i den gældende godkendelse, men som ved afgørelsen for den nye godkendelse ikke længere er optaget på Miljøstyrelsens teknologiliste, reduceres BAT-kravet til staldafsnittet.

Det vil sige, at BAT-kravet til en eksisterende stald, der har en miljøgodkendelse med et fodervilkår, ved en ny ansøgning om udvidelse/ændring skal reduceres til det niveau, der beregnes uden effekten fra fodervilkåret. Denne genberegnete emission anses herefter som værende det fastsatte BAT-krav for den eksisterende stald.

Fodervilkåret i den nuværende miljøgodkendelse skal derfor ikke videreføres og BAT-kravet til staldene bliver dermed lig BAT-krav som automatisk beregnes i Husdyrgodkendelse.dk.

Vurdering

Beregningerne i Husdyrgodkendelse.dk viser at BAT-niveauet for ammoniak overholdes med en margen på 65 kg N, som følge af at den nye gyllebeholder opføres med fast overdækning, hvilket løfter BAT-niveauet

for de to mindre staldafsnit, der ny-indrettes med spaltegulv. BAT-niveauet er lovbestemt og sikrer, at ammoniakemissionen fra husdyrbruget er på et niveau, der svarer til, at der er valgt staldsystemer og/eller teknologi der blandt de bedste tilgængelige til at begrænse ammoniakudledningen fra husdyrbruget. Der er valgt BAT-teknologi i alle nye eller totalrenoverede stalde, og gyllebeholdere har fast overdækning. Det er ikke andre muligheder for at reducere ammoniakfordampningen fra anlægget, idet spalteskraberne, som ellers var sat på i den eksisterende spaltstald, ikke længere regnes for en effektiv teknologi til begrænsning af ammoniakfordampning. Da der er tale om en mindre ombygning i en eksisterende stald, vurderes det, at det ikke vil være proportionalt at indføre BAT-teknologi i dette staldafsnit, da det ikke er muligt at etablere fast gulv med dræning og skrabning eller gylleforsuring på et så lille areal i en stald, hvor der ellers er gyllekumme og spalter.

3.13 Risiko for ulykker og katastrofer (F5d, E1c, F7, F8)

Husdyrbrugets daglige tiltag for at begrænse forurening og gener er beskrevet under punkterne 3.4-3.10. Forholdsregler i forbindelse med uheld med olie, kemikalier, gylle og brand er beskrevet i husdyrbrugets beredskabsplan. Beredskabsplanen opbevares i forkontoret og opdateres løbende, når der er behov.

De største ulykker, der kan forekomme på husdyrbruget, der kan give anledning til en akut forurening, er udslip af gylle, forurenede vand fra ensilagepladser eller fx olie. Gylleudslip vil kunne ske fx i forbindelse med overpumpning, ved brud på gyllebeholder ved påkørsel eller lignende.

Eksisterende og nye stalde, gyllekanaler og gyllebeholdere mv. er/bliver etableret med tætte og stabile bunde og sider, gyllerør er/bliver etableret tætte. Gyllebeholderne er desuden omfattet af 10 års beholderkontrollen og bliver kontrolleret løbende.

Ud fra et højdekort ses det, at skulle der ske et brud på en af gyllebeholderne, vil gyllen /ensilagevandet sive mod øst. Ved et evt. udslip af gylle vil ansøger hurtigst muligt kontakte miljømyndighederne (ved større udslip ringes 1-1-2), blokere grøften, så gyllen ikke ledes ud i Hvirlå, og dernæst kontakte maskinstationen for hjælp til at fjerne gyllen.

I beredskabsplanen vil der blive udarbejdet en nærmere instruks for, hvad der skal ske i tilfælde med bl.a. uheld med gylleudslip, olie eller kemikalier.

Vurdering

Skulle der ske udslip af gylle skal der være fokus på, at der ikke sker forurening af Hvirlå. Det er derfor vigtigt, at beredskabsplanen holdes opdateret, og at der er materialer til rådighed til at foretage afpropning af afløb, etablere opdæmning med, herunder graveredskaber, der kan dose jord op som barriere, så gyllen ikke kan spredes over et større område eller løbe til Hvirlå.

På grund af husdyrbrugets beliggenhed vurderes det, at der ikke er fare for menneskers sundhed eller kulturarv eller andet pga. ulykker eller katastrofer på husdyrbruget eller forbundet med husdyrbrugets drift.

3.14 Overvågning (F7)

Der forslås ingen særskilte overvågningsordninger.

Vurdering

Da der som beskrevet i de foregående punkter i miljøkonsekvensrapporten ikke vurderes at kunne forekomme væsentlige skadelige virkninger på det omkringliggende miljø, når husdyrbruget indrettes og drives som beskrevet, vurderes der ikke behov for at opstille en egentlig overvågningsordning.

Aabenraa Kommune kan ved fastsættelse af normale driftsvilkår for husdyrbruget fastholde husdyrbruget på de ansøgte tiltag samt opsætte vilkår for indgreb, såfremt husdyrbruget mod forventning medfører forøgede gener for omgivelserne.

3.15 Andet om befolkningen og menneskers sundhed (F4, F5d)

Risikoen ved MRSA, antibiotikaresistens eller smitsomme husdyrsygdomme håndteres af generelle veterinærregler i Fødevarestyrelsens regi. Køer kan få Coronavirus, men denne type virus smitter ikke til mennesker.

Vurdering

Det vurderes, at der ikke er nogen særlige forhold på husdyrbruget eller beliggenheden i forhold til naboer der gør, at der i forbindelse med miljøgodkendelsen skal stilles særlige vilkår i forhold til menneskers sundhed.

Det vurderes endvidere, at husdyrbruget med dets beliggenhed i forhold til omgivelserne, ikke kan påvirke befolkningen og menneskers sundhed, heller ikke i forhold til samspil med de øvrige faktorer jf. Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 4 stk. 8 (se punkt 3). Potentielt kunne befolkningen og menneskers sundhed blive påvirket af næringsstoffer eller kemikalier, der siver ned i grundvandet og forurener dette. Med husdyrbrugets indretning og drift vurderes det, at der er meget begrænset risiko for, at dette kan ske.

3.16 Kumulative og grænseoverskridende indvirkninger (B10, E1b, F5e)

Ansøger driver også husdyrproduktion på Holmevej 19, 6240 Løgumkloster. Her er ungdyrene opstaldet fra 13—14 måneder til nogle uger før kælving. Der flyttes således dyr imellem ejendommene. En del af den afgassede gylle fra Hyndingholmvej 7 opbevares i ledig beholder-kapacitet på Holmevej 19, da en del af bedriftens udbringningsarealer ligger omkring Holmevej 19. Ejendommene er dog ikke mere forbundne, end at de kan drives uafhængigt af hinanden, da der kan findes alternativ opbevaringskapacitet og kviehotel. Ejendommene ligger så langt fra hinanden, at de bedst kan vurderes miljømæssigt og forureningsmæssigt hver for sig, idet de ikke påvirker de samme naboer og naturarealer. Det vurderes således, at de ikke er hverken teknisk, forurenings- og driftsmæssigt forbundet.

Husdyrbruget på Hyndingholmvej 7 er beliggende ca. 1400 m fra nærmeste husdyrbrug på Hornsevej 10. I forhold til lugtgenegrænserne er der så langt til naboerne, samlet bebyggelse, lokalplanlagt område og byzone og så langt til andre husdyrbrug, at der ikke kan være tale om kumulative virkninger. I forhold til natur er afstanden til kategori 1-natur så stor (ca. 7,5 km), at der ikke er nogen påvirkning fra Hyndingholmvej 7, hverken i sig selv eller i samspil med andre husdyrbrug.

Husdyrbruget på Hyndingholmvej 7 ligger ca. 1 km fra grænsen til Tønder Kommune og ca. 13 km fra den dansk-tyske grænse. Der kan være en mindre påvirkning af nogle moser og skovområder i Tønder Kommune med ammoniak fra produktionen, men ikke noget, der overskrider beskyttelsesniveauerne i Husdyrloven. Der vil ikke være nogen påvirkning af arealer i Tyskland.

Vurdering

Det vurderes, at der hverken vil være kumulative eller grænseoverskridende virkninger af husdyrbruget på grund af både afstand til naboer, natur og andre husdyrbrug.

Det vurderes, at der ikke er andre eksisterende eller godkendte projekter i området, som husdyrbruget vil kunne kumulere med, som fx biogasanlæg eller godkendte men endnu ikke udvidede eller etablerede nye husdyrbrug eller lignende.

3.17 Alternative løsninger og 0-alternativet (E1d, F2, F3)

Der er overvejet flere forskellige placeringer af den nye stald, i forhold til at overholde lugtkrav, og der er gennemført scenarie-beregninger i www.husdyrgodkendelse.dk, men det har vist sig umuligt at overholde lugtkravene alene ved at placere stalden væk fra de eksisterende bygninger. Det er heller ikke optimalt at sprede bygningerne ud over et større areal, med dårlig logistik til følge. Derfor har ansøger indgået aftale om at købe nærmeste nabo, så den nye stald kan placeres umiddelbart syd for de eksisterende bygninger.

Alternative teknologier har været overvejet gennem længere tid – da ejendommens sengestalde pt. er indrettet med spaltegulve, vil der skulle ske en omstilling og ombygning af nogle af staldene til fast gulv med dræn og skrabning. Dette vurderes at være BAT og derfor vurderes det at være det bedste alternativ.

Det er også overvejet at ombygge eks. kostald og malkecenter til ny ungdyrstald, og evt. beholder noget af de gamle stalde, men det er besluttet at tage udgangspunkt i at den gamle kostald fjernes, og der bygges en ny ungdyrstald på delvist samme placering. Herved bliver stalden helt ny, og der opnås en bedre placering med lidt større afstand til kalvestalden.

Såfremt ansøgningen mod forventning ikke godkendes, er 0-alternativet, at husdyrbruget fortsætter i det eksisterende anlæg, men dette vil ikke kunne fungere i længden, da der mangler plads til kalve, og da malkestalden er slidt, og trænger til fornyelse.

Den generelle udvikling går mod større og større husdyrbrug for at kunne optimere indtjeningen. Husdyrbruget vil således gå glip af en øget omsætning og dermed mulighed for at udvikle husdyrbruget.

Alt i alt vurderes det, at der er valgt de mest hensigtsmæssige placeringer i forhold til at holde bygningsmassen samlet.

Af væsentlige alternativer til teknologi, teknik og foranstaltninger kunne der teoretisk set være valgt forsuring af gyllen i spaltestalden. Der er valgt fast gulv med dræn og skrabning i de øvrige stalde, der renoveres eller bygges nyt, fordi det er en langt mere gennemprøvet teknologi, som der er gode erfaringer med. Derfor er der ingen andre stalde, hvor der kan benyttes forsuring, og derfor give det ikke mening at installere forsuring i den eksisterende spaltestald – hvor der endda kun er sengebåse med spalter i den ene side, og dybstrømelse i den anden. En ombygning af stalden med nye omrøringsbrønde, syretank mv. ville typisk koste mellem ½ og 1 million kroner, plus løbende udgifter til service og indkøb af syre. Dette er ikke proportionalt i forhold til den beskedne ammoniak-besparelse, der ville være ved at ombygge denne ene halve stald til forsuring. Den forsurede gylle ville formentlig ikke kunne leveres til biogasanlæg, idet forsøg har vist, at forsuret gylle har en negativ effekt på biogasproduktionen i biogasanlæg, når der modtages mere end 20 % forsuret gylle, idet den lave pH hæmmer den anaerobe forgæring i biogasanlægget⁸. Hvis gyllen ikke kan hentes sammen med den øvrige gødning, ville det kræve et særskilt opbevaringsanlæg til den forsurede gylle på ejendommen, idet forsuret og ikke-forsuret gylle ikke må blandes sammen, da det giver problemer med lugt og ødelægger virkningen af forsuringen, når pH bliver for høj.

Vurdering

Det vurderes, at de realistiske alternativer til det ansøgte er blevet overvejet, og at det ansøgte er det bedste alternativ.

⁸ https://www.organe.dk/docs/Scenarie_for_forsuring_af_halvdelen_af_gyllen_i_Danmark.pdf

3.18 Erhvervsmæssig nødvendighed

Ifølge Miljøstyrelsens vejledning til Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen så skal kommunen ved opførelse af ny bebyggelse vurdere, om byggeriet er erhvervsmæssigt nødvendigt for ejendommens drift som landbrugsejendom. Hyndingholmvej 7 er noteret med landbrugspligt.

Miljøstyrelsen skriver i vejledningen, at det er deres vurdering, at byggeri til brug for husdyrbrug i langt de fleste tilfælde vil være erhvervsmæssigt nødvendigt, bl.a. fordi landmanden som udgangspunkt ikke har interesse i at opføre byggeri, der ikke er nødvendigt for driften af husdyrbruget, men at det er et krav, at der foretages en konkret vurdering af den erhvervsmæssige nødvendighed. I vejledningen står desuden:

”Langt de fleste husdyrbrug vil desuden ligge på landbrugsejendomme. Det vil i sådanne tilfælde sjældent være nødvendigt, at det fremgår eksplicit af afgørelsen, at der er tale om erhvervsmæssigt nødvendigt byggeri. De tilfælde, hvor kommunens vurdering vil kunne have selvstændig betydning, vil formentlig alene være, hvor der er tale om så omfattende byggeri, at det får industrilignende karakter, eller tilfælde hvor der er tale om byggeri til brug for små hobbybrug. Der kan dog også være andre husdyrbrug, i praksis navnlig minkfarme, på ejendomme uden landbrugspligt. Det forhold, at kommunen vurderer, at der ikke er tale om erhvervsmæssigt nødvendigt byggeri for ejendommens drift som landbrugsejendom, betyder ikke i sig selv, at byggeriet ikke kan godkendes eller tillades. F.eks. vil der kunne være behov for at fastsætte yderligere vilkår til varetagelse af landskabshensyn, hvis der er tale om byggeri af industrilignende karakter.”

Vurdering

Det er ansøgers vurdering, at det ansøgte er erhvervsmæssigt nødvendigt for ejendommens fortsatte drift som mælkeproduktion, da den gamle malkestald er nedslidt, ungdyrstalden er slidt, og der mangler plads til opstaldning af kalve. For at få økonomi i at bygge ny malkestald, og for at etablere en moderne og attraktiv arbejdsplads og sikre gode miljøforhold er det valgt at ansøge om et stort nyt byggeri, der både skal rumme nyt malkecenter samt flere køer.

De nye stalde og foder-opbevaringsanlæg mv. vurderes ikke at have industrilignende karakter og vurderes at være erhvervsmæssigt nødvendige for husdyrbrugets fortsatte udvikling.

4. Oplysninger om konsulenten (E3)

Ansøgningen er udarbejdet af miljørådgiver cand. silv./landskabsforvaltning Britt Bjerre Paulsen, LandboSyd, som har arbejdet med landbrugets miljøforhold siden 2001, først i det daværende Sønderjyllands Amt, og siden som miljørådgiver i landboforeningen LandboSyd.

5. Konklusion

Sammenfattende vurderes det, at den ansøgte udvidelse af husdyrbruget på Hyndingholmvej 7 ikke vil medføre væsentlig direkte eller indirekte påvirkning af det omgivende miljø. Aabenraa Kommune kan ved fastsættelse af normale driftsvilkår for husdyrbruget fastholde husdyrbruget på de ansøgte tiltag samt opsætte vilkår for indgreb, såfremt husdyrbruget mod forventning medfører forøgede gener for omgivelserne.

Det vurderes endvidere, at der ikke er samspil mellem emnerne 1) befolkningen og menneskers sundhed, 2) biologisk mangfoldighed med særlig vægt på kategori 1- og 2-natur samt bilag IV-arter, 3) jordarealer, jordbund, vand, luft og klima og 4) materielle goder, kulturarv og landskabet, der kan medføre væsentlige direkte eller indirekte påvirkninger af omgivelserne.

6. Referenceliste (F10)

1. Bekendtgørelse af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. LBK nr 520 af 01/05/2019
2. Bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug BEK nr 1261 af 29/11/2019
3. Bekendtgørelse af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning mv. LBK nr. 520 af 01/05/2019
4. Bekendtgørelse af lov om naturbeskyttelse LBK nr 240 af 13/03/2019
5. Danmarks Miljøundersøgelser Aarhus Universitet Faglig rapport fra DMU nr. 635, 2007 Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV <https://www2.dmu.dk/pub/fr635.pdf>
6. AARHUS UNIVERSITET DCE – NATIONALT CENTER FOR MILJØ OG ENERGI Videnskabelig rapport nr. 50 fra 2013 Overvågning af arter 2004-2011 <https://www.dmu.dk/Pub/rSR50.pdf>
7. <https://bce.au.dk/forskning/faciliteter/forsoegsbiogasanlaeg/fakta-om-biogas/>
8. https://www.organe.dk/docs/Scenarie_for_forsuring_af_halvdelen_af_gyllen_i_Danmark.pdf

7. Bilag

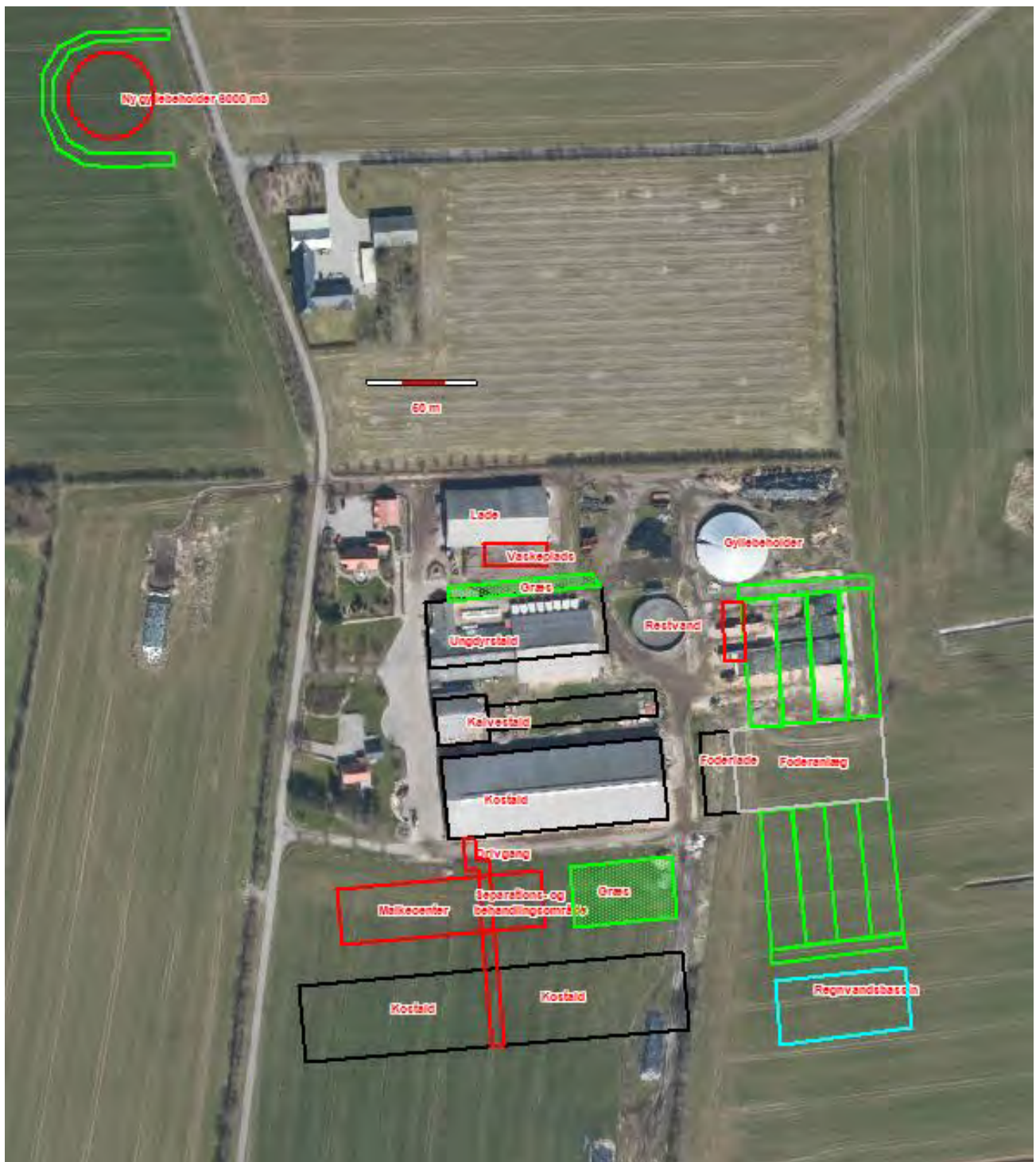
Bilag 1: Oversigtskort over husdyrbruget

Bilag 2: Ledningsplan

Bilag 3: Opgørelse af produktionsarealer

Bilag 4: Transporter

Bilag 1: Oversigtskort over husdyrbruget

Bilag 2: Opgørelse af produktionsarealer

Produktionsarealer ny ungdyrstald, kalvestald og kostald

Produktionsarealer nye bygninger

Bilag 3: Transporter

Bilag 4: Teknik og beredskab

